

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת תצוה תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 **ואם** איתא לא לימא ליה. לא היה לו להודות לדבר איסור דא"ל לך שלום ש"מ אין
2 ביתא על מצוה על קידוש השם ומשני לא בצענה הא בפרהסיא נעמן צענה הזה
3 דלא היו ישראל בבת רבון וגבי קידוש השם בתרין בני ישראל כתיב ואפילו למאן דאמר
4 בצענה נמי דהרג ואי יבער דהי מילי ישראל אבל נוי לא ולעולם אימנן לך דבן נח מצוה
5 על קידוש השם כגון פרהסיא ולמסקא בו
6 איפשטא בין ולשון מיא. הוי עלה משמע
7 דמסקא דרשיטות היא ונראה יותר כספרים
8 דגיסין ואם איתא לימא ליה הא בצענה הא
9 בפרהסיא וקא פשיט דלא מפקד מדאמר ליה
10 סתם לך לשלום:

הדרן עלך בן סורר ומורה

ומאי

11 ניהו חמותו ואם חמותו. הוי מצי
12 למימר בתה ובת בתה אלא הני נקט
13 דכתיב בהו שריפה בהדיא:
בנין

14 **ואם איתא**, דבן נח מצוה על קדושת השם לא נימא ליה לך שלום דמשמע
15 הודיה לו נהי לתוכיחו לא היה מצוה הדוכח תוכיח את עמיתך כתיב (ויקרא
16 ט) ולא גר תושב מיהו ארודי לדבר איסור לא לודחי: **בצענה**, נעמן בצענה הזה
17 ולא היו ישראל בית רמון שהוא משתחוה לשם וגבי קדושת השם בתרין בני
18 ישראל כתיב ואפילו נעטו בני נח עליה לא
19 נצטלו לקדשו בתרין הורבין אלא בתר
20 ישראל: העלה לבו מינא. נימוק מרוב אהבה
21 נמטטם לבו והעלה חילי: משום פגם
22 משפחה. האשה שדוה בתושיך דבריה: שלא היו
23 בנות ישראל פרוצות בעריות. לעמוד בני
24 האנשים לתת בתם ענינים ומסורים להם
25 בליאה: ולינסבה מינסב. דאין כאן פרוצות
26 בעריות דלעבדן הכי ולינסבין ואין
27 כאן עבירה אלא מצוה: לא מיתבא הערתי.
28 ולא ירפא בך: מיום שהיבית בית המקדש.
29 כשל הכח מדאגות רבות ואין רוח קמה
30 בשל להיות תאב לאשתו לפיכך ניטל טעם
31 ביאה: וניתן לעוברי עבירה. שיער הרע
32 תוקפן ומורה האותן: דרביה ולחם תתירם
33 ינעם. לישא מעליה נקט כמא כי אם הלחם
34 אשר הוא אוכל כמראשית לט):

הדרן עלך בן סורר ומורה

22 אלו הן הנשרפין. הבא על אשה ובתה.
23 בנגרא מפרש לה: ובת בתך. כלומר וכן בת
24 בתך שזנתה היא בשריפה אבל בועלה לאו
25 בשריפה הוא: יש בכלל אשה ובתה. כלומר
26 אשה ובתה כתיבי בהדיא דמפרש בנגרא
27 דהאי אשה ובתה היינו חמותו ושריפה
28 כתיבא בו דכתיב (ויקרא כ) (כי יקח איש)
29 את אשה ואת אמה זמה היא כתיב שרפו
30 אותו ואתן: ויש בכלל. כלומר מיניהו
31 לפיגן כולוה הך בגוריה שוה כדלמק
32 בברייתא: בתי. מאונסתו ולא בת אשתו
33 דנתיב עליה משום בת אשתו דהא אנוסה
34 אלא אשתו היא: בת ובת בנו. שהיה לו
35 מאונסות: את אשתו. בין שהיא בת בן
36 שהיא חורגת: **גמ'** הבא על האשה שנשא
37 בתה לא קתיב. כלומר מכדי מדקתיני סיפא
38 יש בכלל וכו' מכלל דהאי אשה ובתה בתך
39 דתיבתך מיידי ולא באשתו ובבת אשתו
40 קאמר אלא בחמותו דשריפה כתיב בה דהא
41 הבא על האשה דקתיני לא באשתו הוא
42 דאיכא הבא על האשה ואמה מבעי ליה
43 לתמינה ואי"נ ק"י אשה אחמותו קאמר היה
44 ליה לתמינה הבא על האשה שנשא בתה
45 דהיינו חמותו דאל קתיני אלא הבא על
46 אשה ובתה מכלל דתרווייהו לאיסורא ולא

הדרן עלך בן סורר ומורה

משנה

15 **ואם המיו:** **גמרא** הבא על אשה שנשוא בתה, לא קתיב. אלא, **הבא על אשה ובתה,**
16 **ביתו ובת בתו, ובת בנו, ובת אשתו, ובת פתה, ובת בנה, חמותו, ואם חמותו**
17 **מכלל דתרווייהו לאיסורא.** ומאן ניהו, חמותו ואם חמותו, וקתיני **יש בכלל אשה ובתה.**
18 **מכלל דתרווייהו כתיבי בהדיא, והנהך מדרשא אחיא.** הניחא **לאבני,** דאמר משמעות דורשינן,
19 **איכא ביניהו, מתניתין מני, רבי עקיבא היה.** **הבא על אשה שנשוא בתה:** לאחר מיתה, איכא
20 **ביניהו, מתניתין מני, אמר לך רבא, תני, הלא על אשה שנשוא בתה:** **יש בכלל אשה**
21 **ובתה חמותו ואם חמותו ואם המיו:** **לאבני, אידי דקא פיעי למיתנא, אם חמות, תני נמי**
22 **חמותו ואם חמותו, לרבא, אידי דקא פיעי למיתנא, אם חמותו ואם חמותו, תני נמי חמותו.**
23 **מתניתין מילי, דתגו רבנן, איש אשר יקח את אשה ואת אמה, אין לי אלא אשה ואמה,**
24 **בת אשה ובת בתה ובת בנה, מנין, נאמר פאן 'אמה' ונאמר להלן 'אמה' מה להלן, בתה**
25 **ובת בתה ובת בנה. אף פאן, בתה ובת בתה ובת בנה. מנין לעשות זכרים פנקבות, נאמר**
26 **פאן 'אמה' ונאמר להלן 'אמה' מה להלן, זכרים פנקבות. אף פאן, זכרים פנקבות. מנין**
27 **לעשות למטה פלמעה, נאמר פאן 'אמה' ונאמר להלן 'אמה' מה להלן, למטה פלמעה. אף**
28 **פאן, למטה פלמעה. מנין לזכרים פנקבות, מנין לעשות זכרים פנקבות. מנין**
29 **לעשות זכרים פנקבות. מאי זכרים פנקבות, איילימא פת בנה פת בתה, פתדי דהדר קאיתאן.**
30 **אילא, אם חמיו פאם חמותו. השתא, אם חמותו לא קמה לן, אם חמיו, מיידר עלה.**
31 **אמר**

47 הורכבה אשתו לכאן ומאן ניהו חמותו ואם חמותו והכי קאמר הבא על אם חמותו או על בתה דהיינו חמותו וקתיני יש בכלל אשה ובתה הך אלמא הך אשה
48 ובתה כתיבי בהדיא: הניחא **לאבני,** בפרקין דף עו. גבי פלוטא דרבי שמעאל דרבי עקיבא: שמשקעות דורשינן **איבא** ביניהו. ומסיק למילתיה דלרבי עקיבא
49 כתיבא בהדיא אם חמותו מתניתין מני ר"ע היא: **אלא לרבא דאמר.** בין לרבי שמעאל בין לרבי עקיבא לא כתיבא אלא בחמותו שבא עליה לאחר מיתת אשתו פלגי
50 מתניתין מני **אמר לך רבא תני על אשה שנשא בתה.** הדיינו חמותו וכתיבא בהדיא איש כי יקח את אשה דהיינו אשתו ואת אמה דהיינו חמותו: יש בכלל אשה ובתה
51 ובי' קתיני נמי חמותו ומילתא דחמייה היא דההוא לאו מדרשא אחא קתיני בהדייה: **לאבני.** דאמר חמותו ואמה כתיבי בהדיא אידי דתנא בתאי כללא אם חמיו דאחיא
52 מדרשא נקט אף ריחטא חמותו ואם חמותו: אין לי **אלא אשה ואמה.** דהיינו חמותו **נאמר** כאן. כשריפה זמה היא: **ונאמר.** באוחרת בתה וכו' בתה וכו' בנה שארה
53 היה זמה היא: **כאן.** לענן עונש שריפה בתה ובת בתה ובת בנה בתאי דינא דהאי קרא: מנין לעשות זכרים פנקבות. לקמן מפרש: מנין לעשות זכרים פלמעה.
54 לקמן נמי מפרש: ומה **כאן** למעלה כלמטה אף להלן למעלה כלמטה. לקמן מפרש: בתדי דהדי איתין. הא רבינוהו לתרווייהו בגוריה שוה דאתאי זמה ומה: **אלא אם**
55 **חמיו כאם חמותו.** השתא אם חמותו אכתי לא קמה לן עדיין לא העמידה על בריה בשריפה מן התורה דהא אתי הגא פלום ריחטא שמענין ליה דהאי אשה דקרא
56 היינו אשתו ואפי' למאן דאמר אם חמותו כתיבא לאו משמעותא דאת אשה ואמה נפקא ליה אלא ממשמעותא דאתו ואתן: **אם חמיו קא מחדר עליה.** מחור עליה
57 לוחיבאה לתורת אם חמותו דקאמר זכרים פנקבות הא אכתי לא אשמענינו אם חמותו:

מה ליהוי. אמר שנתן דין הוא להחמיר ולאסור את אם אמה שכן מצנינו באותו
שאר צד כלומר ממי אמה בשריפה. ועוד מה היא לא חלקת בין בתה לאם אמה
אף הוא רב. אמר שנתן מני חותין דכי אבירת אוקוס בארחה למילף שאר ידידה מיניה
וביה דבר מדבר שנאמר אמו היא בסקילה כאמו כי היכי דבשאר ידיה אם
אמה כאמה דילמא דאקמא בארתה ונימא
דבשריפה היא כבתו כי היכי דבשאר ינימא
אם אמה כבתה והא לא אפשר כיון דסיל
שריפה חמורה איכא למיפרך אמו בסקילה
ואם אמו בשריפה. אף היא. כלתה אסורה
כיון דרביהה חוכרים ענקבות השנה נמי
נקבות חוכרים שאר אשתו כשאר ויהא
אסור אף באשת חורגו ואן הוא דאמרינן
מותר אדם באשת חורגו כלתו בסקילה. כפ
ד' מיתות (לעיל דף נג.). איכא למיפרך.
בתוללת הדין לאסורה לפי ד' שריפה
המורה. ואינה לפירכא קמיתא משום האי
קשיא ובריתתא לא נדונה כלומר לא
תלפינהו מהדידי ואפי' לאסורה דכיון דלא
מצית למיזן מינה מנפיה. אף אבל אהא
בשריפה כרושא שכתוב במטה. היינו בתרה
דמיא ידידה דכלתו כאמו. ועוד מה הוא
החלק. כלומר מאי חותין דכי אוקמת ליה
באתרה למילף שאר ידיה מיניה וביה
שריפה כאמו דומיא ידידה דכלתו וכו'
אוקמת בארתה הכי ולמוד שאר ידיה
מיניה וביה ויאמנו הכי כיון דבתה בשריפה
צריכין אנו לענוש בכלתה מיתה חמורה
זמאת ודבסקילה היינו מיניה וביה מבתה
שהיא בשריפה אתה למד לכלתה סקילה
בשריף אתה חלוק ולהחמיר כן בתה
לכלתה דמה הוא חלקת בו להחמיר כלתו
מבתו אף היא וכו' והאי לאו דין מיניה ומינה
הוא אלא לדידי מילתא בעלמא היא וכי
ילפת שאר ידידה מיניה וביה וכי להחמיר
בכלתה מבתה והאי אן באת לומר כן איכא
למייר דאין לך ללמוד כן אלא להשוות
כלתה לאמה כי היכי דכלתו שיה לאמו
הלכך איכא למימר סקילה חמורה
שרפה משה' לא נדונה: בתו מאנסתו מניין.
בשאר ידיה בקרא דערות בת בך וכו'
דאוקמת באונסין לא כתיבא בתו: גלין
מלתא בעלמא היא. ואין זה עונש בני זרין
דהא בת בתו מקורבת דבתו היא דאתא
והיכי דמי עונש מן הדין כיון שרות אחרוך
לא בת אבין או לא בת אפרך אין לא אבין
שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו אמר
באתה להביא בת אביו ובת אמו מקי' זה
עונש מן הדין אלא למכ קורבה ודא
אתיא דין קורבה ממתת עצמה וזו קורבה

אמר אביו נמי אית ליה גיורה שיה דאמרין לעיל אלא דקאמר הבא לה
צריך וימרו קשה מפיק דכריתות (דף ה.) גבי אלה תהי ג'ש קלה בעיניך דרשמע
התם דאביו לא יליף בתו מאנסתו אלא מגיורה שיה
תני אבנה דרבי אבין כו'. מדבעי קרא משמע דלית ליה גיורה שיה דנה דנה תמה
זמה ותימא אי' בת בתו ובת בנו מנא ליה
דבשריפה ועוד קשה דהאי אש אימטרך
לכדרשינן בפרק ד' מיתות (לעיל דף נא.)
אע"פ שאינה כהנת דמאיש דרוש כדפרש
בקונטרס:
איהו
אשת בןך היא, משום אשת בןך אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אשת בנה. רבא אמר, בין
למאן דאמר, דון מינה ומינה. בין למאן דאמר, דון מינה ואוקי באתרה, לא אתאי. למאן
דאמר דון מינה ומינה, מה הוא, פלתו אסורה, אף היא נמי, פלתה אסורה. ומינה, מה הוא
בסקילה, אף היא נמי, בסקילה. למאן דאמר סקילה חמורה, איכא למיפרך, מה להווי, שכן
אמו בסקילה. תאמר בהיא, שאמה בשריפה. ועוד, בתה בשריפה ופלתה בסקילה, הוא פענמו
ויכיר, דבתו בשריפה ופלתו בסקילה. אלא, מה הוא, לא חלקת בו בין אמו לפלתו, אף היא,
לא חלקת בה בין אמה לפלתה. ולמאן דאמר בשריפה חמורה, מהאי קשיא לא נדונין. ולמאן
דאמר דון מינה ואוקי באתרה, מה הוא, פלתו אסורה, אף היא. פלתה אסורה. ואוקי באתרה,
התם הוא דבסקילה, אבל הכא בשריפה, כדאשכחן באמה. למאן דאמר סקילה חמורה, איכא
למיפרך, מה להווי, שכן אמו בסקילה. תאמר בהיא, שאמה בשריפה. ועוד, מה הוא, חלקת
בו בין בתו לפלתו, אף היא, תחלוך בה בין בתה לפלתה. ולמאן דאמר נמי, שרפה חמורה,
מהאי קשיא לא נדונין. בתו מאנסתו, מניין. אמר אביו, קל וחומר, על בת בתו, עונשו על
בתו, לא כל שכן. וכי עונשין מן הדין? גליין מילתא בעלמא היא. רבא אמר, אמר לי רבי
יצחק בר אבדימי, אתאי 'הבה' 'הבה' אתאי 'אמה' 'אמה'. תני אבנה דרבי אבין, לפי שלא
למדנו לבתו מאנסתו, והוצרך הכתוב לומר 'בת איש בתו'. אי, מה פת פתו, היא בשריפה
ואין בועלה בשריפה, אף פתו מאנסתו, היא בשריפה ואין בועלה בשריפה. אמר אביו, אמר
קרא 'את אביה היא מחללה', מי שמחללת את אביה, יתן זו שאבניה מילתה. רבא אמר,
בשלא תהם, אפקיהינה מדינת דבת בתו, ואוקמהה איתנה דבתו ישראל. הך, איכא דאמין
מוקמת ליה. איתניא דפגויה, מוקמת לתו. אחרתה לבתו מאנסתו. מניין. בשלא לאבני ורבא,
מתיבא דנפקא להו עונש, מהתם נפקא להו אחרתה. אלא לתני אבנה דרבי אבין, מאי. אמר
רבי אילאי, אמר קרא 'אל תחלל את בתך לתנוטה', מתיבא לה רבי יעקב, אחוה דרב אחא
בר יעקב, האי 'אל תחלל את בתך לתנוטה', להכי הוא דאמא. האי מבעי ליה, לכדתניא,
'אל תחלל את בתך לתנוטה'. יכול, פתהו המשיא את בתו ללוי וישראל הכתוב מדבר,
תלמוד לומר 'לתנוטה', בחילול שבגנות הכתוב מדבר, במוסר את בתו שלא לשם אישות.
אם, פ' למאן קרא 'אל תחלל', מאי 'אל תחלל', שמע מינה תרתי. ואבני ורבא, האי 'אל תחלל
את בתך לתנוטה', מאי עבדי ליה. אמר רבי מני, זה המשיא את בתו לזקן, פדתניא, 'אל
תחלל את בתך לתנוטה', רבי אליעזר אומר, זה המשיא את בתו לזקן, רבי יעקב אומר,
זה המשיא בתו בוגרת. אמר רב כהנא משום רבי יעקב, אין לך עניי בישראל אלא רשע
ערום והמשיאה בתו בוגרת. אמר, המשיאה בתו בוגרת לאו רשע ערום הוא. אמר אביו,
הכי

1 **איזהו** על שם ערום. רשע ערום איבא טובא כדמפרש בסוטה בפרק היה נוטל דף
 2 כ. ורשע אבל על שני רשע ערום לרבא אלא האי לחריה: **סמוך** לפירוק. משמע
 3 הבא דאבנו נמי קאי וקשה בדברק קריב (בימות דף קנב) אמרין דקטן לא תקני ליה
 4 נישאין ואמר בהאשה רבה (שם דף צו) ונתשתין פטרות מן החליצה ומן הידיים אלמא
 5 בעילת ונות דאי ויר' לול דהכי שכיב מירא בעילת

6 ונות דאי אמר פירא חבובי (כתובות ב' צ')
 7 דקטן שהשיאו אביו אשה כתובתה קיימת:
 8 **והמלוה** סלע לעי רבי. נמשע המנה עקיבד
 9 וקשה בדפ"ק התנהג (ה. ה. ושם)
 10 אמרין צרות רבות ורעות זה הממצאי מעת
 11 לעני בשעת דחוקו ומפרש ר"ת הדבא במלה
 12 לצורך מונות אבל התם מירי כשהמלוכה
 13 הדחוק לבנת מנעו סמ ונבלתיות וארונות
 14 ואם לא היה מוצא היו מניחין אותו ועשוי גורם
 15 זה המלה ודחוקות המבלות ולמים אב המלה
 16 וטרופו בירו ושדותיו ומפסיד היינו צרות רבות
 17 ורעת היינו דקאמר התם וחי לעללא לא שכיב
 18 כלומר לקנות הבואה לחליטה שכיב כלומר
 19 כשהדחוק אותו למכור או למשכן ביתו ושדותיו
 20 כמו תליה חובין (בבב דף מג) ובקונטרס פירש
 21 שם דקאי אטאם שוב ובר' רזו זה הנתון נמשע לעני
 22 בפרסידיא וקאמר זה הממצאי מעת לעני בשעת
 23 דחוקו וחי לעללא לא שכיב מפרש לחמצי
 24 צדקתו וחי לעללא בשעת הדחוק ולא בשעת שידום
 25 הדחוק שיכול לבקש מזונותיו לקנות הבואה
 26 בשעת הוול שדיה מרחה לחליטה שכיב לקנות
 27 מת מן הפלט מדי יום יום שפיסד והיינו אם טוב
 28 ואם רע וקרי לחליטה על שם שחולץ שפת סבל
 29 ומדה לאו אורחה למעבד הכי כדאמר בערבי
 30 פסחים (דף קה) ויש תליא בביאת שם
 31 לענייתו שר' יוד' לפרש דקרי ליה ליתא
 32 משום דדרשינן (מנחות דף קג) והיו חיין
 33 תלמיין זה הסומך על הפלטר ואית דנרסי
 34 איפסא לעללא שכיב כשקונה הבואה ביד
 35 מצויה מת בבייתו לחליטה לא שכיב בשלוקת פת
 36 מן הפלטר אף הפת מצויה בביתה.

37 **שברול** שומם בכל שומא. פירש בקונטרס
 38 מתיבת לו חוטא. שומם חוב ובלבד
 39 וקשה דאיב' אפילו קיץ נמי אלא נראה משום
 40 דאמר בפרק רבי אליעזר ומילה (שבת דף קלד)
 41 (בימות דף עו) ודברול מירוף דוק.

42 **רוצח** שלא עשה בו אונס כרצון. כי הדיא
 43 דפרק המניח (ביק דף לב) ורבי
 44 הסוחר את בתולה לאשפתא או דלא שכיב ורבי
 45 אנוס וזמן קו' דיהיה לו אבן מונחת בתוכו ולא
 46 הדיב בה משלם לענן נקוק חזיב לענן גלות
 47 פטור שחיה פריב' (שם דף הו ושם) ויש
 48 ענינין אלא רביאלו נוקן פטור מוב משמולק
 49 בירושלמי בין קא וישן אצל הכלים לדיה ישן
 50 כבר והיבוא כלים אצלו ונמן אפילה וקון ויית
 51 דפרק המניח (שם דף כז) ובתובלת בתרא (שם
 52 דף קכב) ופרש אלו נעמו (כתובות ב' דף ד)
 53 הניח לתן אביהן פרה שאולה ונבחה ואבלה
 54 משלמין וכו' מן שנתו אבל מה שחוקר לא
 55 ובפרק הפיה (ביק ד' דף עו) וכל נכנס לזיקר בעל
 56 הבית שלא ברשות שפטרט שם את בעל הבית
 57 כשהוקט את הנכנס היבא ודלא חיי דיע ביה ותר'
 58 בפרק

הכי קאמר איזה עני רשע ערום. שבשביל עניות מרשיעה בהו ובגרתה וזה רבוי
 2 תאמר אין לך עני רשע ערום בישראל אלא המשהו בתו בוגרתה לפי דרבו.
 3 לזמנתו: למען פסות. לחבור כמו פנה על פנה (שעיה טז) רוח את הצמחית.
 4 שבע דבר עם צמא לדבר וקן וילדה זאת צמאה לתשמיש שובק עקן וכן גדולה
 5 לקטן: והמחזור אבידה לוי. יתרון חוברי וזו

6 **הכי קאמר, איזהו עני רשע ערום, זה המושאה בתו**
 7 **בוגרת. ואמר רב כהנא משום רבי עקיבא, היה יחיד מן**
 8 **היוצאין לפי דרכו. אמר רב יהודה אמר רב, המשיא את**
 9 **בתו לזקן, והמשיא אשה לבנו קטן, והמחזור אבידה**
 10 **לזוי, עליו הכתוב אומר 'למען ספות תררו את הצמאה,**
 11 **לא יאבה סלה לו'. מתיבי, האותב את אשתו כגופו,**
 12 **והמכבדה יותר כגופו, והמירודך בניו ונכותיו בדרך**
 13 **השרה, והמשיאן סמוך לפירוק, עליו הכתוב אומר**
 14 **'ודעת כי שלום אתלך ופקדתך יחד ולא תחטא'. סמוך**
 15 **לפירוק, שאני. הנו רבנו, האותב את שכניו, והמקרה**
 16 **את קרוביו, והנשיא את בת אחרת, והמקרה לזני**
 17 **בשעת דחוקו, עליו הכתוב אומר 'או יקררה וחי יענה'.**
 18 **תנו רבנן, 'אוחו ואתה', אותו ואת אחת מהן, דברי רבי**
 19 **ישמעאל. רבי עקיבא אומר, אותו ואת שתיהן. מאי**
 20 **ביניהן? אמר אביי, משמעות דורשים, איפא ביניהן.**
 21 **רבי ישמעאל סבר, 'אוחו ואתה', אותו ואת אחת מהן,**
 22 **שכן בלשון ויני קרוין לאחת הינא. ואם הומוהו, מדרשא**
 23 **אתאי. רבי עקיבא סבר, 'אוחו ואתה', אותו ואת**
 24 **שתיהן. ואם הומוהו, הכא פתיבא. רבא אמר, הומוהו**
 25 **לאחר מיתה, איפא ביניהן. רבי ישמעאל סבר, הומוהו**
 26 **לאחר מיתה, בשרפה. ורבי עקיבא סבר, איפוא**
 27 **בלשון: מוצאה ואילו הן הנהרגין, הרוצח, ואיש עיר**
 28 **הנדיחה, ורצח שהכה את רעהו באבן או בקל, וכשב**
 29 **עליו לתוך המים או לתוך האור, ואינו יכול לעלות**
 30 **משם, ומת, חייב. דחפו לתוך המים או לתוך האור,**
 31 **ובכל לעלות משם, ומת, פטור, שישא בו את הפלג,**
 32 **שישא בו את הנחש, פטור. השך בו את הנחש, רבי**
 33 **יהודה מתיבי, והכמים פומין: גמרא אמר שמואל,**
 34 **מפני מה לא נאמרה יד' בבורל, שהפירול ממת בכל**
 35 **שהוא: תניא גמי הכי, רבי אומר, גלוי ורדע לפני מי**
 36 **שאמר ויהי העולם, שהפירול ממת בכל שהוא, לפיכך**
 37 **לא נתנה תורה בו שיעור. והני מילי, דבריהו מיכרו:**
 38 **וכשב עליו לתוך המים, רישא, רבואה קא משמע לו.**
 39 **וכיפא, רבואה קא משמע לו. רישא רבואה קא משמע**
 40 **לו, אף על גב דלאו איהו דחפו, פון דאין וכול לעלות**
 41 **משם, ומת, חייב. סיפא רבואה קא משמע לו, אף על**
 42 **גב דדחפו, פון דיכול לעלות משם, ומת, פטור. כפש,**
 43 **מנלן. אמר שמואל, דאמר קרא 'או כאיבה, לרבות את**
 44 **המזמזם. ההוא גברא, דמצמצמא לחיותה דחבריה**
 45 **בשמישא, ומתה. רבינא, מתיבי. רב אחא רב רב, פטר.**
 46 **רבינא מתיבי, קל וחומר. ומה רוצח, שלא עשה בו שונע**
 47 **כמורד ואונס, פרוצין, חייב בו את המצמצם.**
 48 **מקן**

1 לישראל ומראה בעיניו בעיניו שהשתב אבדה
 2 אינה חשובה לו מצות בורא שאף לוי הוא
 3 עשה קן שלא נצטוו עליהם: וזהו גימ' שבעים
 4 ואינן צמאין לזרעם צמאה זו כנסת ישראל
 5 צמאה ותאיבה ליראת יצרה ולקיים מצותיה:
 6 והמפדדה בתכשיתן נאין: סמוך לפירוק, עירין קטים: עם סמוך
 7 דלפיכך שאני דלאו היינו קטן כולי האי דמשום
 8 שנה או חצי שנה לא תזנה עליה: הקרא וחי יענה
 9 לעיל מניה כתיב הלא פרוס לרעב לחמן וגו'
 10 ומכשר אל תחלתם היינו נגאש בתו אחרת ומקרב את קרוביו
 11 ואוהב את שכניו נמי מקרב את קרוביו דכתיב
 12 (משל לו' טו) שוב קרוב מאת רחוק ומולת סלע
 13 לעני בשעת דחוקו כבלל פרוס לרעב לחמן
 14 וזו תראה ערום: אתהן, ממעט לעיל לר'
 15 ישמעאל את האחת חוץ שכן בלשן ויני
 16 קרוין לאחת הינא ודיק קרא ואיש אשר יקח
 17 את אשה זו ושנת ודד' את אמא באש ישרפו
 18 אותו את חמותה ר"ע אויב' אותו ואת
 19 שתיהן, מפרש ליה היש אויל כמאי קא
 20 מפיגלו האי דהאי לשרוף את אשתו לא קאמר
 21 ר"ע משמעות דורשינן. לשון משמעות
 22 המקרא דורשינן. ישמעאל אשתן דהא הוא
 23 ואחיותו קאי ואם חמותו מדרשא
 24 דומה לתניא כדאמר לעיל ענין לעשות
 25 למטה כמעלה וכו': חר"ע אתהן תרתי
 26 משמע, חמותו ואם חמותו ודיק
 27 ישרפו אותו ואתהן קן שתי מאהות
 28 כגון לקח את אשה ואת אמא ואם אמה:
 29 רבא אמר חמותו שבת עליה חתנה לאחר מיתת
 30 בתא אימא ביניהן. אבל אם חמותו לחרויהו
 31 מדרשא אתאי: ר' ישמעאל סבר
 32 חמותו לאחר מיתה כשריפה. כמחיים
 33 ודיק קרא אפי' רבי מקיימת אלא אחת מהן
 34 תשרף ד"ע ר' דאי אאשתו לא קאמר קרא
 35 דתשרף: ר"ע כבי. אתהן שתוק משמע
 36 ודיק אם אשתו קיימת תשרף חמותו ואם לאו
 37 אין כן עונש שריפה אלא איסור ארוך שוכב
 38 עש חותנת: מותני' כבש. פרימיר בלעז'
 39 אחו ראשו של חבירו ותקפו במים כדי שלא
 40 יוכל להרים ראשו ונער ומת: יסות
 41 גידה. הישך. שאחו את הנחש בירו והליכו
 42 והגיע שני נחש בירו של חבירו פלוגתא
 43 דרבי יהודה ורבנן מפרש בגמ' לא נאמר
 44 די בבירול כמה שנאמר (במדבר
 45 לז) כאן די בבלי עי' די משמע שיש בו מלא
 46 אחיזה דבעתי שיערא אבל בבירול כתיב
 47 ואם ככלי ברזל הכהה שחידול ממת
 48 בכל שהוא. על ידי חרובה שתחוב לו
 49 מחט בושט או בלבד: ברייה מיכרו.
 50 פונשיט בלעז' אבל הכהו לארכו דרך
 51 הכאה שיעורא בעי אף על גב דלא איהו דחפו.
 52 אמר שנפל מעצמו וכו' וזה שיעור מיתה:
 53 או לרבות את המצמצם. היינו כובש
 54 עצמא שם שלא יקוב:

סנהדרין, הנשרפין – פרק תשיעי דף עז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)"
רש"י
תוספות

1 נוקן עשה בו אונס כרצון, היבא דעביד בידיה ואפי' ישן כדליף בבין (דף כוה)
 2 פצע תחת פצע לחייב על השונג כמורד וכו'. רב אחא פוטר. גרמא בעלמא הוא
 3 דשמטא קטליה. מות יומת המכה וכו'. סיפה דקרא לדעיל או אביבה דרבינן
 4 מצמצמם וכויה רוצח הוא מיטעא למעטי נוקן; כפתו ומת ברעב. דבעשה
 5 כשפתו שאין הוא דבר הרגה והרעב בא
 6 ומאילו והולך כןן לאחר זמן כל שעה ולא
 7 דמי לנמצעם מינם וכאור ההורגה זוממן.
 8 סוף חמה לבא פטור. כלומר אם לא היה
 9 שם חמה בשעה כשפתו אבל סוף לבא כאן
 10 וה לא יכול לעמוד וסופו למות פטור שלא
 11 היה הורג זוממן להרגיה וגרמא הוא ואין
 12 דינו מסור לבית דין אלא לשמים. כפתו
 13 לפני א"י פטור. דאי נמי לא היה כפתו לא
 14 היה יכול להציל עצמו מן הארי. כבולחו
 15 גרסינן אמר רבא: הני אולי והני אתו. לו'
 16 מת על ידי יתישים הראשונים שהיו כובטין
 17 שם שכמה כחות עברו עליה: כפה עליו
 18 גניית. ומת בהבלא: או שפיע עליו מעיבה.
 19 וזה היה ישן הנכנסה שם הבינה פטור
 20 שהורגו בא וכו' לאחר זמן: כרתא דיששא
 21 שסתום ביותר ואין הכל האור והרר יכול
 22 לצאת ממנו מנמא דארליק ליה שרנא
 23 שזמן את התורה: הוא לא ארליק ליה שרנא.
 24 ומת בהבל פיו ודמיא דפכה עליו גינת
 25 פטור:

בשעתה

1 נוקן, ששעשה כןן שוגג כמפורד ואונס כרצון, אינו דין
 2 שתייב כןן את המצמצמם. רב אחא בר רב, פוטר. אמר
 3 רב משיששא, מאי מנמא דאבויה דאבא דפטור. אמר
 4 קרא, 'מות יומת המכה רוצח הוא', ברצוה, הוא דתייב
 5 לן מצמצמם. בננוקן, לא תייב לן מצמצמם. אמר רבא,
 6 כפתו ומת ברעב, פטור. ואמר רבא, כפתו בחמה ומת,
 7 כפיצה ומת, תייב. סוף תפה לבא, סוף צינה לבא,
 8 פטור. ואמר רבא, כפתו לפני ארי, פטור לפני יתישין,
 9 תייב. רב אשי אמר, אפילו לפני יתישין נמי פטור. הני
 10 אולי והני אתו. איתמר, כפה עליה, ופרע עליו
 11 מעיבה, רבא ורבי יורא, חד אמר תייב, וחד אמר
 12 פטור. תסתים, דרבא הוא דאמר פטור, דאמר רבא,
 13 כפתו ומת ברעב, פטור. אדרבה, תסתים דרבי יורא
 14 הוא דאמר פטור, דאמר רבי יורא, האי מאן העייליה
 15 לתבירה בביתא דיששא, וארליק ליה שרנא ומת,
 16 תייב. מנמא, דארליק ליה שרנא, הא, לא ארליק ליה
 17 שרנא, לא. אמרי, התם בלא שרנא, לא מתחילי הבלא
 בשעתה

1 בפרק המניח היה בעל חבית ראשון אחרון נשברה חבית בקורה חייב ואם
 2 עמד בעל חבית פטור ובעל חבית השנייה חבית ראשון חבית נשברה חבית
 3 ממוקם למקום ושיברה רבי יהודה אומר שום חנם ישבע וכו' מדפטרינן שומר תנם ולא
 4 מחייב מטעם אדם המוקד ש"מ דאונס שהוא כיען גיבה ואבידה מיפטר ולכן מחייב
 5 שומר שבר וא"ת א"ל שזה כיצד הרגל (כ"ב דף
 6 כו) מחייבים נפל מן האומץ (כ"מ דף פב): חמת מעיבה חבית
 7 אף על גב דרוח שאינה מעיבה הוי כיען גיבה
 8 ואבידה דאמרם בפרק שור שנבט ד' דו' (שם דף
 9 מה) ג' בניו ד' שנבטו הוחת הבעלים הרגו מוסרין
 10 נהרגין ומשלמין את הכופר ויחייב לשלם דמי
 11 שור לבעליו חוץ משומר תנם ומוקד לה נדמיה
 12 מעיבה פחותה דשומר תנם כלתה שמעירו
 13 ודכן אחריתי לא כלתה מעיבתו דייקב כאן א'
 14 כרבי יהודה דאמר שוכר כנושא שבר ניתב
 15 והכלו מבעוד פטורין מן הכופר פרודי משום
 16 נדמיה ע"י ליה כשנייה חבית ליה יודעה
 17 היינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מעיבה ואינה
 18 יכולה לעמוד ברוח שאינה מעיבה כדמוכח
 19 בריש הכותס (שם דף נה) ומדמחייבין נושא
 20 שכר ופטרינן שומר תנם ש"מ דרוח שאינה
 21 מעיבה הוי כיען גיבה ואבידה ואפה מחייבין
 22 בהא אדם המוקד פורשיתו וי"ל דרוח שאינה
 23 מעיבה הוי כיען אבידה ומחייבין ביה המוקד
 24 ותקבל לרבי יהודה הוי כיען גיבה דפטרינן ביה
 25 אדם המוקד כדאמר בהשאל (כ"מ דף ע"ג)
 26 דגיבה קרובה לאונס ואבידה קרובה לפשיעה
 27 ולענין שומר שכר מחייבי תרוידיה וכו' מוכח
 28 בהגזל קמא (כ"ב דף צט: ושם) גבי טבח אונס
 29 שקלקל דפרין למאן דפטר בתום מברייאת נוקן נתן בהמה לטבח וגיבלה חייב שהוא כנושא שכר אלמא ס"ד דהאי מקשה אפילו בתום חייב כמו שומר שכר שחייב על
 30 האבידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שכר לפיכך בשבר חייב אבל בתום פטור דהוי כיען גיבה.

31 נבנוקן לא חייב לן מצמצמם. משמע מחייבי שפי ברצח מננוקן ואם כן מדפטרינן לקמן ברצח תריס כ"ש בנוקן כ"ז משמע כשלוה כיצד הרגל (כ"ב דף כו: ושם) דפטרינן זרק
 32 כלי מראש הגז והזו תחתי כריס וכסתו אפילו קדם וסילקן וא"ת א' אמרין בריש הכותס (שם דף נה: ושם) הפרין כפי נבני בהמת חבירו פטור מדי אדם ויחייב בדיני
 33 שמים הפרין דהיי יומי א' כבולח באיני אדם נמי ליחייב ומאי חייבינן דמיא תריס דפטור ונראה לפרש דאבולח קאי ולחכי פרי ברני אדם נמי ליחייב אבולח ויש ספרים
 34 שכבוט בהריא אבולח וזיע התם הנה הוציאה ליטסיס חייבינן אומקנין כגמרא דהכישוה בשמל ש"מ בלא חבית לא מחייבי א"ל כמחייבי א"ל כמחייבי א"ל לסיטסיס מיהו ל' לרוח
 35 דמתניתין לחתייב בנזקה איידי אבל אאבידה דבהמה מחייבי וא"ת למאי דפרישית דקאי אבולח לישני דפטור מדיני אדם קאי אבהמה וי"ל דלא שייך למיתני פטור מדיני אדם
 36 אם היה שם חוב (לא) בהמה (אלא) ואו' כבולח אבל כשמתרין כבולח רועע א"ג' דאין דומה שיהייבי ברני שמים אבולח שהוא רועע כ"כ שיכול ליפול ברוח מעיבה או אפי'
 37 ברוח שאינה מעיבה מימי שייך למיתני חייב ברני שמים בין שיש רוח שם או לא כגון בהמה והשתא אתי שפי דנקט בפני בהמת חבירו ודלא נקט הפרין גזר על חבירו דאשום
 38 בהמה נקט לא ומיהו סוף חייב אבולח כיון שחייב ברני ליטסיס חייבינן אומקנין כגמרא דהכישוה בשמל ש"מ בלא חבית לא מחייבי א"ל כמחייבי א"ל כמחייבי א"ל לסיטסיס מיהו ל' לרוח
 39 דהיי קאמר כיון דלמיטרא קאי שהבעלים מצווין לסוחרו שלא יפול על בני אדם סו"א דכל הקודם במצוה זכה ואין לו להנח מלסחרו בשביל בהמת חבירו וברני שמים נמי לא
 40 מחייב קמ"ל א' נמי חייב ברני שמים קאי נמי אבולח שנזח הוא בה עד שידמנו לו פועלים לתקן:

כפתו

1 כפתו ומת ברעב. אפי' היה רעב בע כשהו כשכחו כיון אדם לא היה מחוסר עליו הדיעב ולא היה חת הליך חות רעב לבא דלא דמי לכפתו בתומו שכבר נפלה עליו חמה
 2 שראוי למות: כ"ב סוף חמה לבא כו'. דלא רבי רחמנא מצמצמם אלא במקום שנתחילו בו הדיוק כבר ומיהו אם כפתו בפניה והביאו במקום סתוף חמה לבא וסוף צנה לבא
 3 נראה דמוכח ברמיזא דאי משום חצי דלענין מיתה נמי משום חצי כדמוכח בכיצד הרגל (שם דף כב: ושם) ואין חילוק בין מקרב האש אל הצד הדרב למקרב הדרב אל
 4 האש כדמוכח ברמיזא הכותס (שם דף נה: ושם) דפטרינן א' ידמטא ניהוליה פטור מעיבה ברני אדם נמי ליחייב והיא דאשקיל עליה בדיקא דמאי דבסמוך אפילו כותס והביא שם ואח"כ
 5 אשקיל פטור דמאי לרוק חץ ותרסיס בידו והתלו אדם קדם וסילקן פטור א"ת והיא דהתלו פטור א"ת תנש פטור למי' אש משום פטור דתנש כפי כפי שפירש ברבא הרגל
 6 (שם ד' כג: ושם) בשמעתא דפי פרה ששם ידו לתוך פי הנחש והשיך ליחייב משום אשו דרואי הנחש יקיא את הארס וי"ל דשאני התם שעניין אין הארס בעולם ומיהו קשה היא
 7 דרוק פטור לעמלה דבסמוך ומשמע דאי א' לא אולא לערדן אלא לתחת פטור אמאי ליחייב מיי' דרוח אבנוט וכסנו מיאוש שנתנין בראש גזו ונפלי ברוח מעיבה ויחייב שמים אשו
 8 אי בהדי דרוק אי מוקד כדאיתא בפ"ק ד"ו (ו') ושמא אינו מצוי כאן שתפול לתחת ממש ולא תחיל כלל לערדן ומיהו הו' היא קשה דמעמע לערדן נמי לא מחייבי אבל
 9 משום חן אפיקי את חוץ חילול לעיל דרוח לומר כח חרש הוא כח חרש הוא לומר דהיינו למי' אש משום ממונו הוא דתנש כפי כפי דרולין (דף לא) ונפלי מיהו וישחטו
 10 פסולה דייק טעמא דגפלה את הפילה הוא שהיה כנאמן כרבי נתן וכל על בוונה קשה נפלה נמי ליוחי כן הפילה למי' אש משום חצי אם לא תחלק בשחיטה ולא מסתבר לחלק
 11 כיון דאפילו מיתה גמרינן מנמון אלא נראה דאיתא היא סוגיא כמ"ד אשו משום ממונו ומיהו קשה דאי לתחת לאו כחו הוא מאי שנת מוא דתנו ברוח חן גולין (מכות דף ז')
 12 היה מוקד במגעילה ונפלה עליו והרגנו פטור משום דשלא כדרך ידירתו הוא והשתא תיפוק ליה דלא כוח הוא וי"ל דשאני התם מוקדן שמשוך למעלה נפלו יותר למתרוקן עד
 13 יש לפרש דבכל חיו הסיך חמה וצנה וארי לבא חוק צעור למעלה ונפל לתחת אפילו כפתו והביאו שם פטור דדמי לכה כוח אשו נמי שלא המיתה אלא ברוח מעיבה פטור ממתיה
 14 אלא דלענין ממונו חייב שום נפל ולא דמי לחצי צנורות א"ג' דכח כוח הוא דרואי אש נמי חייב משום ממונו כדמוכח בפרק כיצד הרגל (כ"ב דף כג: ושם) דמאן דאית ליה משום
 15 חצי אינה ליה נמי משום ממונו:

כפתו

1 כפתו לפני ארי פטור. אין חילוק בין יתישין לארי אלא משום דסתם ארי עינין לא התחיל לחבל בו שאם קפץ כען עליו הארי' לא היה לו להתקסע לכפותו אבל סתם יתישין
 2 כבר התחילו ליפול עליו ואע"ג דרבי אולי וכו' איתו קסבר לא עשא. כפה עליו גינתו כו'. דא' דמי לטוף חמה לבא לטוף צינה לבא דהתם ליכא חמה וצנה כלל ולא
 3 מתחילו כל בשעתיה ולא דמי נמי לכפתו בתומו וצנה דהתם כבר אתו עליה מקודם חמה וצנה שיש בו כן' להמית אלא חייב לא אולא חוקד ומתחולק ליה דמי לכפתו ברעב
 4 שכבר יש רעב מוט ומחמד מתחוק ואם אטמא מני שאנא פרי מעיבה מותרים ובדיקא דמיא בשי ויש לומר דהבא איכא חייב אלא חוקד ומתחולק ליה דמי לכפתו ברעב
 5 סתם

1 סתם משחקין בכבוד כמה דעילוי כו. לא אסתבר לפרש כלל לענין חיוב מיתה במיד
2 דאי קאי בגרא תוך ארבע אמות ואחרו ביה וקבל עליו ההרחה אמאי פטור הא
3 דאי מתוכין הוא אלא נראה כלשון ראשון שפירש בקנטרס דלענין גלות איירי
4 כדנרשינו שלחי כינר הרגל (ב"ק ד' גט) ושם) ואשר לא צדה פרט למתוכין לזרוק שתיס

5 **בשעתיה. תבא, בלא שרנא נמו, מתחיל תבלא**
6 **בשעתיה: (סימן, סוף"ם, תרי"ם, סמנין"ג, בפות"ל).**
7 **אמר רבא, דהפלו לבור, וסולסם פבור, ובא אחר**
8 **וסיקלו, ואפילו הוא קרם וסיקלו, פטור, דבגעדנא**
9 **דשרייה, ויכול לעלות הוא. ואמר רבא, זרק בו חיץ,**
10 **והריס גידו, ובא אחר וגמלו, ואפילו הוא קרם**
11 **וגמלו, פטור, דבגעדנא דשרייה ביה, מופסק פסקיה**
12 **גרייה. ואמר רבא, זרק בו חיץ וסמנין גידו, ובא**
13 **אחר ופירן, ואפילו הוא קרם ופירן, פטור, דבגעדנא**
14 **דשריך ביה, ויכול להתרפאות הוה. אמר רב אשי,**
15 **הרי יצא מביט דין זפאי. ואמר רבא, זרק צדור**
16 **בפותל, וחורה לאחוריה והנה, חיבי. והנא תונא,**
17 **גנון אלו המשחקין בפדור, שחרגו במיוד, נהרגין.**
18 **בשונג, גולין. בשונג גולין, פשטא. במיוד נהרגין,**
19 **איצטריך ליה. מהו דתימא, תהראת ספק היא,**
20 **מי יומר דהדרה, קא משמע לן. תני רב תחליפא**
21 **בר מנרנא קמיה דרבי אבהו, גנון אלו המשחקין**
22 **בפדור, שחרגו, תוך ארבע אמות, פטור. הוי לארבע**
23 **אמות, חיבי. אמר ליה רבינא לרב אשי, חיבי דמי**
24 **אי דקא נחא ליה, אפילו פורתא נמי. אי דלא נחא**
25 **ליה, אפילו טובא נמי לא. אמר ליה, תהם משחקין**
26 **בפדור, פמה (דעילוי טפ) מינח נחא ליה. למימרא,**
27 **דכי האי גונא פחו הוא, ורמיניה, המקדש ונפל**
28 **קידוש על דו או על הצד, ואחר כך נפל לשאת,**
29 **פסול. תבא פמאי עסקינן, בשותת. תא שטעמ, מהט**
30 **המטא הוה, ספק על התרם, והנה עליה, ספק על**
31 **התאור (פסולת). אמר רב חנינא בר יהודה משמיה**
32 **דרב, נמצא איתמר. אמר רב פפא, האי מאן דבפתיה**
33 **לחבריה, ואשקול עליה בידקא דמיא, גיירי דיהיה**
34 **ווא ומיחבי. הני מילי, בבח ראשון. אכל בבח שני,**
35 **זרמא בעלמא הוא. ואמר רב פפא, זרק צדור למעלה, והלכה לצדדו ותרנה, חיבי. אמר**
36 **ליה מר בר רב אשי לרב פפא, מאי טעמא, משום דבחו הוא. אי פחו, תחיל לעיל.**

1 בשעתיה מיד בשעת כפייה מתחיל ואח"כ הולך חוקי. ואפילו הוא. הרוחץ עצמה
2 קרם וסלקו. קודם נפילתו של זה פטור: בעידנא שרייה יבול לעילת הוא. ופטור
3 על הדחיה ומשום סלוק לא מצית לחיוביה דגרמא בעלמא הוא: ואפילו הוא
4 קרם. הורקת את החיץ ורץ לאחור ורקה החיץ קודם שגיע החיץ לחיבור ונטל החרס
5 סמנין. הרהיין להרפאות: ביה. של
6 הרגז: חליב. כיון דאם יש שם סמנין ורהיין
7 להרפאות בידו פטרת ליה אפי' אינם בידו
8 אלא שצמנין בשוק לפטור בשעת ורקה
9 דהי יבן כאלו הן בידו וקטור ואפילו לא
10 נמצאו לאחר מכן: נודמנו לו סמנין.
11 למוכה אחר המכה ולא קטן ולא ריפא
12 עצמה: מהו. לא מרימין הרי היה יכול
13 להתרפאות או דילמא פא חרשית ורקה
14 לא הוי סמנין מייחבי דהא מכת מות הוא:
15 הרי יצא מבי"ד וכו'. כלומר הואיל וקודם
16 מעמד הריצא במצאו לו וכתב חן לנא לחיוב: ורק
17 צדור כבותר. ותבוכו להרוג את חיבורו ורוק
18 צדור והכה כבותרל בכח וחורה מכוז
19 לאחורי' והרגו חיבי דהא נמי כחו הוא: כנון
20 אלו המשחקין בכבוד שחרגו. רגילך
21 תינוקות להכות הכבוד כבותרל בכח כדי
22 שתחזור לאחוריה הרבה ולאחר שורוק הוא
23 רץ וחיבורו אחוץ את הכבוד ומכה אותו בה
24 אם יכול לכונן החיבור ורוק כבותרל שצמנין
25 גנא דאם נתוכין שתחורג את חיבורו
26 כחורתה לאחוריה ויש בו כדי להיחב חיבי
27 גנון אלו המשחקין בכבוד שחרגו רחך ד'
28 אמות פטורין. אם היה המוכה עומד בתוך
29 ארבע אמות של כותל ולא הספיקה לחזור
30 ד' אמות עד שמצאתו והרתגו פטור חורוק
31 מגלות: חין ל' אמות חיבי. גלות: אי דניחא
32 ליה. (שלא שתחזור יותר: אפי' פורתא נמי.
33 להיחבי גלות דהא הרי שחרגו ושמעא ליבא
34 למפסידיה: ואי לא ניחא ליה. שתחור כל
35 כך: אפי' טובא נמי. יותר מד' אמות ליפטר
36 דלא תקיימת מחשבתו דאמר מר (מבית דף
37 ז) ואשר לא צדה פרט למתוכין לזרוק שתיס:
38 ורוק ד' אלמא כיון דלא ניתא ליה דניחא ליה:
39 פתם משחקין בכבוד כמה דעילוי. ומקרב
40 לכותל בשעה שורוקין מינח ניחא ליה כדי
41 שתחזור הרבה הלכך כצירי מד' אמות לא
42 ניחא ליה דתיחיל אית דמפרשי האי חיביין
43 ופטורין מיתה וכגון שחרגו בכו: ב' האי
44 גונא. שחורה לאחוריה מנח ורקהו שחיבי
45 לזו כחו: חכמיש. מי מטאת איתרבי נתנת
46 אפר על המים קרי קידוש כדתנן במסכת
47 פרה (פרק ו' מי"ב) הרי קודש) קא על המיב
48 ואח"כ נפל לשוקת. אכן חלולה שהמים
49 נכנסין בן מן המעין דרך קב שפותרו דכתיב
50 (במדרב ט) חיים חיים אל כלי שתהא חייון
51 בכלי וקא נפל דהתיב כנון שנפל על ידו בכח או על הצד כלומר על צד הכלי ומשם ניתו בכח לשוקת וקתיב דפסול: בשותת. לא ניתו מנח נפילה ראשונה
52 אלא מנעמא חור ושתי מידו לשוקת שותת כמו (בברכות דב) מים שותתי על ברכיו קולירי בלע"ז שאינו ניתו למרוחק אלא נופל ויורד בגננה וזהו עליה. ותבוכו
53 לזהות עליה לטהרה מטמא מת וההויה נראית עליה אבל ספק על המוט נפל ההויה כשיצאת מידו ספק על החרס הוה תחלה: ומיצה עליה. כלומר ומן החרס חורה
54 ותהו עליה וקתיב פסולה אלמא לאו כחו היא: עצא איתר'. לאו לשון מגיז דהוה תהוה קתיב אלא לשון מציאה כלומר ההואה מנעמת עליה וקא יודע אם בתחלה
55 הוה ועליה או מנח דיתו או שנת לאו זה ולא זה אלא על החרס הוה ויהי מרווח והלכה ההואה על המוט וליכא כחו כלל: דבפתיה. חרש ידיו ורגליו על שפת
56 המי: ואשקול עליה בידקא דמיא. אמנא לא מרתב המים עליה: גיירי דיהיה הוא. הן חן חזיר והוה כורוך בן חן וכדמפרש ואולי משמייס באים בכח ראשון עליו
57 מיד כנון שחנינו סמוך לשפת המי והשפת מדרוך. בבח ראשון. כשפניה להם ררך לצד זה מיד נפלו עליו דהוה אכל בבח שני. שחנינו דרוק קצת ולא נפלו המים
58 מיד בצאתו ממדרותיון עליו אלא לאחר מכן: והלכו על המקום שהוא שם גרמא הוא ולא מכוה: והלכה לצדדיו. דרך נפילתה שלא נפלה בגננו אלא כשדאי שחרת
59 לארץ היה מחרקת לצדדיו אבל אם נפלה נכחה והרגה פטור דלאו כחו הוא אלא היא חזרת לארץ ממלה: תחיל לעיל. דהא כלפי מעלה ורק כגננו ולא לצדדיו:
60 א

סנהדרין, הנשרפין – פרק תשיעי דף עח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
רלג
 תוספות

1 **בגנוסס** בידי אדם, הימה אותו שעשאו גנוסס אמור פטור הא רוב גוססיק למיתה
 2 ואמרין בריש בן סורר (לעיל דף סט) דהולבין בידי נפיתו אתי הרוב
 3 והמכה חבירו ואמרדו למיתה ומת מי לא מדידיב והא נמי אמוד למיתה אתי וייל דכיון
 4 שהקלה עליו תורה שחובשין אותו כדארמין בסמוך ואגי'פ אמרדוהו למיתה אן
 5 הרגינן כל זמן שהוא חי וחיינן נמי דארמין
 6 למיתה וחי אף על גב דרובא נפיתו הלכין כיון
 7 שבא אתי והרגו פטור ותועי דהא אשכחו גנוסס
 8 כשי' שמיע דתשבי כחי לחיבי את חורגו' אגי'נ
 9 דרוב גוססיק למיתה הלכין אן לחמנה בגנוסס
 10 בידי אדם אם נחשבוו כחי לפטור מי שעשאו
 11 גנוסס.

12 **מר** מדמי ליה לטרופיה וכו'. אף על גב דקריאי
 13 קא דרשי אינטורין ליה לחגי טעמא.
 14 **החורג** את הטרופיה פטור. אפי' למיד' טריפה
 15 היה רשעו שמיות בחבלה ו' ותועי
 16 דהא רבא אתי ליה טריפה פטור ב' אמר
 17 דתמורה (ת' יא: ושם) ומיהו נראה דחתם גיטתין
 18 רבה בר פלפולניה של רב סהדא ועוד דסברתיה
 19 הפוכה בפרק קמא דברכות (דף י' ושם).

20 **כפני** בית דין חייב. כגון דראוהו ביום שנתן
 21 על ראייתם דאי ראוהו בלילה בעי
 22 עדות בדוכאם דחובל (ב' ק' ד' א' שם) ויכון
 23 דבעי עדות בעינן עדות שאנה ליה לרשויה'
 24 **שור** טריפה שהרג חייב. אגי'נ בעילוי פוק
 25 ד' (ה' שם דף מה) שטריןן לרבי שמעון שור
 26 שנחבין לחרגו את זה והרג את זה מטעם
 27 דכמתת בעלעל כך מתת השור לא למי דרתם
 28 הטעם שוה לשניהם אבל הכא בארם שייך
 29 לפטור מטעם עדות שאי אתה יכול לחיימה
 30 ובשור לא שייך דאם הומו עדים משלמים דמי
 31 שור טריפה לבעלים

מגדף
 1 **בגנוסס** בידי אדם, הימה אותו שעשאו גנוסס אמור פטור הא רוב גוססיק למיתה
 2 ואמרין בריש בן סורר (לעיל דף סט) דהולבין בידי נפיתו אתי הרוב
 3 והמכה חבירו ואמרדו למיתה ומת מי לא מדידיב והא נמי אמוד למיתה אתי וייל דכיון
 4 שהקלה עליו תורה שחובשין אותו כדארמין בסמוך ואגי'פ אמרדוהו למיתה אן
 5 הרגינן כל זמן שהוא חי וחיינן נמי דארמין
 6 למיתה וחי אף על גב דרובא נפיתו הלכין כיון
 7 שבא אתי והרגו פטור ותועי דהא אשכחו גנוסס
 8 כשי' שמיע דתשבי כחי לחיבי את חורגו' אגי'נ
 9 דרוב גוססיק למיתה הלכין אן לחמנה בגנוסס
 10 בידי אדם אם נחשבוו כחי לפטור מי שעשאו
 11 גנוסס.
 12 **מר** מדמי ליה לטרופיה וכו'. אף על גב דקריאי
 13 קא דרשי אינטורין ליה לחגי טעמא.
 14 **החורג** את הטרופיה פטור. אפי' למיד' טריפה
 15 היה רשעו שמיות בחבלה ו' ותועי
 16 דהא רבא אתי ליה טריפה פטור ב' אמר
 17 דתמורה (ת' יא: ושם) ומיהו נראה דחתם גיטתין
 18 רבה בר פלפולניה של רב סהדא ועוד דסברתיה
 19 הפוכה בפרק קמא דברכות (דף י' ושם).

1 אי לאו כחו תיזיל לחתה תפול מיז כנגדה ולא לעדדין: אלא כח כחוש הוא.
 2 אלו כחו חוק קצת בזה ויש כאן ודאי ולא אולה לעיל משום שכלה בת חזק
 3 הוריקה והאבן חזרה לארץ אבל עדין הולכת היא ממקצת כחו: הל"ר יהודה בן
 4 גבירא אמר רב הורא דה האחרון חייב וכו': עי' **ראיבא** כל נפש. וכיון דמתחילה
 5 בימת הראשונים הבריתו ליכא כולה נפש

6 **ויאי לאו כחו הוא, תיזיל לתחת. אלא, כח כחוש הוא.**
 7 **תנו רבנן, הכהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות, ומת,**
 8 **בין בבת אחת, בין בזה אחר זה, פטורין, רבי יהודה בן**
 9 **בתריא אומר, בזה אחר זה, האחרון חייב, מפני שקורב**
 10 **את מיתתו. אמר רבי יוחנן, וישניהם מקרא אחד דרשו,**
 11 **'ואיש כי יכה פל נפש אדם', רבנן סברי, 'פל נפש', ער**
 12 **דאיבא פל נפש. ורבי יהודה בן בתריא סבר, 'פל נפש', ער**
 13 **פל דהוא נפש. אמר רבא, תפל מוריס בחורג את**
 14 **הטרופיה, שהוא פטור. בגנוסס בידי שמים, שהוא חייב.**
 15 **לא נחלקו ואף בגנוסס בידי אדם, מר מדמי ליה**
 16 **לטרופיה, וזר מדמי ליה לגוסס בידי שמים. אמר דרומי**
 17 **ליה לטרופיה, מאי מעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי**
 18 **שמים. גוסס בידי שמים, לא איתעביד ביה מעשה.**
 19 **האי, איתעביד ביה מעשה. ומאי מדמי ליה לגוסס**
 20 **בידי שמים, מאי מעמא לא מדמי ליה לטרופיה. מרפה,**
 21 **מחתבי סימנים. האי, לא מחתבי סימנים. תני תנא**
 22 **קמיה דרב ששת, 'ואיש כי יכה פל נפש אדם', לחביא**
 23 **תמפה את חבירו ואין בו כדי להמית, ובא אחר**
 24 **והמיתו, שהוא חייב. אין בו כדי להמית, פשיטא, אלא,**
 25 **יש בו כדי להמית, ובא אחר והמיתו, שהוא חייב.**
 26 **וכתבא רבבי יהודה בן בתריא. אמר רבא, החורג את**
 27 **הטרופיה פטור, והטריפה שהרג בפני בית דין חייב, שלא**
 28 **בפני בית דין, פטור. בפני בית דין (מאי מעמא) חייב, דכתבי**
 29 **ב'ערת הרע מקרבך'. שלא בפני**
 30 **בית דין, פטור, דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה, וכל עדות שאי אתה יכול להזימה,**
 31 **לא שמה עדות. ואמר רבא, הרובע את הטרופיה, חייב. טריפה שרבע, בפני בית דין, חייב. שלא**
 32 **בפני בית דין, פטור. בפני בית דין חייב, דכתבי ב'ערת הרע מקרבך'. שלא בפני בית דין, פטור,**
 33 **דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה. האי תו, למה לי, היינו תהי. הרובע את הטרופיה,**
 34 **אימריבא ליה. מהו דתיבא, ליהוי כמאן דמשמש מת ולפטור, קא משמע לן דמשום הנהא**
 35 **הוא, והא אית ליה תהא. ואמר רבא, עדים שהעידו כטרופיה והזימו, אין נהרגין. עני מרפה**
 36 **שהזימו, נהרגין. רב אשי אמר, אפילו עדי מרפה שהזימו, אין נהרגין, לפי שאינן בזוממו וזוממין.**
 37 **ואמר רבא, שור מרפה שהרג, חייב. ושור של אדם מרפה שהרג, פטור. מאי מעמא, אמר קרא**
 38 **השור ישקל וגם בעליו יומת', כל היבא דקרינא ביה וגם בעליו יומת, קרינן ביה 'השור אפילו'**
 39 **וכל היבא דלא קרינן ביה וגם בעליו יומת, לא קרינן ביה 'השור ישקל'. רב אשי אמר, אפילו**
 40 **שור מרפה נמי שהרג, פטור. מאי מעמא, בין דאילו בעלים תנו פטורי, שור נמי פטור. שיהא**
 41 **בו את תפילת וכו': אמר רב אהא רב אהא, בשתמציא לומר לברוי רבי יהודה, ארס נפש, בין**
 42 **שינוי הוא עומד. לפיקד מפיש בסיוף, ונחש פטור. לדברי חכמים, ארס נחש, מעעמו הוא מקיא.**
 43 **לפיקד נחש בסקילה, והמביש פטור: משנה תמפה את חבירו, בין באבן בין באגרוף, ואמרדוהו**
 44 **למיתה, והיכל מפה שהיה, ולאחר מפיאן הקביר ומת, חייב. רבי נחמיה אומר, פטור, שגללים**
 45 **לדברי: גמריא תנו רבנן, את זו דרש רבי נחמיה, אם יקום והתחלף בחיין**
 46 **על**
 47 **והולכו השיין הנחש בעשרה בין שינוי עופו. והרי הוא כחוקע סבין בבטנו דלאו גרמא הוא שהרי כלי משחתו בידו: מכיז בסוף, בין דרצת מעעמו מקיא. ונכישו**
 48 **וכשהשיכו בו עדיין אין בו כדי להמית לפיכך גרמא בעלמא הוא אף על פי שיועד שסופו להקיא מהו לאו מכוח מיהו: לפיכך נחש בסקילה כיון שור שומתי דכל**
 49 **בהמו ודחי כשור דין אלא שדבר הכותב בהוה: מותני' ואמרדוהו למיתה. בית דין אבל אמרדוהו תחילה לחיים אפילו לרצון פטור כדלמען: ואם נחש שחיה. וחוו**
 50 **ואמרדוהו לחיים: שרילים לרבי, שלא מת ממות מכה זו שהרי היקל:**

1 **מונדה** הוראת שעה היתה. איבא למאן דאמר לקמן (ד פ) מוקיש נמי הוראת שעה
2 היתה.
3 לא היה יודע באיזו מיתה. ואע"ג דמיתה סתם זנח היא מתוך הסברה היה מודמה
4 לעובר עבדה וזה דקמילה דמחלל שבת בהפרישתו בכפר בעיקר דכופר במעשה
5 בראשית.

6 **בשלמא** לרבי נחמיה היינו דכתיב תרי
7 אומדני בו, ולא לפטור ממיטה
8 אישירך כדקאמרין לעיל וכו' ס"ד שזה מולך
9 חזק נדרג אלא אתא קרא לאשמועינן דמשלם
10 ריפוי ושבט ואע"ג דריני ממונת מחזירין בין
11 למונת בין לחובה (לעיל דף לב) דסלקא דעתך
12 כיון דאמרדו למיתה פטור דהא משמאי לעיל
13 דרדמונה עליה ומדוה קשה דהא דקאמרין לעיל
14 ורבנן האי נקבה המכה מאי ריש בההא היא בין
15 רבנן וכו' נחמיה אית ליה תרי אומדני וכו' חיבי
16 דמסקי ליה ר' נחמיה לתרי אומדני ירדה מוקמי
17 ליה נמי רבנן לתרי אומדני ירדהו לאמרדו
18 לחיים ומת דמשמע הבא דלרבנן בעי קרא וש
19 לומר דקשיא ליה משום דנקבה המכה אאם
20 יקום כתיב דאיני אאמרדו למיתה וזהו
21 וחד אמרדו לחיים ומת. פירש בקונטרס
22 דבשנייה משלם ממון וקצת קשה
23 אמרדו לחיים ומת ליהוי כתיבי מיתות שורגין
24 דפטורין לחיים דפטור ממיטה לא מן הדין אלא
25 משום דיצא מבית דין וכאי:

א"נ

1 **על משענתו ונקת המפדה וכו' תעלה על ערפתך שנה**
2 **מהלך בשוק וזה נהרג. אלא, זה שאמרדו למיתה,**
3 **והקל ממה שנהיה, ולאחר כך הכביד ומת, שהוא**
4 **פטור. ורבנן, האי ונקת המפדה מאי דרשי ביה. מלמד**
5 **שחובשין אותו. ורבי נחמיה, תבישה מנא ליה. ליהף**
6 **מקושש. ורבנן נמי, ליהף מקושש. מקושש, פר**
7 **קטלא הוא, ומשה לא תת ידע קטילה במאי. לאפוקי**
8 **האי, ולא דענין אי פר קטלא הוא אי לאו פר קטלא**
9 **הוא. ורבי נחמיה, ליהף ממגדף, ולא הוה ידע אי**
10 **פר קטלא הוא, ותבשלוהו. ורבנן מגדף הוראת שעה**
11 **היתה. כדתינאי, יודע היה משה רבינו שהמקושש**
12 **במיתה, שצאמר מחללה מות יבית, אלא לא היה**
13 **יודע באיזו מיתה נהרג, שצאמר פי לא פרש וגו'. ו**
14 **אבל מגדף, לא נאמר בו אלא לפרש להם על פי ה,**
15 **שלא היה משה יודע אם הוא בן מיתה כל עיקר,**
16 **אם לאו. בשלמא לרבי נחמיה, היינו דכתיבי תרי**
17 **אומדני. חד אמרדו למיתה, ותרה, וחד אמרדו**

18 **למיתה, והקל ממה שנהיה. אלא לרבנן, תרי אומדני למה לי. חד אמרדו למיתה, ותרה.**
19 **וחד אמרדו לחיים ומת. ורבי נחמיה, אמרדו לחיים ומת, לא צריך קרא, שהרי יצא**
20 **במיתה דין ופאי. תנו רבנן, המכה את חברו ואמרדו למיתה, ותרה, פוטריין אותו. אמרדו**
21 **למיתה, והקל ממה שנהיה, אומדני אותו אומד שני לממונ. ואם לאחר כן הכביד ומת,**
22 **הקל אתה אומד האמנעי, דברי רבי נחמיה. ותבשמו אומרים, אין אומד אתה אומד. תנאי**
23 **אודך, אמרדו למיתה, אומדני אותו לחיים. ואם ידע, אמרדו למיתה. אמרדו**
24 **למיתה, והקל ממה שנהיה, אומדני אותו אומד שני לממונ, ואם לאחר כן הכביד ומת,**
25 **משלם נזק וצער ליושבים. מאימתי משלם, משעה שהפדה, וסתמא פריי נחמיה: משנה**
26 **נתפניו להרוג את בהמה והרג את האדם, לעובר פוכבים והרג את ישראל, לפגלים והרג**
27 **את בן קיימאי, פטור. נתפניו להפלותו על מתניו, ולא היה בהו בדי להמיתו על מתניו,**
28 **והלכה לה על לבו, והיה בהו בדי להמיתו על לבו, ומת, פטור. נתפניו להפלותו על לבו,**

וזהו

1 דהא דהדר חי דס רחמנא עליה לחכי אתא ולא ימות כדומר רחבא ושי וגו' ולא ימות כמה שאמרדוהו אלא נפל למשכב שבתו יתן מנוח ולא מיתה ואם יקום והתהלך
2 בחוץ לאחר שאמרדוהו למיתה נקת המכה אפילו חור והכביד ומת אלא לרבנן, דאמר לתיבשה אתה תרי אומדני למה לי לכתוב ולא ימות ונפל למשכב נקת המכה
3 שבתו יתן ומשענת מינה אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה שלא ימות הוא נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
4 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
5 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
6 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
7 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
8 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
9 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
10 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
11 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
12 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
13 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
14 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
15 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
16 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
17 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
18 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
19 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
20 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
21 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
22 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
23 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
24 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
25 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
26 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
27 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
28 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
29 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
30 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
31 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
32 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
33 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
34 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
35 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
36 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
37 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
38 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
39 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
40 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
41 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו
42 שבתו יתן אמרדוהו למיתה ויהי מנוח יתן ולא מיתה ומוקנה המכה יתירא שיענה דכשיבזור עליה נקת המכה מכלל דהשתא תבשו

אני עושה שאם אהרגנו אני אחייב מיתה פטור דשמת לא ירחנו אנפליא לא מייחייב. דכמו דקטיל דמו.

סנהדרין. הנשרפן – פרק תשיעי דף עט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רלו תוספות

1 **א"י** פלגא ופלגא כו'. תימה אליבא דמאן קא מסיק דהכי אי אליבא דמאן דאמר (מכות
 2 דף טו) התראת ספק לאו שמה התראה בלא שמה סתמא דנפשות הלחל ספיקו
 3 ליה שמעטא דלאו שמה התראה אפילו סבירא לן ספיקא לחזמרין ואי אליבא דמיד
 4 התראת ספק שמה התראה דהכי פטרין ליה הבא אם נמצא שישראל הרג את מחייבין
 5 והלכה לה על הקטן ומת חייב אלמא נתבוח
 6 להרג את זה והרג את זה חייב ר"ש פ"ב
 7 **מביעי ליה**. דהא בהדיא קאמר לה ת"ק
 8 ולמה ליה לר' שמעון למחדר פירושי ומאי
 9 אפילו. הא נתבוחו להרג את זה. והתרו בו עליו
 10 עליו דהתראת דהאי הוא והרג את זה חייב
 11 בריית התראה על בן ברית דהרי מתבוח לבן
 12 דהיא והרג ור"ש אומר וכו' והאי דשביק
 13 רבי שמעון לסיפא מדיא ומחדר אדוקא
 14 דרשא דלא תימא ר"ש פטר סבריה
 15 ואפילו נתבוח על מנינו והלכה לו על אבות
 16 אמר ר' שמעון. קא מבייבא ולא אביב
 17 לחי מנייניה. מאי. לר"ש מקרי ליה מיתבוח
 18 לו ומחייב או דילמא כיון דלא אולא אידך
 19 שבק ליה להאי. הנהי מה נוחא ליה לאו
 20 מתבוח הוא. י"ב. להכות את התוף פ"ק
 21 אבל כסבור הוא שהוא ראובן ונמצא שמעון
 22 מי אמרין כיון דלהאי נופא אימבוח מתבוח
 23 הוא לו אי דילמא כיון דלדאי גברא אל
 24 אימון פטר ליה ר' שמעון. **עדיפא**
 25 **לפלוני** אני מתבוח. ואתו פלוני הרג וכי
 26 אמר לחי מנייניה לא ייחד אותו וכן סבור
 27 ראובן ונמצא שמעון לא הוה פלוני מתבוח
 28 **לו ואריב** לו. קרא יתירא הוא נתבוח כי יהיה
 29 איש שונא לרעהו ומק עליה ורבנן. דפליגי
 30 עליה דרבי שמעון קא דרשי בה. אמרי דרי
 31 רבי **ניא פירש** לורק אבן לני. בלחן כהורה
 32 שני בני אדם גויס ושראילים אבל נתבוח
 33 לישראל זה והרג את חברו לא אנתא קרא
 34 למעט: תיפוק ליה וכו'. ולמה לי קרא. אי
 35 נמי **פלגא ופלגא**. למה לי קרא למפטריה
 36 את כיון דמינא למשור למויט קא מתבוחין
 37 אית לן למפטריה משור דספק נפשות לחזק
 38 ומתוצלו העדה וימנא ד' פד: **לא צריכא**
 39 וכו'. ואשמעין קרא דפטור משום דהוה ליה
 40 גוי קבוע ביה פחות וליפנין מחאי קרא דכל
 41 קבוע על פיהם פחות לנדון במחצתה על
 42 מחצתה והוי ספק נפשות לחזק ומהכא נפקא
 43 לן בכל דוכתיי דכל קבוע במחצתה על מחצתה
 44 דמי אחיבא ליה למילף מניה כרובא דמי
 45 דהא מהכא איתא לן דילמא דהאי דפטר ליה
 46 להאי משום דספק נפשות לחזק ולא משום
 47 הדחשי' ליה כרובא אבל מחצתה על מחצתה
 48 ליפנין מניה דהאי לאו במחצתה על מחצתה דמי
 49 לא הוה ליה ספק נפשות לחזק ואמאי פטר
 50 הא רובא שיראל גנייה ורבנן אית להו
 51 נתבוח לזה והרג את זה חייב: **כמסות**
 52 **שבמיתה** הכותב מדיב. שהיה מסות
 53 להרוג את חבירה כדכתיב **ואם אסון יהיה**
 54 **ונתתה נפש תחת נפש**. ואי לא נתבוח להרוג דהיאך מקטיליה ואסון מיהא חייב
 55 אף על דהי ספק נתבוח אלא לחבירו דהא חייב וכו' יצאו אנשים וכו'. פ"ט. דמי
 56 האשה הן דיקא מתבוחין לחזק ולורק ליה לורש:

1 **והיה בה כדי להמית על לבו**. האבן הזאת אם תכה על ככל ראויה להרוג אבל על
 2 המגונה אין בה כדי להמית פטור דהרתי בעינין שיהא מתבוח למכת מיתה ושיכנו
 3 מכת מיתה דאם לא נתבוח למכת מיתה התראת ספק היא דהתרו בו אל תורק
 4 דשמעון תרף על לבו: **גמ' אי נמי אסיפא**. דקאמר ת"ק נתבוחו להכות את הגדול
 5 והלכה לה על הקטן ומת חייב אלמא נתבוח
 6 להרג את זה והרג את זה חייב ר"ש פ"ב
 7 **מביעי ליה**. דהא בהדיא קאמר לה ת"ק
 8 ולמה ליה לר' שמעון למחדר פירושי ומאי
 9 אפילו. הא נתבוחו להרג את זה. והתרו בו עליו
 10 עליו דהתראת דהאי הוא והרג את זה חייב
 11 בריית התראה על בן ברית דהרי מתבוח לבן
 12 דהיא והרג ור"ש אומר וכו' והאי דשביק
 13 רבי שמעון לסיפא מדיא ומחדר אדוקא
 14 דרשא דלא תימא ר"ש פטר סבריה
 15 ואפילו נתבוח על מנינו והלכה לו על אבות
 16 אמר ר' שמעון. קא מבייבא ולא אביב
 17 לחי מנייניה. מאי. לר"ש מקרי ליה מיתבוח
 18 לו ומחייב או דילמא כיון דלא אולא אידך
 19 שבק ליה להאי. הנהי מה נוחא ליה לאו
 20 מתבוח הוא. י"ב. להכות את התוף פ"ק
 21 אבל כסבור הוא שהוא ראובן ונמצא שמעון
 22 מי אמרין כיון דלהאי נופא אימבוח מתבוח
 23 הוא לו אי דילמא כיון דלדאי גברא אל
 24 אימון פטר ליה ר' שמעון. **עדיפא**
 25 **לפלוני** אני מתבוח. ואתו פלוני הרג וכי
 26 אמר לחי מנייניה לא ייחד אותו וכן סבור
 27 ראובן ונמצא שמעון לא הוה פלוני מתבוח
 28 **לו ואריב** לו. קרא יתירא הוא נתבוח כי יהיה
 29 איש שונא לרעהו ומק עליה ורבנן. דפליגי
 30 עליה דרבי שמעון קא דרשי בה. אמרי דרי
 31 רבי **ניא פירש** לורק אבן לני. בלחן כהורה
 32 שני בני אדם גויס ושראילים אבל נתבוח
 33 לישראל זה והרג את חברו לא אנתא קרא
 34 למעט: תיפוק ליה וכו'. ולמה לי קרא. אי
 35 נמי **פלגא ופלגא**. למה לי קרא למפטריה
 36 את כיון דמינא למשור למויט קא מתבוחין
 37 אית לן למפטריה משור דספק נפשות לחזק
 38 ומתוצלו העדה וימנא ד' פד: **לא צריכא**
 39 וכו'. ואשמעין קרא דפטור משום דהוה ליה
 40 גוי קבוע ביה פחות וליפנין מחאי קרא דכל
 41 קבוע על פיהם פחות לנדון במחצתה על
 42 מחצתה והוי ספק נפשות לחזק ומהכא נפקא
 43 לן בכל דוכתיי דכל קבוע במחצתה על מחצתה
 44 דמי אחיבא ליה למילף מניה כרובא דמי
 45 דהא מהכא איתא לן דילמא דהאי דפטר ליה
 46 להאי משום דספק נפשות לחזק ולא משום
 47 הדחשי' ליה כרובא אבל מחצתה על מחצתה
 48 ליפנין מניה דהאי לאו במחצתה על מחצתה דמי
 49 לא הוה ליה ספק נפשות לחזק ואמאי פטר
 50 הא רובא שיראל גנייה ורבנן אית להו
 51 נתבוח לזה והרג את זה חייב: **כמסות**
 52 **שבמיתה** הכותב מדיב. שהיה מסות
 53 להרוג את חבירה כדכתיב **ואם אסון יהיה**
 54 **ונתתה נפש תחת נפש**. ואי לא נתבוח להרוג דהיאך מקטיליה ואסון מיהא חייב
 55 אף על דהי ספק נתבוח אלא לחבירו דהא חייב וכו' יצאו אנשים וכו'. פ"ט. דמי
 56 האשה הן דיקא מתבוחין לחזק ולורק ליה לורש:

דארתויהו מפיטר מתבוח לזה והרג את זה והרוק לומר דכל מוקי קרא מתבוחין לחזק את זה והרג את זה דהא ששיטא דרבנן אייתי שמתבוח לחבירו דכתיב וכו' יצאו אנשים וכו' ואם אסון יהיה וכו' באשה ומאי שמעטא ספק לן לעיל לר"ש ותיב תחת נפש ומאי בעי ליה ואי מיומקט קרא מתבוחין לחזק לאונות עומד שדרג מני שיעור
 וערך לומר דהאי היש' לן דחוק כולי האי אבל חזקה על כרחיה מוקי לה הכי הי' א"ם יהיה אסון כלומר דין אסון נתבוחין לאשה עצמה ונתתה נפש תחת נפש משום ההוא
 סיפיה דקרא דין אסון ורישיה אסון נמשך דלא יהיה אסון לאו ברין אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחזקה ממנון אלא לא יהיה אסון בכל קאמר

מכּה ארו ומכה בחמה. תימא בדרשׁי פ' הנזקין (לקמן פ"ה) מוקי להאי קרא במכה אדם ומה שיקר בו חלוק בין דרך ירידה לדרך עלייה ושׁ לומר להוקשטא לאו מהווא קרא נפקא אלא מוקא דלעיל מיניה ואישׁ כי יכה כל נפש אדם וכתיב בתריה: מכּה נפש בחמה ישלמנה והווא בררנח תביב בראיתא וכו' יבא ויהי חזון (גדה דף מה ושם) ואעיג ופטי גירסא אחת בדרישׁ החובל (בי"ק דף 6א) משעו ארבעה דברי חבובל בחבירי איירי ליתא להראי גירסא כפרשׁיטא שם ומיהו בפרק הנזקין (לקמן ד' פ"ה) מוקי דמוקא דמיתוקס בגבׁה אביו היה דוקשטא תנא דבי חזקיה דרׁ משמע בפרק אלו גערות (תבותכו ד' לה ושם) דמכה אדם היה חזיק דקאמר ולהנא דבי חזקיה גמאי רבחול תביב דילמא חזיקי דמכה כתיב בגמרא בהמה נופיה איביב לפלוני ושבתי לא ס"ד רבתיי מכה בחמה ישלמנה ומכה אדם יומת משמע מהווא קרא היה דוקשטא ועל דא יבא על בעי דמעיקרא בעי דקאמקי דרבי אבוי שׁ בנא דלא כתב היה ומת קריה משום דריכׁתו למרשׁ מיניה חבורה מנכּה אבוי אבל מבסקא נפקא לן חבורה באם אינו ענין נפשׁ בהמה מיתוקס מכה אדם בררנח אע״נ ר"ל כתיב ביה ומת ומיהו קשה דבמסקא נמי מפיך מיניה היה דמותר להקס ולי אבוי ר"ל דימירי בין במכה אביו בין במכה חבירו ומכה אבוי מדרבתיי הכאׁה סתם ולא כתיב ביה ובמכה חבירו דבי הלמנ מענינו חזמאי דקרא דלעיל מיניה דימירי בררנח ולצדדין מיירי לענן בלבד דמייהו במיהו ולענן אבוי בחבורה בעלמא וכוון דבכולהו איירי קרא גמרנין שפיר סגור בחמה

בין שׁונג למיהו. בשלשה עניני ממון איירי תנא דבי חזקיה דבין שׁונג למיהו מיירי בממון אחר בחד מיניה ונפקא לן מינה דחיבי מיתות שׁונגי פטורין מן התשלומין משום דלא חלקת דארכיב מייתי לה בסוף הגמׁה (בי"ק דף לה ושם) ובפרק אלו גערות (תבותכו דף לה) ולענין זה כלעׁ אית להו דוקשטא דבי חזקיה כדכּוּחב באלו גערות (שם) ודריפן מני איביב למידי חיבי מיתות שׁונגי ותיבוב וכו' אבל בין מתוכין לשאיין מתוכין לאו בממון אחר בחד מיניה איירי דמשׁונג נפקא ק"ו אלא אלא לפטור מדינת הגהות דלאפוקי מדידי דרדישׁ מתוכין להרזו את זה והרג את זה ונתתה נפש ממון השמטא מיל לא דבי חזקיה דכּוּמ נתוכין להרזו את זה והרג את שמתוכין פטור הני שׁן מתוכין דארכיב מייתי לה בשׁעתינן וכו' דרך ירידה אלא לאשמענין דכּוּמ דרך עלייה דלא נתתה גערתו לבפרה אלא שקלינן מיניה ממנא ולפטרה אלא בני דרך ירידה איעיג ותנא גערתו לבפרה ולפטור מדיני מדין אימטיירי וכן טענין לומר הלפך לפטור שׁונג דרך עלייה כּוּמ דרך ירידה אבל באלו גערות מוכחא סוגיא כּוּמ שפירשׁיטא בשׁעתינן דלא יתהא אסוקן שלא נגמר דבי כו. והשמא חרוב כלון פטורין מיהו דכּוּמ כונסיין להוקשה ר' יצחק ב"ר מרכיבי דברפך התערבות (מנחות ד' עׁ) ושם תן להו דבוחים שנתערב בהו דן הנסקל אפילו אחר בריבוא חילון האא

נתניה למעלה גבי לא יהיה אסוק ונתן פסולים (שמות כ"ג דמי ולדות: **דנא** דבי חזקיה **מפקא מרכיבי** וכוּג. דרבנן מליכייה ליה מיתה לחבובי כלהוג את זה והרג את זה ורבי מחייב ליה ממון ואילו לתנא דבי חזקיה לא מחייבי ממון ולא מיתה: **מכה אדם ומכה בחמה**. לכך דוקשטו בתנא קרא מכה בחמה ישלמנה ומכה אדם יומת משמע בבמהה חיבי ממון וכוּמ אבא פטור מממון ומחייב בחמה ישלמנה ולא אדם והקשׁ לך החבוב פטור תשלומין של אדם לחיוב תשלומין של בחמה מה הולך אלא חלקת בין מתוכין לקמן מפרש ואילו תנא הוא: דרך עלייה. לא שייך לתמני גבי בחמה אלא משום דכּוּמ אשכּוּחן ביה חילוק בחורג בשׁונג דרך ירידה חיבי גלות אבל דרך עלייה בחרימי את ידו פטור מנלות דכתיב (במדבר לה) ויפל עליו ומת דרך נפילה בעיניו: **לפטורו ממון**. כלומר לא חלקת בו שׁום דך להפטר מן תשלומין אלא בכל חלקתו הוא דמתייב דרבינין בן כוסין ביב"ק (דף כו) מפצע תחת פצע לחייב על השׁונג כמיוזי דהא אינוס כרצון ומכה בחמה כּוּג והוא אף עבא **אדם**. אין דין פטור תשלומין הכבּוּב בו חלוק לשׁום דך שיתחיבי ממון אלא כל שעה פטור ממון בין בשׁונג ואין נתכּוּן דפטור מיתות בין במיזי ותכּוּב דחייבי מיתה: **אלא לפטורו**. אלמנא פטור ממון לתנא דבי חזקיה וממניה נמי שמע מינה דפטור ליה מדאצטריך למפטריה מתשלומין כדפרשׁיטא ואילו רבי קטלאא מי אצטריך למפטור **מתני'** שנתערב באחרים. בגמרא מפרשׁ הך אחרים מאן ניתיה: **בונסין אותן לכיפה**. ושם מאכילין אותן שעורים עד שנתבקע כריסין ברתיה לקמן בפריקין (דף פא): נדונין בקלה. מאחר שנתערבו ואי תנא מרבי מי מחייבין את החמורה ומי מחייבין את הקלה אי תנא שהיא ללהחייב עליו למושבו למיתה חמורה שלא נתחייב בה אלא דינו בקלה שישנה בכלל החמורה הנסקלת בנשרפין. אע״ג הרובא הינו נשרפין בקרתינן כסקילו בנשרפין משמע חד נסקל שנתערב בנשרפין טובא אפילו חבי לר' שמעון דינו כולן בסקילא מפני שהשופיה חמורה לא נתנה לבגרה ולעובר עבודה ורה. ומפשיטין דין בעיקר: **לא ניתנה לכת בהן שנותיה**. שבעריהה חמורה שמחללת את אביה כדאמר בארבע מיתות (לעיל דף גׁ) שנותיה זו: **חילן כפייה** שׁונק חמור והכּוּמם אומרים בתנא. סתיף תמור ושעמא מפרשׁ בארבע מיתות: **גמ'** **אלא כפניו**. כיון דאין מוכרין אותו לא היא פניה וכוון דרזח הוא שרירי בול העריות ושוא ונתנו דברב דשפירי. הואיל ואיכא חד דלא נגמר דינו אין לך ראיה לכות גדולה מזו ותרמנא אומר והצילו העדה (במדבר לה):

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61

1 הקבות למונה כדאי' התם אבל בעלמא אמרין תיבכשנורו דנתיין ומלעגו דהיה
2 אומר רבינו תם הנראה להחירו דרוסה הואב ברוב בעייתם בכל יום אומסם שרופין שה
3 מן העיר דרועה מציל בהבחה ושריין לה אע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן ברוב שפות
4 דרוסין אוזוין ותרנגולין ומותרין וזכאי ותנעריב ברובא דרשיבין דפטרין אפילו נידוי ולא
5 אמרין בו דפריש מרובא פריש אל פטרין

6 ומשחרתו בהנאה קאמר אלא פטרין דלא
7 אסוריהו בי דינא לתרוגם דכמות בעלים כך
8 מותת השור ועוד דלא ליתו לאחלופיו בארם
9 בדאום כולי ועלמא לא פליגי דפטרין ידע
10 דלרבי יהודה אמאי כונסין אותן לכיפה ועבד
11 צער בעלי חיים ומקלקל חצירו וכפסחו אורבה
12 לפיערפועו בקפוח ולקבירנהו אלא ודאי אתי
13 לאחלופיו בארם ועבדו הזכירא וכן טעמא עבדו
14 הזכירא דפטרין להו ולא הישגין לחקלה אבל
15 מבנות' ובהוים הישגין לחקלה טפי דאיכא
16 כנה סוף איסורין לפי שתי' מוקדשין כגון רבב
17 על גבי השור ובא חצירו ורבב (קדושין דף נה.)
18 וסמכיה על גבי ראש גדי ושלח חלב מוקדשין
19 על גבי כמות שורו בשור הנסקל לפי שאינו
20 דרך נתאנו (פסחים דף כד.) ועד דאיכא איסור
21 מעילה דהויה במעילה במיתה הלכך כולן
22 ימנאו ואל התמה כולן דאיסורין נתנו ידו
23 ששמעתיא אמאי לא תקיעו רבב בהויה מיתה
24 ויקוקו לזוהרין וכי יוקיעו ב"ד לחרוגו לא איסורי
25 הנאה דדיי האוב והאירי דמוקד' לה ר"ל והוא
26 שהמיתו ואסורין בהנאה ולא תקיעו ליה מיתה
27 אלא אמרו כל הקודם לזוהרין זכה ופרקי רבא
28 היינו דקתני עלה אפילו אבא חלפתא ביניון

29 אלא אמר רבא שנים כ"ו ואפילו אבא חלפתא דלא חליטין ביה שחרוגו אבל בשוורים אותן
30 שיש לחלוק בהן שחרוגו היכיבין ומשום ובערת דרע מוקד' ועוד אמר ר"ח דשור הנסקל
31 אינו נאסר מחיים ופי' דבולה הויה שמתנאה דמנעמע שצנמר סקיל סקיל איני דרע
32 שהיא נבילה ונבילה אסורה באבילה מוכחת כן וטוויא דפ"ב קדושין (דף נג.) כל פסח
33 טהורה לרבות אל המשולחת ולא אשר אל תאלכו לרבות אל השחוטתה ופרקי רבא
34 גאט משני' לא מעיזו בעלי חיים אסורין פרידש שתי' ידו מותרין בשחוטתו וכן מאלו
35 שעמודין והוקצו למצותן ולכך אין לאסור משולחת לזמר דחל עליה איסורא לאחר
36 שילוח לישחת ולאסורה באבילה כיון שאר שפות טעמאן דבתביב בקרא ופרקי (הואי)
37 רובע ותרבע דאיסורו מחיים פי' דמחיים אסור לשוחטן ולהקריבן לגבוה ומשני' הני מני לגבוה אבל להדישו שור והרי רובע ותרבע בעידם דמחיים אסור ומחיים חל עליהן האיסור
38 לישחת ואם שחטן אסורין אף אני אבאי משולחת ומשני' רוב בעלי חיים קאמרין ואם כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא דו שור שלא נגמר דיו שנתערב בשוורים אחרים
39 שנגמר דינם כולם פטרין ומותרין גינה ועבודה ואן באן עניו הדין כיון דפטרין מנסקלה מיהא לכששחטו או ימנאו יזו אסורין בהנאה והוא דאומר שלוח פרי' ר' ז' (ב"ק דף מה.
40 ושם) דשור שנגמר דיו וכו' אבאי מבור אפילו לרדיא היינו משום דאסור לענות דיו ומעזה לסקולו ועד דאין לו מבר (ואין) לו בעלים והלוקח אין יכול לזכות בו יותר משאר אדם
41 אבל בי לא נגמר דיו מבור מבור לישחית אף נמי לרדיא דמצי לעבוק לאנפנו וכו' שחט ליה לאחר שנגמר דיו אסור באבילה כן נראה לר"ת וקשה דבשלהי פ"ב פרקי (דף ז')
42 משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גבי האשה שמתה נהנין בשערה דמפרש התם וזו מיתהא אסורתה וזו גמר דינה אסורתה ויש לפרש נגמר דינה כלומר מחיים חל עליה איסור שאסורה
43 אפילו שחטה דעבדה כשן כור וזו מיתהא אסורתה ואל עניו שום איסור מחיים ויש ראה דלא נאסר מחיים מהא דתניא במבורה (ב"ק דף עא. ושם) ובפרק אל גירות (כתובות
44 דף לג.) גב שור הנסקל ונכחו משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר ואמאי הא ליתיה במכירה וקאמר ריש לקיש התם במבורה כל שישנו בעטייה שוה במכירה וכל
45 שאינו בטביחה וכו' והוא דין דלא שאינו במכירה אינו בטביחה אבל א שרי בהנאה נוחא שכיבול לזמורו לרכוב עליו דו בית הסקלה או ליתנו בו שישנו אותה שעת א אם
46 היו בית דין מתעסקין בבסקולתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מבר ואין לו בעלים זה לא יחבן ומה שפסק ר"ת בעדו שיש בו שה אחד ספק דרוסה דשריטן מטעם דכל דפרישי מרובא
47 פריש אל תיבן ולא למוט גינה שחא קמ' מן הקבות אלא דהיא דפריש מאלו כגון במנצא כדו ר' אבא אל נאסר כהטרבות ופריש אל אמרין מרובא פריש ואם יש בעדו ספק
48 דרוסה אפילו אחד חריבאו מיהו כולן דרע נטעט על ע"ז ונתערב חריבאו מרובא אסורת ובפרישה אחת מן פלגי ר' שמשאל א יאוסתו לא אלא בהדיא נופא לא פליגי

49 דכ"ע מודו דאיסריא וכל איסורי' תנאה שפירשו מתערבות אסורין ולא אמרין מרובא פריש וטעמא גינה שחא יקח מן הקבות ליש חולין ל"ש קדשים ומיהו ל"ש אישב דברי ר'ת
50 דשאני ב"ח כיון דאפשר ע"י נכישתו וניתניין וא"ת ואמאי תנן מיתו לימא ידעו ידעו שסתאבו שחרי כמה קדשים אמרין כו'ו ידעו ולא הישגין לחקלה וכפיסא אמר רבינו ותרבע
51 ידעו לכששתאבו פירם וישחטם ואכלו מטעם כל דפרישי מרובא פריש וי"ל דלא עברדין תקנה ברעייא כיון דלאחר רעיה נמי לא משתרי' אלא מטעם כל דפרישי: **ואחריה**
52 באחרים כו'. הבא אין לחוש אי גרס הכי דאסר ספק ספקא דרף' ברייתא כ"י יזודה אחיא ובפ' התערבות (ובחס דף ער. ושם) מוקד' ד' יזודה אסר ספק ספקא אפילו בשאר
53 איסורין אבל במתני' דכל העלמים (ע"ז מט) ובמס' ערלה (פ"ג מ"ו) לא גרסינן ואחרת באחרות מדפרי' בפ' התערבות על שמואל דאסר ספק ספקא מברייתא שמתרת ולא משבח
54 דקאי בשמואל אלא יב"י יזודה ויש פריש ומיירי שנתערבו כל האחרים באחרים ליתא אלא חו' ספקא וגרס נמי התם ואחרת באחרות וכו'ת' מה לי נתערב בפעם אחת מה לי ב'
55 פעמים איצטריך משום דאיכא חרי רובי כדאיכא בפ"ק כתובות (דף טו.) דבעי רובי היער ורוב סיעה ושריטן אפילו בעיר קטנה ואין והלכתי אחר רוב העיר גירדתא אפילו גדולה
56 כגאטוכי:

1 **אי הכי הא דתני ערלה וכו'.** ל"ן ברין לקיש בן לשמואל קא מוהיב אי הכי דהני
2 אחרים דמתני' דרזאום קאמר והאי רוצח שנתערב בחוכר ולבסוף נתערב קאמר
3 הא דתני עלה במרייתא הכי רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין אמר רבי יוסי
4 אפילו אבא חלפתא ביניון כולן פטורין מאי אפילו דקאמר ר' יוסי: **אלא אמר**
5 **רבא.** שבאל הזכר לבית דין קאמר כגון

6 שנים עומדין ורצח קא מביינדי ואין וידעין
7 אי זה מןן ויקו שנים פטורין אמר רבי יוסי
8 אפילו אבא חלפתא ביניום שהכל וידעין
9 שזחא חסדי ולא זרקו לא משייבין לאדך
10 משום האי חזקה ובהא אפילו רבי יהודה
11 מודה רבי יהודה דרזאום כונסין אותן לכיפה
12 לא עלה קאי אלא הכי קאמר ת"ק וחסורי
13 מחסרא מתני' והבי קתני ושור שנגמר ידע
14 וכו' סוקלין אותו דהא על כרחין כולוה
15 אסורי בהנאה ואן הפסד לבעלים בבסקילה
16 להכך סוקלין אותם כדי שנתקיים מצות
17 סקילה במחויב בה: כונסין אותן לכיפה.
18 שא"צ לסוקלין שלא להטריח ביד אלא
19 כונסין אותן בחדר והם מתיים ברעב: והתניא.
20 גבוותא: ולדה מוהי. לקמן מפרש לה:
21 ולדה אסור. דעובר ירך אמו הוא וגם הוא
22 נאסר במגד דין אמו והוא רבא ופי'
23 הנהיגת אסור. בהקריבה כן שגנחה על פי
24 עד אחד או על פי הבעלים דמתסרת לגבוה
25 ולא להדישו הלכך על כרחין שמעינן
26 מדרבא דהכא דאית עדים אסור לא
27 דרזאום ורף' לנגמר דין שניהם אלא ליבא
28 למימר טעמא דת"ק דתני וולדה מותר

29 משום לדה נגמר דיו ויש משה דא' בשלאל וב' מאי איירא ולדה אפילו אמו נמי
30 אלא כל נגמר דינה לא מותרת אבי איצטריך תנא למינמי מותר בהויה אשמעתינן
31 דאין זוקק להביאה לב"ד קאמר ותיבתא דרבא: **אימא** **עד** שלא נגמר דינה
32 עיבה וילדה. דהיינו כן גינחה לנגמר דין ולא היה ולד' לא בשעת גינחה ולא
33 בשעת גמר דיו ולא נוצר מן האיסור דאבאי אימיה הות שריא ולה בשעת מותר: **ואחריה**
34 **בשנגמר דינה עיבה וילדה.** גדולין כל האחרים אפילו א"ג וולדה בשעת גינחה
35 ולא בשעת גמר דין: הניחא **למאן דאמר.** פלוגתא בין בתמורה (דף לא.) **מאי**
איכא

רובע ותרבע דאיסורו מחיים פי' דמחיים אסור לשוחטן ולהקריבן לגבוה ומשני' הני מני לגבוה אבל להדישו שור והרי רובע ותרבע בעידם דמחיים אסור ומחיים חל עליהן האיסור
לישחת ואם שחטן אסורין אף אני אבאי משולחת ומשני' רוב בעלי חיים קאמרין ואם כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא דו שור שלא נגמר דיו שנתערב בשוורים אחרים
שנגמר דינם כולם פטרין ומותרין גינה ועבודה ואן באן עניו הדין כיון דפטרין מנסקלה מיהא לכששחטו או ימנאו יזו אסורין בהנאה והוא דאומר שלוח פרי' ר' ז' (ב"ק דף מה.
ושם) דשור שנגמר דיו וכו' אבאי מבור אפילו לרדיא היינו משום דאסור לענות דיו ומעזה לסקולו ועד דאין לו מבר (ואין) לו בעלים והלוקח אין יכול לזכות בו יותר משאר אדם
אבל בי לא נגמר דיו מבור מבור לישחית אף נמי לרדיא דמצי לעבוק לאנפנו וכו' שחט ליה לאחר שנגמר דיו אסור באבילה כן נראה לר"ת וקשה דבשלהי פ"ב פרקי (דף ז')
משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גבי האשה שמתה נהנין בשערה דמפרש התם וזו מיתהא אסורתה וזו גמר דינה אסורתה ויש לפרש נגמר דינה כלומר מחיים חל עליה איסור שאסורה
אפילו שחטה דעבדה כשן כור וזו מיתהא אסורתה ואל עניו שום איסור מחיים ויש ראה דלא נאסר מחיים מהא דתניא במבורה (ב"ק דף עא. ושם) ובפרק אל גירות (כתובות
דף לג.) גב שור הנסקל ונכחו משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר ואמאי הא ליתיה במכירה וקאמר ריש לקיש התם במבורה כל שישנו בעטייה שוה במכירה וכל
שאינו בטביחה וכו' והוא דין דלא שאינו במכירה אינו בטביחה אבל א שרי בהנאה נוחא שכיבול לזמורו לרכוב עליו דו בית הסקלה או ליתנו בו שישנו אותה שעת א אם
היו בית דין מתעסקין בבסקולתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מבר ואין לו בעלים זה לא יחבן ומה שפסק ר"ת בעדו שיש בו שה אחד ספק דרוסה דשריטן מטעם דכל דפרישי מרובא
פריש אל תיבן ולא למוט גינה שחא קמ' מן הקבות אלא דהיא דפריש מאלו כגון במנצא כדו ר' אבא אל נאסר כהטרבות ופריש אל אמרין מרובא פריש ואם יש בעדו ספק
דרוסה אפילו אחד חריבאו מיהו כולן דרע נטעט על ע"ז ונתערב חריבאו מרובא אסורת ובפרישה אחת מן פלגי ר' שמשאל א יאוסתו לא אלא בהדיא נופא לא פליגי

למידי זה היה גור. בראה דהא חדשיב ליה זו וזה גורם היינו כמאן דאמר
תשיעין לרוע אהב ולמאן דאמר אין תשיעין דין גורם הוא ותמה ומאי קשיא
ליה הך ברייתא כר' יהודה דאמר כנסין לכיפה ושמענין ליה בפ' אותו ואת בנו (תולין
דף טג) דאמר אין תשיעין לרוע האב ומיזויה התם כמביעאי לך אי מיפשט פשיטא ליה לרבי
יהודה אי ספקי ומפקשק ליה ועדי יש חלק
דהתם דברי בר דהו באפי נפשיה התיירא או
פלני אבל הבא חדא אסורא וחד התיירא כול
למאני מרוד דחששין תרע דבפ' כל האסורין
גמורה דף קל"ט (ד"ש) איבא מאן דשרי ל' אליעזר
נרבע ולבסוף עיבור וביפ' אותו ואת בנו (תולין
דף טג) מפסקא ליה לרבי המעשה (שם דף טט)
אל ומיזו בפרק הביאה המקשה (שם דף טט)
איבעיא ליה ליה מרוד לחשו לרועה: **עובר** ר"ל
משמע שכן הלכה מולא פריך הניחא למידי ירך
אלא אמר למידי לאו ירך אמר נמי איבא למימד
כפרייא מזה הוה גורם ומיזו יש לחדתה ובדלה
שמעתא לא מסיק לשנת הברייתא מפשטא
אלא לתרעא אליבא דרבא דאמר ולד הנוחת
אסור היא וילדה נגחו דטעמא משום דעובר ירך
זמא והוה ובזמנכה בתמורה (דף קז) ומיזו
מורבא גופיה יש לדקוק דקאמר היא וילדה
הנח ואת וילדה נרבעו כון בפרק הפרה (כ"ב דף
מז) דאמר רבא פרה שהוקה בטלה מורה
מאי טעמא זמא ופיה הוא אסור עובר לאו זמא
ותמה בדלא טריפת (תולין דף טג) ושם מייזו
פלוגתא דהולד טריפה ר' אליעזר אמר לא יקרב
ורבי דעשר אמר יקרב ומשמע ויהי הלמידי
טריפה אינה יולדת פלוג' בעובר ירך אמר
כפייה וילדנספת גטרפה דרבי יודישע סבר עובר
לאו ירך אמר ורבי קיימאן לך דטריפה אינה יולדת
כדאית' התם בהדיא ולכתא כובר ל' ר' יודיש
בנקבה כל שאינה יולדת וקיימאן לך נמי כר'
יודישע רבי אליעזר שמושו הוא ועוד שאכתוב
בפ' קריבה (דף קז) דאמר ליה רב כהנא
אדי אסי לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד מן
הטרפה ביזם טוב שהוה מותר ולי' דבכל דוכתי עובר ירך אמר בה מלענין טרפת
שהוא תלמי כבודו והעברי יש לו חיות בפני עצמו ולא אמרנין עובר ירך אשומרו עם
זמא דרבי גופיה שמענין ליה בפרי בתמה המקשה (תולין דף טג) השוחט את
הטריפה ומצא בה כן טז דמותר וכי' ואע"ז בדשאר מילי נמי משמע בפרק כל האסורין

אָלָא לְמָאן דְּאָמְרִי זֶה וְזֶה גִּזְרֵם, מוֹתֵר מְאִי אֵיבָא
לְמִיבְר. אֵלָא אִמְר רַבִּינַא, אִיבָא, אָם עַד שְׁלָא נְגַבְר
דִּינָה, עֵיבְרָה וְיֻלְדָה, וְיֻלְדָה מוֹתֵר. וְאָם עַד שְׁלָא נְגַבְר
דִּינָה עֵיבְרָה, וּמְשַׁנְנַמ דִּינָה יֻלְדָה, וְיֻלְדָה אִסוֹר, עוֹבֵר
יֻרְךְ אַמּוֹ הוּא: כֵּל חֵיבֵי מִיתוּת: שִׁמְעָ מַיְנָה, מוֹתֵרָה
לְדָבֵר חֲמוֹר, הוּי מוֹתֵרָה לְדָבֵר קָל אִמְר רַבִּי יְרֵמְיָה,
הֵבָא כְּמֵאֵי עֶסְקִינָן, כְּגוֹן שֶׁתִּתְּיֻוּ בּוֹ כֶּתֶם. וְהוּא תִּפְסָן
הוּא, כִּרְהַנָּא, וְעֶשְׂרָר חֵיבֵי מִיתוּת שְׁפַתוֹרָה, אִין מֵמַיְוִן
אוֹתוֹן אֵלָא כְּעָרְה, וְגַדְדִים, וְהַתְרַאָּה, וְעַד שִׂזְדִיעֵהוּ
שֶׁהוּא תִּיבִב מִיתָת בֵּית דִין. רַבִּי יְהוֹדָה אוֹמְר, עַד
שִׂזְדִיעֵהוּ בְּאִוְיָה מוֹתֵה הוּא נְהָרָה. תִּפְסָן קָפְאָו, לָלִיף
מִמְקוּמָה. וְרַבִּי יְהוֹדָה אוֹמְר, מְקוּשֵׁשׁ, הוֹרֵאָל שְׁקֵי
יְהוּת: תִּשְׁפַלְפֵין בְּנִשְׂרָפִין: מַתָּה לִיֹּה רַב יְהוֹדָה לָרְמִי
בְּרִיָה, תִּשְׁפַלְפֵין בְּנִשְׂרָפֵין, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְר, יִדְוִנוּ
בְּסִקְלָה, שֶׁשְׂרָפָה חֲמוֹרָה. אִמְר לִיֹּה רַב יְהוֹדָה,
אָבָא, לֹא תִיתָנְיִיה חַכִּי. מְאִי אִירִיא דְּשְׂרִיפָה חֲמוֹרָה,
תִּיפּוֹק לִיֹּה דְרוּבָה נִשְׂרָפֵין יְנַיְהוּ. אֵלָא, חֵיבֵי אֲתִיבָה,
תִּיפּוֹק לִיֹּה דְרוּבָה נִשְׂרָפֵין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְר, יִדְוִנוּ בְּסִקְלָה,
שֶׁשְׂרָפָה חֲמוֹרָה. אִי חַכִּי, אִיבָא סִיפָא, וְחִכְמִים
אוֹמְרִים יִדְוִנוּ בְּשְׂרִיפָה, שֶׁשְׁקִיפָה חֲמוֹרָה, תִּיפּוֹק לִיֹּה
דְרוּבָה נִשְׂרָפֵין יְנַיְהוּ. תִּתָּם, רַבְּנָן הוּא דְקֶאָמְרָו לִיֹּה
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, לְדִידָךְ, דְּאִמְרַת שְׂרִיפָה חֲמוֹרָה, לֹא,
סִקְלָה חֲמוֹרָה. אִמְר לִיֹּה שְׁמֹאזָל לָרַב יְהוֹדָה, שְׁנָנָא,
 לָא

איבא למימד. דהא כשנזכר לאחר גמור דין לאו אידו לחודיה נגמר ליה מאן
הזכר הוא בא דהתרא ואיסור נכמו לו **ואם עד שלא נזכר דינה הזכר**
עוברת. דהיינו בן גניחה לגמור דין: **ומשנמרה דינה ילדה וילדה אסור.** אע"ז דלא
הוה בשעת גניחה כיון דהוה בשעת גמור דין נאסר כגמור דין עם גמור דעובר ירך
אמו הוא: **ש"פ.** מדרתני ידונו בסקילה
מותרה למיתה חמורה היו מותרה למיתה
קלה משום דקלה בכלל חמורה דאו לא הוי
מותרה למיתה קלה הנך דבתחייב חמורה
דיקא בתחייב בסקילה לא הוי אסור בהם
מיתה זו נפטרי לגמרי אלא גילף מחבא
דהוי מותרה **"א"** ירמיה. מהבא ליבא
למילף הבא בחרתו בם מיתה סתם ולמיפך
קלה חמורה בסקילה **"הו"** לא אסור הוא.
דקאמר לא בעינו לחזכיר שם אותה מיתה:
השאר **"חייבי מיתות.** חז"ל קומיטו שיצאו מידי
דירא דרובא דחמורא אמר לא לתמוא ולא
תכסה עליה: עדה ועדים. לאו דוקא דמיטת
נמי עדים ועדה קא בעי והוי דנקט ושאר
משום התראה נקט לה: יליף **במקושש.**
דשמעוןאית אתוה אל החרו בו שם מיתתו
דלא הוה ידעי לה אלא מיתה סתם: **הוראת**
שקת מיתה. ועל פי הדבר מהיב' אלי
גמורתה. הנה לדורות הואיל ונקפא לן
התראה מימות מות שתינו עצמו למיתה
אתה מיתה משמע: הנשיפין **בנפלין,**
משמע כגון דהוו נסקלין רובא ואשרבא ביה
מיטעט נשפין: תיפוק ליה **ירומב נפלין**
נינהו. היכי נקט טעמא משום דאי אתה
רשיא למושבו למיתה חמורה בלאו הכי
נדיענוד בסקילה (הוה) בתר רובא: **אלא**
חייבי איתנייחו. אבדו מתוה ליה אלא חייבי
בלאמת: **אמר ליה רב יהודה הנפלין**
בנשיפין. דאע"ז דנשפרי רובא בהרני לך
שבעין בסקילה מנפי שדרשפה חמורה:
התם. הוא דקא מסימיי רבנן שהסקילה

חמורה לאו למיתב טעמא למלתייהו מסימיי כבי' אלא הכי קאמר' ידונו בשריפה
כדינייהו בתר רובא דקאמרת למיזל בתר מיעוטא משום דשריפה חמורה היא אנו
רשיאן למשוך את הקוללים לאו חמורה היא אלא קלה היא:
ל
אמנו
אלעזר סבר עובר ירך אמר ורבנן סביר לאו יך אמר
תשיעין לרוע אהב ולמאן דאמר אין תשיעין דין גורם הוא ותמה ומאי קשיא
ליה הך ברייתא כר' יהודה דאמר כנסין לכיפה ושמענין ליה בפ' אותו ואת בנו (תולין
דף טג) דאמר אין תשיעין לרוע האב ומיזויה התם כמביעאי לך אי מיפשט פשיטא ליה לרבי
יהודה אי ספקי ומפקשק ליה ועדי יש חלק
דהתם דברי בר דהו באפי נפשיה התיירא או
פלני אבל הבא חדא אסורא וחד התיירא כול
למאני מרוד דחששין תרע דבפ' כל האסורין
גמורה דף קל"ט (ד"ש) איבא מאן דשרי ל' אליעזר
נרבע ולבסוף עיבור וביפ' אותו ואת בנו (תולין
דף טג) מפסקא ליה לרבי המעשה (שם דף טט)
אל ומיזו בפרק הביאה המקשה (שם דף טט)
איבעיא ליה ליה מרוד לחשו לרועה: **עובר** ר"ל
משמע שכן הלכה מולא פריך הניחא למידי ירך
אלא אמר למידי לאו ירך אמר נמי איבא למימד
כפרייא מזה הוה גורם ומיזו יש לחדתה ובדלה
שמעתא לא מסיק לשנת הברייתא מפשטא
אלא לתרעא אליבא דרבא דאמר ולד הנוחת
אסור היא וילדה נגחו דטעמא משום דעובר ירך
זמא והוה ובזמנכה בתמורה (דף קז) ומיזו
מורבא גופיה יש לדקוק דקאמר היא וילדה
הנח ואת וילדה נרבעו כון בפרק הפרה (כ"ב דף
מז) דאמר רבא פרה שהוקה בטלה מורה
מאי טעמא זמא ופיה הוא אסור עובר לאו זמא
ותמה בדלא טריפת (תולין דף טג) ושם מייזו
פלוגתא דהולד טריפה ר' אליעזר אמר לא יקרב
ורבי דעשר אמר יקרב ומשמע ויהי הלמידי
טריפה אינה יולדת פלוג' בעובר ירך אמר
כפייה וילדנספת גטרפה דרבי יודישע סבר עובר
לאו ירך אמר ורבי קיימאן לך דטריפה אינה יולדת
כדאית' התם בהדיא ולכתא כובר ל' ר' יודיש
בנקבה כל שאינה יולדת וקיימאן לך נמי כר'
יודישע רבי אליעזר שמושו הוא ועוד שאכתוב
בפ' קריבה (דף קז) דאמר ליה רב כהנא
אדי אסי לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד מן
הטרפה ביזם טוב שהוה מותר ולי' דבכל דוכתי עובר ירך אמר בה מלענין טרפת
שהוא תלמי כבודו והעברי יש לו חיות בפני עצמו ולא אמרנין עובר ירך אשומרו עם
זמא דרבי גופיה שמענין ליה בפרי בתמה המקשה (תולין דף טג) השוחט את
הטריפה ומצא בה כן טז דמותר וכי' ואע"ז בדשאר מילי נמי משמע בפרק כל האסורין

סנהדרין. הגשרמן - פרק תשיעי דף פא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 דלא דיענין אי טריפה הוא אי שלם הוא ועדי' ליה קובע בל' קובע בל' במחצה על
 2 מחצה דמי ופטר מדאורייתא דספק פשוט לחלקו בל' ובל' ניכבשין ויגמול כל פדשיי אי
 3 אתה רשאי למושב להחזיר עליו ועדי' גזירה שמא יקח מן הקבוע הוא דפרך בגמ'
 4 תיסק ליה דרובא נסקלן ניצטו ה"פ לכל הפחות לא גרע משום דרובא נסקלן.
 5 **איתגורו** - איתגורו ואת' בפרק אלו נערות
 6 (תמוכות לב) דליה קובע מחובל
 7 בחבירו דכל היכא דיכא דיכא אדיכא ממון ומלקות ממונא
 8 משלם מילקא פל לקח ופרי' מה לחובל בחבירו
 9 שכל חיובי בה דברים אי ממונא קולא אלו שכן
 10 חזרו דמכללו בב"ד והשתא איך יתכן לומר
 11 דקולא הוא אם כן איתגורו איתגורו ויל' דשאי
 12 התיס משום דמי דרזני רחמנא אהפסד ממונו של
 13 החבירי ו**נגמרו** - דעו לעבירה דקוב' וכו'. חזמה
 14 ואמאי נרוך בחמורה הא היא לא ערות שאי
 15 אתה יכול להחמיר דאי איתמימי חסדי תנארי לא
 16 מקטילי כיון דבלאו סהדווייה גבאר בר קטלא
 17 הוא דמבמה פ"ג דק' דמזבח (ת"ק) ובי באו שנים
 18 ואמר בחד שבט נגמרו גרעו של פלוני וכו' ויל'
 19 דהכא מיירי ברוך דק' דער עבירה שניה עבר בפני
 20 כ"ד דאפילו בערות שאי אתה יכול להחמיר
 21 מחייבין ליה לעיל בטריפה משום ובערת דרע'
 22 ועוד יש לומר כיון דאי מתומני קטאי' א'
 23 מתחבשי' מהני סהדווייה דבראי' עדות
 24 טאהחא יכול להחמיר קריין ביה
 25 **וכתבי'** - דמינו בו יהיה בסקילה. מכאן קשה
 26 לפי' הקטנ' דברש' איהו שך נ"ב (כ"מ
 27 סא: ושם) דאמרי' תורשט מלוי דיבית לשופט'
 28 דמיס דכתבי' הכא בגשך נתן ופירש שם
 29 בקנטרס דמינו בו יהיה משמע דמיס ששך
 30 שהעני את חבירו ומת ברעב עליו ושובו אל
 31 יתכן ככל דהא לסקילה אתה הכא בשמעתן
 32 ובאו ודיעני דכתבי' דמיסם בם ובכמה דוכתי'
 33 כולם לסקילה אחיו ונראה דרש' מרביתי'
 34 כפי' דהוליד בן פרי' וכו' ובכל התפסרם גרסי'
 35 כפי' דתמורה (דף ט') וסמך ליה הולידו
 36 פרי'ך
 37 **נרון** בויקה ראשונה. לאו מילתא דפסיקא
 38 ונראה דאת חמתו ונעשית אשת אב
 39 איסור מוסף הוא אי את ליה אחוץ ולמאן
 40 דאמר סקילה מותרת נרון באשת אב
 41 **לירון** נמי באיסורא דאשת אב. לענין קרבן
 42 קא פרי' שיתחייב בו תנאות בשוגג אי
 43 נמי אם התרו בו משום אשת איש ולא התרו בו
 44 משום חמתו ורבה מודה ליה בדמדי' איירי
 45 ובתירו בו משום חמתו ליה **אמור** ר' אבהו
 46 מודה ר' יוסי באיסור מוסף. איג' דבפ' ד' אחוץ
 47 (במכות דף לב: ושם) שמעתי דלא קיימא לבסוף
 48 מ"מ אמת הוא כדאי' (בפרק אמרו ל' בריכות
 49 דף ד' ושם) שיער' אפ"ה **אמרו** ל' תימא בר'
 50 שמעון בן גמליאל קסבר עבירות מחוקות. חזמה
 51 דכופין פרו חבא על יבמות (יבמות ס' ושם)
 52 אמרי'ן נשואין ומלקות כרבי שמעון דהתם ל'
 53 תנא כותיה דמי שלקח ושנה בו ויל' דרב יוסף
 54 דהתם סבר מלקות מחוקות ואיג' דאשכח
 55 תנא דאית ליה עבירות מחוקות בברייתא
 56 דבמסוך דקתני' חזרו בו ושקל חזרו בו והריבך
 57 ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע
 58 ליה דמונ' סברה מלקות מחוקות מרקתי' נמי
 59 שלקח אי נמי קסבר סיפא עריכה התראה וע'
 60 דמוחק בתרי' או תבלת אי מתירי' בו לכיפה
 61 הלכך א' איתא דבתלת זימני הויא חוקה ע'
 62 רביעית אין בנסיך אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקצת חזמה אמאי מתרין בו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרשב"ג שאם יעבור אחר כך יתא מוחזק וביטאוהו לכיפה ויהי לומר דאין
 63 מחייבין כפי' דע שיהא מוחזק לערב דברתיא מלקות הלכך אי מתרין ביה אכיפה לחודה לא סני בחבי' ווי מתרין ביה אמלקות ואכיפה לא בעינן ביה חתי'
 64 ומר

1 לא תיבא ליה לאבוך קובי. להודיעו בהריא שהוא טועה משום דמכסיף ומצטער:
 2 **אלא אמור לו אמר כי כתוב בתורה.** קס"ד בתמימה קאמר וכו' כך כתיב בתורה:
 3 סוף סוף היינו הך. דמיבשו ואומר וכו' יפה אתה עושה: **אלא.** בנידוחא אמר לו
 4 מקרא האמור בתורה ואומר לו אבי מקרא' כן וכך כתוב בתורה והוא עצמו ישים
 5 על לבו על מה זה מזכירו ורבי נמי אית' לך

6 לומר לאבך כי כתוב בתורה: **מתני'** עבר
 7 עבירה שיש בה שתי מיתות. כגון חמתו
 8 והיא אשת איש. בויקה הראשונה. גמורא
 9 מפרש לה: **גמ'** פשיטא. בדמורה דתן
 10 שהיא אב בה תנחייב דהויבי סלק איעתי'
 11 לידון בקלה וכו' איתגורו אתגר במוה שעבר
 12 חתה עבירות אילו לא עבר אלא על
 13 החמורה היה נרון בה ועכשיו שחסיף
 14 לעבור עמה עבירה אחרת נרון בקלה: **אמר**
 15 **רבא.** דהאי א' אי מקמי דתאזן לקמן עבדינכו
 16 לתרויהו לא איתגורו לאשמעתי' כן
 17 איצטריך למתניא' כיון דנגמר דינו תולה
 18 לקלה ס"דא וכו': **מנא הא מילתא וכו'.**
 19 איג' דנגמר דינו לקלה: בסקילה. דכל
 20 דמיהם בם בסקילה הדיא מותרה ואי ויל'
 21 נגמר דינו קודם לכן לא איצטריך קרא
 22 לאשמעתי' בן סורר ופורה. וקרי ליה שופך
 23 דם על שם שסופו לשפוך כדאמרי' (לעיל דף
 24 ע"ב) שעומב מברשת הדיא מותרה וכו': והאחרת
 25 משה. במשנה תורה אל החרים אל אבל.
 26 ספיה דקרא צדיק אחוץ היה יחיה לומר לו
 27 צדיק נגמר ועי' משום לר' אל עבדי דהו' לאו
 28 צדיק הוא אם עבר עבירות אחרות אלא לאו
 29 במשמעותה מדרשי' אל החרים אל אבל
 30 שלא נצטרך לככות אבותיו מתוך שהוא
 31 חסיד: **שלא נתנה מקופה** של צדיקה. שהוא
 32 דבר נגאי לאדם הגון. בויקה הראשונ'.
 33 באותו איסור שהחוקה הו' תולה לחזרו בו
 34 ולפרשו שמתו הוא נרון אלא באיסור
 35 הבא עליו ופסור איג' שהוא חמור דקסבר
 36 ר' יוסי אן איסור חל על איסור ואפי' חמור
 37 על הקל הלכך אין באן שתי מיתות: חמתו
 38 ונעשית אשת איש. כגון נשא בת אלמנה
 39 ונאסרה אמה משום חמתו ואחר כך נשאת
 40 ונאסרה עליו משום אשת איש נרון בחמורה
 41 בשריפה הדיא קדמה אבל אם היתה אשת
 42 איש ונעשית חמתו הואיל כנעשית בתה
 43 כבר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש
 44 תו לא חיל אסור חמתו איסור אשת איש
 45 ואינו נרון אלא בתנף דאמר ר' אבהו.
 46 ביבמות בפ' ד' אחוץ: מודה ר' יוסי באיסור
 47 מוסף. ומחשך דבר על האשה הותא לאסור
 48 בה דבר חדש (אלו לאסרה על מי שלא
 49 היתה אסורה עליו) מתחלה כן הוא
 50 כשהיתה אלמנה הדיא חמתו היתה אסורה
 51 לו משום חמתו ומותרת לכל אדם
 52 ובנעשית חמתו איש חסיף בן השם חת'
 53 איסור שאסרה לכל העולם וכו' האי גזונא
 54 מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחיל
 55 אבלא. עלמא שהיה מותרת להם על
 56 עכשיו חילי נמי חתיה ואיג' שאסרה על
 57 ועומדת.

אמר
 43 **לירון נמי, ואיסור אשת אב, דהא אמר רבי אבהו, מודה רבי יוסי באיסור מוסף.**

אמר ליה אריא ברי ברתיה קמלי' ליה. בתמיהה אמת שחלו שתייהן עליו ועבירה שיש בה שתי מיתות הוא נרוך בחמורה והיאך אתה לא דלונת אף באשת איש וכי
 התרגנו שתי פעמים וכי חיל אשת איש אחמתו רבי יוסי לענן שנגזר הוא ולהתייב שתי זמנות: **מתנן** מי שלקח ושנה. שלקה שתי פעמים על שתי עבירות: **גמ'**
 של ברייתו. לאו שיש בו כרת והתרו בו למלקות: דנברא בר קבלא הוא. בידי שמים יכרתוהו: וקרובו הוא דלא מקרב קבלא. עדיין נא לתקרה בו מיתה: דמוותר נפשית.
 דמפער עצמו לעבירות: של ברת אחת. שעבר אותה עבירה עצמה שלש פעמים על השמים לוקח ובשלישית יכנסוהו לכיפה: דרבן שמעון. ריבמות נביעי לראשון ומת

לשני ומת שלשית הנשא לרביע לא תנשא
 ועד לתנא דמינן אל ויהי מחוקק לקבור
 את בעליה: לימא מתנייהו. דבשתי מלקות
 מחוקק לתת רשע בעל כיפה דלא כרבן
 שמעון בן גמליאל: עבירות מחויקות. אותו
 בחוקק רשע הוא ובתורתא ולא מלקות
 הלכך בשלישי כנסין אותו לכיפה דהא
 איתחוק ליה בשלש עבירות: מיתבי.
 לרבינא דמדורח לאוקומה למתנין
 שמעון בן גמליאל מדפלגין אבא שאול ואמר
 רב שמעון בן גמליאל ממל דתיק לאו
 רבשיב: ופר כבד לא החוקק עד שיקח
 שלש מלקות. וכיון דלוק על השלישית
 ליה איתחוק השתא רשע לא מעילינן
 ליה לכיפה דבתי דמי לא דייעני ליה: התרו
 בו ושתי. שהראש בעצמו במקבל התראה
 ומיהו לא התיר עצמו למלקות בהדיא וכן
 דברכינן בראשו ורמו שיהו מקבלי אע"פ
 דלא לקו בהתראת כי הני לא התירו עצמו
 למלקות מימ התראת ניהו לחוקק רשע
 ופעם ראשונה מרחין בהו ושבעתן ליה וכן
 בעבירה שניה ושבעתן ליה ובשלישית
 מתירין בה למלקות וכוונסין אותו לכיפה
 עליה שהרי החוקק רשע בשלש עבירו של
 התראת מלקות: **אבא שאול** אומר וכו'. והא
 הכא מלקות ליכא דלא התיר עצמו למלקות
 שהרי שתי דנימו טעמא ברבבא שאול
 משום דמלקות מחויקות ולא החוקק עד
 שילקח ויבין דלקח על השלישית לא עייל
 ליה לכיפה: **בבאי קא מיפליג**. והא לא
 לרבינא מותיב דהא לדידן קמי קשיא
 דבפלתנא דרבי ורשב"ג אית מיצוי
 לאוקומה דהא ע"כ עבירות מחויקות מביעו
 ליה איתן כאן מלקות ואמאי בעי אבא
 שאול רביעי: **אמר רבינא**. בין הכא בין
 במתנייהו קמייתא כבישי צריכה התראה
 קא מפלגי והדילוי עלמא כרבינא ולא
 החוקק עד שלש עבירות של התראת מלקות
 מקבילות או פייא או שתיקא או בהרבתא
 ראש קומפלגי כבישי אף צריכה התראה
 תיק סבר כיון שתחוקק רשע על שלש
 התראות של מלקות כונסין אותו לכיפה
 ואע"פ שלא התורה על כך ואבא שאול סבר
 על פי התראות של מלקות החוקק רשע ולא
 על השמים ומשתא בעינן עבירה רביעית
 להתרות בו אם תעברו הכנס סנסן מלקות

ומר סבר מלקות מחוקקת. פי בקורטס לא
 החוקק עד שילקח ג' מלקות וכיון דלקח
 על השלישית אע"ג שהשתא איתחוק רשע לא
 מעילינן ליה לכיפה דבתי דמי לא דייעני ליה
 ועל דהך דלקח לפרש בן דמלקות מחויקות היינו
 שאין מתיירס אע"פ שהולקו בו ג' פעמים
 ואינו נמנע מלעבור שוב לא תיירס:
 גש"ז

לח נפשיה, מקרבינן ליה לקמליה עילייה. אמר ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפאי, תא
אסבראי לך. במלקות של ברת אחת. אבל של שתיים ושל שלש ברייתו, אפיורי הוא דקא
 קעמי, ולא מותר כפלי האי: מי שלקח ושמעו: שנה, אף על גב דלא שלש, לימא, מתנייהו
 דלא כרבן שמעון בן גמליאל, דאי רבן שמעון בן גמליאל, הא אמר, עד תלת זמינא לא תריא
 חוקק. אמר רבינא, אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל, קסבר, עבדות מחויקות. מיתבי,
 עבר עבירה שיש בה מלקות, פעם ראשונה ושניה, מלקין אותו. ושלשית, פונסין אותו
 לכיפה. אבא שאול אומר, אף בשלישית, מלקין אותו. פריעית, פונסין אותו לכיפה. מאי
 לאו, דכילי עלמא. מלקות מחויקות. ובפלותנא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל, קמפלגי. לא,
 דכילי עלמא אית להו דרבן שמעון בן גמליאל. והכא, קא מיפליג. דמר סבר, עבירות
 מחויקות. ומר סבר, מלקות מחויקות. והתנינא, התרו בו וישתק, התרו בו ודריבין ראשו, פעם
 ראשונה ושניה, מתירין בו. שלשית, פונסין אותו לכיפה. אבא שאול אומר, אף בשלישית,
 מתירין בו. פריעית, פונסין אותו לכיפה. והתם, מלקות ליפא. בבאי קמפלגי? אמר רבינא,
 כדכילי צריכה התראה, קמפלגי. ומאי פיה? אמר רב הורדא, מלא קומחו. והכא רמזין?
 אמר רבי יעקב, 'המותח ב'שעור רעה'. ואמר ריש לקיש, מאי דכתיב 'כי [גם] לא ידע האדם
 את עתו פדניש שפאחויש במעודה רעה'. ומאי 'מעודה רעה', אמר ריש לקיש, תהי: **משנה**
 התורה נפש שלא עבדים, מנכיסין אותו לכיפה, ומאכילין אותו לחם צר וימים לחץ: **גמרא**
 מנא דיעינן? אמר רב, בערות מיוחדת. השמואל אמר, שלא בהתראה. ורב חסדא, אמר
 אבימי, גנוז דאיתפחוש ב'בדיקות', ולא איתפחוש ב'מקורות'. פדתנן, מעשה וברך בן ובאי
 בעוקצי האנים: ומאכילין אותו לחם צר וימים לחץ: מאי שנא הכא, דקתני נותנין לו לחם
 צר וימים לחץ, ומאי שנא התם, דקתני מאכילין אותו שעורין עד שפריסו מתקפעת. אמר
 רב ששת, אידי ואידי, נותנין לו לחם צר וימים לחץ עד שייקטן מעיניו. והדר, מאכילין אותו
 שעורין עד שפריסו מתקפעת: **משנה** הגוזב את הקסוה, והמקלל בקוסם, והבועל ארמית,
 קנאין פונעין בו. פהו ששמש בטומאה, ואף אחיו הפתנים מביאין אותו לבית דין, אלא
 פרחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה, למעשה צדק מוחז בנורין. ור' ששמש במקדש, רבי
 עוקבא אומר, פתנין. אומר, אומר, בידי שמים: **גמרא** מאי 'קסוה'? אמר רב הורדא,
 גלי שרת. וכן הוא אומר, 'ואת קלות הנקס'. והכא רמזין, 'ולא יבאו לראות בפלע את
 הקדש ומתו': והמקלל בקוסם: תני רב יוסף, יפה קוסם את קוסמין. ובגן, ואיתמיך מרב
 בר מרי אמר, יבחו קוסם לו ולקונו ולקמנו: והבועל ארמית: בעא מיניה רב פהאן אמר,
 לא

קוסמו. גובה: והכא רמזא. ודאי הלכה למשה מסיני היא דך עונש דכיפה מיתו היכא רמזא קמצי: תמורת רשע רעה. מי שהחוקק רשע מיתותו רעתו אלתמא מלקות
 רשע בר מיתה הוא: במצודה רעה, אידי דאיירי תבא ריהו לקיש בתיא קרא מיתין לארדך דרשא דר' מאי מצודה רעה תבא. אמרי בלעזי שיהו רע וחלש וקטן ואחז
 בו דגים גדולים פתאום ואינו רואה ואינו דומה לנאחו ברשתו ע"י מארב ותחבולות: **מתנן** שלא בעדים. שלא ניתן לכיד להרגו: לחם צר. לקח בעי מאי שנא כביפה
 קמייתא: **גמ'** מנא דיעינן. הואיל וליכא ערות בערות מיוחדת. דשום מעידן עליו ועדותו אמת אלא שאין מיתו מסורה לכ"ד כגון שנים רואין אותו אחד מחלקן זה
 ואחד מחלקו זה דאמר במסכת מכות (דף ה) דלא מקטל עליה ומיהו הכא תנינן דעילי לכיפה אבל על פי עד א' מוציא דבה בעלמא הוא: **בעוקצי האנים**. בדיקות יתירא
 הוא ודני ובאי פטר ליה בהחוח הכחשה מקטל מיהו ערות אמת הוא ועילי לכיפה: מעיניו. בני מעיה וחרר **מאכילין אותו** שעורין. שופחין חוץ מעיני ומתוך
 דמקטן מעיניו הוא נבקע **מתנן** הקסוה. מרש בגמרא: ארמית. בתי גוי קנאין פונעין בו. בני אדם כשרין המתקנאין קנאוהו של מקום פונעין בו בשעת שראין את
 המעשה דאית לאחור מיכן אין מיתו מסורה לבית דין והלכה למשה מסיני הוא: פונעין. ממתין חוץ בפועל בו (מלבי"ם א' ג'). יתירין. פתקען אשעיליש בלעזי: **למא** והכא
 רמזא. דשיכא בה מיתה: כבלע לא את קדש. לשון גנב שבעלעין ומתביא ורמו בעלמא הוא ולא מקרא דעיקר ופיק דעיקר קרא בליום כתוב שחוזרוהו ר' גמריא בסוק
 מסעות בשעת הכנסת בליום לנרתיק שלחן שהיו אחריו ובניו מסכין הארון והמזבחות כמו שכתוב שם ובא אהרן בנסעם והורידה: יבא קוסם את קוסמו. שמקלל כלפי
 מעלה בקוסם יבא קוסמו: זה את קוסמו הינו כלפי מעלה שנותן קסמים האלו בלבו (קסבר המקלל זקא מחשב ליה) האי קוסם מעיניו שהוא ראוי ויש בו חכ לקלל בה
 יבחו קוסם. מקלל את חבריו ואומר יבחו הקוסם חו: לו ולקונו ולקמנו. דהיינו כלפי מעלה שהוא קונה את העולם ומקנה לברייתו את טוב:

לון ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר תיק תפילין עם התפילין מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו לאחר ימים הלכו בנותיו ליטול צדקה מר' גזר רבי ואמר (תהילים קט) אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו אמרו לו ר' אל תבט במעשיו הבט בתורתו באותה השעה ככה ר' וגזר עליהן שיתפרנסו אמר מה אם זה שיגע בתורה שלא לשום שמים ראו מה העמיד מי שהוא יגע בתורה לשמה על אחת כמה וכמה ר' לעזר בשם בר סירה

[דף י' ע"א]

פליאה ממך מה תדע עמוקה משאול מה תחקור כמה שהורשיתה התבונן אין לך ענין בנסתרות רב אמר (תהילים לא) תאלמנ' שפתי שקר יתחרשן יתפרכן ישתתקן יתחרשן כמה דאת אמר (שמות ד) ויאמר ה' אליו מי שם פה וגו' יתפרכן כמה דאת אמר (בראשית לו) והנה אנחנו מאלמים אלומים ישתתקן כשמועו (תהילים לא) הדוברות על צדיק עתק הדוברות על צדיקו של עולם דברים שהעתיק מכריותיו בגאווה וכוז זה שהוא מתגאה לומר אני דורש כמעשה בראשית סבור שהוא כמנעה ואינו אלא כמבזה א"ר יוסי בן חנינה המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא המתכבד בכבוד חי העולמים לא כל שכן מה כתיב בתריה (שם) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך אל יהי לו כמה רב טובך א"ר לוי כתיב (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וגו' כבוד אלהים הסתר דבר עד שלא נברא העולם כבוד מלכים חקור דבר משנברא העולם א"ר לוי כתיב (איוב כד) הזאת ידעת מני עד אבל את מני שים אדם עלי ארץ ר' יונה בשם ר' בא כתיב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול קודם למעשה בראשית ת"ל (שם) למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ יכול משישי ואילך ת"ל ראשונים אחר שריבה הכתוב מיעט הרי אנו למידין משישי מה ששי מיוחד שהוא מששת ימי בראשית אף את לא תהא מביא לי אלא את שהוא כיוצא בשישי יכול לידע מה למעלה מן השמים ומה למטה מן התהום ת"ל (שם) ולמקצה השמים ועד קצה השמים אלא עד שלא נברא העולם את דורש ולבך מסכים משנברא העולם את הולך וקולך חולך מסוף העולם ועד סופו תני בר קפרא ולמן היום אתיא דר' יודה בר פזי כהדא דבר קפרא ומה דתני ר' חייה כהדא דר' בא ר' יונה בשם ר' לוי כבי"ת נברא העולם מה ביי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד כך אין לך רשות לדרוש מה למעלה ומה למטן מה לפנים ומה לאחור אלא מיום שנברא העולם ולבא אומרינן לבי"ת מי בראך והוא מראה להן בנקודה ואומר זה שלמעלה ומה שמו והוא מראה להן בנקודה שלאחריו ואומר ה' שמו ארון שמו דבר אחר ולמה כבי"ת שהוא בלשון ברכה ולא באל"ף שהוא לשון ארירה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא כבי"ת שלא יהו כל באי העולם אומרינן היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה אלא הריני בורא אותו כבי"ת בלשון ברכה ואולי יעמוד ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא אחד כה"א ואחד ביו"ד

מה טעמא (ישעיהו כו) כי ביה ה' צור עולמים ואין אנו יודעין אי זה נברא בה"א ואי זה מהם נברא ביו"ד אלא מן מה דכתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה"א בראם הוי העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא נברא ביו"ד מה ה"א פתוח מלמטן רמוז לכל באי עולם שהן יורדין לשאול מה ה"א יש לו נקודה מלמעלן משעה שהן יורדין הן עולין מה ה"א פתוח מכל צד כך פותח פתח לכל בעלי תשובה מה יו"ד כפוף כך יהיו כל באי העולם כפופין (ירמיהו ל) ונהפכו כל פנים לירקון כיון שראה דוד כן התחיל לקלם בשתי

[דף י' ע"ב]

אותיות (תהילים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' ר' יודן נשייא שאל לר' שמואל בר נחמן מהו דין דכתיב (תהילים סח) סולו לרוכב בערכות ביה שמו ועלזו לפניו א"ל אין לך כל מקום ומקום שאינו ממונה על ביה שלו ומי ממונה על ביה שבכולם הקדוש ברוך הוא ביה שמו כי יה שמו א"ל ר' לעזר רבך לא היה דרש כן אלא למלך שבנה פלטין במקום כיבים במקום אשפות במקום סריות מי שהוא בא ואומר הפלטין הזו במקום כיבין הוא במקום אשפות הוא במקום סריות הוא אינו פוגם כך מי שהוא אומר בתחילה היה העולם מים במים ה"ז פוגם לפרדיסו של מלך ועלייה בנויה על גביו עליו להציץ אבל לא ליגע ב"ש אומר שמים נבראו תחילה אח"כ הארץ וב"ה אומרים הארץ נבראת תחילה ואחר כך השמים אלו מביאין טעם לדבריהן ואלו מביאין טעם לדבריהן מה טעמון דב"ש (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ למלך שעשה כסא משעשאו עשה אפיפורין שלו (ישעיהו סו) השמים כסאי והארץ הדום רגלי מה טעמון דב"ה (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים למלך שעשה פלטין משבנה את התחתונים עשה את העליונים (ישעיהו מח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים א"ר יודה בר פזי ודא מסייעה לב"ה (תהילים קב) לפני הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים א"ר חנינה ממקום שב"ש מביאין טעם לדבריהן משם ב"ה מסלקין לון מ"ט דב"ש בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ משם ב"ה מסלקין לון והארץ היתה כבר היתה ר' יוחנן בשם חכמים אם לבירייה שמים קדמו ואם לשכלול הארץ קדמה אם לבירייה שמים קדמו בראשית ברא אלהים וגו' אם לשכלול הארץ קדמה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים שמים בראשון כב"ש עשה שלשה ימים ועשו תולדות ראשון ושני ושלישי ברביעי יהי מאורות ים בשני כב"ש עשה ג' ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי וחמישי בששי ותוצא הארץ ארץ בראשון כב"ה עשת שני ימים ועשו תולדות ראשון ושני בשלישי תדשא הארץ שמים בשני כב"ה עשו שני ימים ועשו תולדות שני ושלישי ברביעי יהי מאורות ים בשלישי כבית הלל עשה שנים ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי בחמישי ישרצו המים אמר ר"ש בן יוחי תמיה אני היאך נחלקו אבות העולם על ביריית העולם שאני

אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כלפס הזה וככיסויה מה טעמא אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים א"ר לעזר בי ר"ש אם כדעת הזו שאמר אבא פעמים שהוא מקדים שמים לארץ פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים אלא מלמד ששניהן שקולים זה בזה:

הלכה ב משנה יוסי בן יעזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך נתיי הארבילי אומר לסמוך יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך שמעון בן שטח אומר לסמוך שמעיה אומר לסמוך אבטליון אומר שלא לסמוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך הראשונים היו נשיאים והשניים אבות בית דין:

גמרא בראשונה לא היתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד ועשו שמאי והלל ועשו אותן ד' משרבו תלמידי ב"ש ותלמידי ב"ה ולא שימשו את רביהן כל צורכן ורבו המחלוקת בישראל ונחלקו לשתי כתות אלו מטמאין ואלו מטהרין ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד ר' חייה בשם ר"י לא תהא שבות קלה בעיניך שהרי סמיכה אינה אלא רשות ונחלקו עליה אבות העולם א"ר יוסה זאת אומר שאדם צריך לכבוש את כובדו דלא כן מה אנן אמרין אסור ליגע בבמה ביי"ט. הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי. לאיכן יצא יש אומרים

[דף י"א ע"א]

ממיתה למיתה יצא ויש אומר כנגד פניו יצא הוא ושמונים זוג של תלמידי חכמים מלובשין תירקי זהב שהשחירו פניהן כשולי קדירה שאמרו להן כתבו על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל אנן תנינן יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב בית דין אית תניי תני ומחלף מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדרייא מסייע ליה יהודה בן טבאי הוון בני ירושלם בעון ממניתיה נשיא בירושלם ערק ואזל ליה לאלכסנדריא והיו בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריא הקטנה עד מתי ארוסי יושב אצלכם ואני יושבת עגומה עליו פירש מית גו אילפא אמר דבורה מרתא דביתא דקבלתן מה הוות חסירה א"ל חד מן תלמידי רבי עיינה הוות שברה א"ל הא תרתיי נבך חדא דחדתני וחדא דאיתסכלת בה מה אמרית יאיא בריוא לא אמרית אלא בעובדא וכעס עלוי ואזל מ"ד שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה תרין חסידין הוון באשקלון אכלין כחדא ושתין כחדא ולעיי באוריתא כחדא דמך חד מינהון ולא איתגמול ליה חסד מית בריה דמעון מוכס ובמלת כל מדינתא מיגמול ליה חסד שרי ההוא חסידא מצטער אמר ווי דלית לשנאיהון דישאל כלום איתחמי ליה בחילמא וא"ל לא תיבוי בני מריך דין עבד חדא חובא ואזל בה ודין עבד חדא טיבו ואזל בה ומה חובא עבד ההוא חסידא חס ליה לא עבד חובה מן יומי אלא פעם אחת הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד ומה טיבו עבד בריה דמעון מוכס חס ליה לא עבד טיבו

מן יומוי אלא חד זמן עבד אריסטון לבולבטייא ולא אתון אכלוניה אמר ויכלוניה מיסכנייאי דלא יטלין ואית דאמרין בשוקא הוה עבר ונפל מיניה חד עיגול וחמא חד מיסכן ונסב ליה ולא א"ל כלום בגין דלא מסמקי אפויי בתר יומין חמא ההוא חסידיא לחסידיא חבריה מטייל גו גנין גו פרדיסין גו מבועין דמוי וחמא לבריה דמעין מוכס לשונו שותת על פי הנהר בעי מממטי מיא ולא ממא וחמא למרים ברת עלי בצלים רבי לעזר בר יוסה אמר תלייא בחיטי ביזיאי רבי יוסי בן חנינא אמר צירתא דתרעא דגיהנם קביע באודנה אמר לון למה דא כן א"ל דהוות ציימה ומפרסמה ואית דאמרי דהוות ציימה חד יום ומקזה ליה תריי אמר לון עד אימת היא כן א"ל עד דייתי שמעון בן שטח ואנן מרימין לה מן גו אודנה וקבעין ליה גו אודניה אמר לון ולמה א"ל דאמר אין אנא מתעביד נשייא אנא מקטל הרשייא והא איתעבד נשייא ולא קטן הרשייא והא אית תמנין נשיין הרשיין יהיבין גו מערתא דאשקלון מחבלן עלמא אלא איזיל אמור ליה אמר לון אנא דחיל דהוא גבר נשייא ולית הוא מהיימנתי א"ל אי הימינך הא טבאות ואין לא עביד דהין סימנך קומוי הב ידך על עיינך ואפקה וחזרה והיא חזרה אזל ותני ליה עובדה בעא מיעבד סימנא קומוי ולא שבקיה א"ל ידע אנא דאת גבר חסיד יתיר מן כן את יכול עבד ולא עוד אלא בפומי לא אמרית בלכי חשבית מיד עמד שמעון בן שטח ביום סגריר ונסב עימיה תומנין גוברין בחירין ויהב בידיהון תומניי לבושיין נקיים ויהבנין גו קידרין דהרתין וכפינון על רישיהון אמר לון אין

[דף י"א ע"ב]

צפרית חד זמן לבשוון לבושיכון ואין צפרית זמן תניין עולין כולכון כחדא וכיון דאתון עללין כל חד וחד מינכון יגוף חדא ויטלטלניה מן ארעא דעיסקיה דהדין חרשא טלטלתניה מן ארעא לא יכול עבד כלום אזל וקם ליה על תרעא דמערתא א"ל אויים אויים פתהון לי דמן דידכן אנא אמרון ליה היך אתית להכא בהדין יומא אמר לון ביני טיפייא הוינא מהלך אמרון ליה ומה אתיתא הכא מיעבד אמר מילף ומילפא כל מטי יעביד מה דהוא חכם והוות כל חדא מינהון אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא פיתא וחדא אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא קופד אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא תבשילין אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא חמר אמרון ליה את מה אית כך עבד אמר לון אית בי צפר תרין צפרין ומייתי לכון תמנין גוברין בחירין הווי עמכון חדיי ומחדיי לכון אמרון ליה כן אנן בעיי צפר חדא זמן ולבשוון לבושיהון צפר זמן תנינן ועלו כולהון כחדא אמר כל דמטי יחכום זוגיה וטענונן ואזלון וצלבונון חדא היא דתנינן מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון אמרו שמנים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהיתה השעה צריכה לכך תני א"ר אלעזר בן יעקב שמעתי שעונשין שלא כהלכה ועונשין שלא כתורה עד איכן ר' לעזר בי רבי יוסי אמר עד כדי זימוזום רבי יוסה אמר בעדים אבל לא בהתרייה מעשה כאחד שיצא לדרך רכוב על סוסו בשבת והביאוהו לב"ד וסקלוהו

והלא שבות הוית אלא שהיתה השעה צריכה לכן שוב מעשה באחד שיצא לדרך ואשתו עמו ופנה לאחורי הגדר ועשה צרכיו עמה והביאוהו לב"ד והלקוהו והלא אשתו הוות אלא שנהג עצמו כבזיון: הלכה ג משנה ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן:

גמרא ב"ש אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה אי זו היא סמיכה שלא כדרכה מאתמול א"ר זעירה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא מה פליגין בשלמי חגיגה בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה ב"ה עבדין לון כאשם מצורע א"ר יסה הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא בזמנו עיבר זמנו נעשה כשלמי חגיגה אמרו ב"ה לב"ש מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה בשעה שאני מתיר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה אמרו להן ב"ש והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה אמרו להן ב"ה לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנן קבוע תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע אמרו להן ב"ש חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני שאם לא חג בשני חוגג בשלישי אמרו להן ב"ה חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג לאחר הרגל אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם אמרו להם ב"ה משם ראייה לכם אינו נעשה אבל נעשה הוא לגבוה אבא שאול אומר טעם אחר מה אם בשעה

[דף י"ב ע"א]

שכירתך סתומה כירת רבך פתוחה בשעה שכירתך פתוחה אינו דין שתהא כירת רבך פתוחה דבר אחר אינו כדן שיהא שולחנך ומלא ושולחן קונך ריקם אמר ר' יוסי בי רבי בון רבי שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא ושמע קלהון קריי הדין פסוקא (דברי הימים א כט) ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא אמר מאן דמפסיק ליה כבית שמאי מאן דקרא כוליה כבית הלל ניהא עולות למחרת היום ההוא שלמים למחרת היום ואין שלמים באין כב"ש א"ר יוסי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר מעשה בהלל חזקן שהביא עולות לעזרה וסמך עליה חברו עליו תלמידי ב"ש התחיל מכשכש בזנבה אמר להן ראו נקיבה היא ושלמים הפליגין בדברים והלכו להן לאחר ימים גברה ידן של ב"ש וביקשו לקבוע הלכה כדבריהם והיה שם בבא בן בומא מתלמידי ב"ש ויודע שהלכה כב"ה ופעם אחת נכנס לעזרה ומצאה שוממת אמר ישמו בתייהן של אלו שהישמו את בית אלהינו מה עשה שלא והביא שלשת אלפים טלי מצאן קדר וביקרן ממומין והעמידן בהר הבית ואמר להן שמעוני אחי בית ישראל כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך

יביא שלמים ויסמוך באותה השעה נקבעה הלכה כבית הלל ולא אמר אדם דבר א"ר יצחק בי ר' לעזר הדא כסא בשירותה בעיית מילוי כסא דקיסא מיניה וביה כל גומרא דלא כוויא בשעתה לא כוויא מעשה באחד מתלמידי ב"ה שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וראהו אחד מתלמידי ב"ש אמר להן מה זו סמיכה אמר לו מה זו שתיקה ושיתקו בניזיפה והלך לו:

הלכה ד משנה עצרת שחלה להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום טובח לאחר שבת וב"ה אומרים אין להן יום טובח ומודין שאם חלה להיות בשבת שיום טובח לאחר שבת ואין כ"ג מתלבש בכליו ומותרין בהספד ובתענית שלא לקיים את דברי האומרין עצרת לאחר השבת:

גמרא עצרת שחלה להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום טובח שלה לאחר שבת ב"ה אומרים אין לה יום טובח אלא יומה הוא טובחה הא ב"ש אומר יום טובח שלה אחר שבת ואין כ"ג מתלבש בכליו מק"ו מה אם בשעה שיש שם שלמים ועולות כדברי ב"ה אין כ"ג מתלבש בכליו בשעה שאין שלמים ועולות כדברי בית שמאי לא כ"ש כתוב אחד אומר (שמות כג) והג הקציר ככורי מעשיך וכתוב אחר אומר (ויקרא כג) כל מלאכת עבודה לא תעשו א"ר חנניה כיצד יתקיימו שני מקראות הללו בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושוכת ובשעה שהוא חל בשבת למהר את חוגג וקוצר א"ר יוסי בי רבי בון

[דף י"ב ע"ב]

ובלבד שיבלים לעיסתו כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי אעיין ובכורין האומר הרי עלי עצים למזבח וגזירין למערכה אסור בהספד ותענית ומלעשות מלאכה בו ביום. מודרים שאם חלה להיות בשבת שיום טובח שלה לאחר שבת הא בית הלל אומרים יום טובח שלה לאחר שבת עורות של מי רבי מבי בשם ר' יאשיה איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל רבי יוחנן אמר של כל המשמרות ר"ש בן לקיש אמר של אותו המשמר ואת אמר יום טוב שחלה לאחר שבת עורות של מי פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל אר"י עצרת יש לה תשלומין כל שבעה התיב רב הושעיה והא תני מה החדש למנויו יום אחד אף העצרת למנוייה יום אחד א"ר לא שאם לא חג בראשון חוגג כל שבעה ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' יהושע בן לוי בכל יום כ"ג מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך ואוכל בתוך ביתו ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת פלהדרין ר' עוקבה בשם ר' יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות וכימים טובים אית תניי תני הציץ מרצה על מצחו אית תניי תני אפי' בזוית מ"ד הציץ מרצה על מצחו (שמות כח) והיה על מצחו תמיד מ"ד אפי' בזוית מהדא דיום הכיפורים מ"ד הציץ מרצה על מצחו מסייע לר' יוסי בי ר' בון מאן דאמר אפי' בזוית מסייע לר' עוקבה:

הלכה ה משנה נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה ולקדש מטבילין ולחטאם אם ניטמאו ידיו
ניטמא גופו:

גמרא ויש ידיים לחולין אלא כר' שמעון בן אלעזר דר' שמעון בן אלעזר אומר יש ידיים לחולין דברי
הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה תני ר' שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין
ושניות לתרומה מה ר' שמעון בן אלעזר כר' עקיבה דתנינן תמן המכנים ידיו לבית המנוגע ידיו
תחילה דברי ר' עקיבה והכמים אומרים ידיו שניות כרבנן היא תמן

[דף י"ג ע"א]

מה טעמון הכא מתוך שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה ולא מחמת משקה גזרו
עליהן ויהיו תחילה קל והומר מה אם טבול יום שהוא דבר תורה אינו אלא פוסל ידים שהן מדבריהן
לא כל שכן דבר אחר כלום גזרו על הידים לא כדי שיהא בדל מן התרומה מתוך שאת אומר לו ידיו
שניות אף הוא בדל מן התרומה תמן תנינן התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורין
לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה
ובבכורים מה שאין כן במעשר תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה והכא את אמר המעשר טעון
רחיצה הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה רבנן הן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ר' מאיר
דתנינן תמן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר
בחולין ובמעשר דברי ר' מאיר וחכמים אסרין במעשר ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם ר' זעירה
מהו וחכמים אסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר מאי כדון הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה
ברוצה לוכל והן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע ולא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע
אלא משום נטילת סרך והתנינן תרומה וכי יש בתרומה משום נטילת סרך אלא בחולין שנעשו על
גב טהרת הקודש וחולין שנעשו על גב הקודש לא בחולין הם תיפתר או כר' שמעון בן אלעזר או
כר' אלעזר בי רבי צדוק או כרבי שמעון בן אלעזר דתני ר' שמעון בן אלעזר אומר משום ר' מאיר
הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה או כר' לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן חולין שנעשו על גב
הקודש הרי אלו בחולין ר' אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אלו בתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ולקודש
מטבילין: כל הן דתנינן מטבילין בארבעים סאה אנן קיימין והא תנינן הנוטל ידיו למקדש צריך
רביעית א"ר לעזר כאן בידים טמאות וכאן בידים טהורות א"ר הנינא בריה דר' הלל אפילו תימר
כאן וכאן בידים טהורות כאן וכאן בידים טמאות כאן בקודשי מקדש המקודשין וכאן בחולין שנעשו
על גב הקדש: ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו: א"ר חנניה לא שחידשו טומאה לחטאת אלא

אמרו המיטמא טומאה קלה כמיטמא טומאה חמורה ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר (במדבר יט) ואסף איש מה תלמוד לומר טהור הגע עצמך אפי' את אוספו

[דף י"ג ע"ב]

במגריפה אמרה התורה טהור מה אנן קיימין אם במגריפה של מתכת והלא פשוטי כלי מתכות טמאין אם במגריפה של עץ לא כעומד מחמת דבר טמא הוא אמר רב הושעיה תיפתר באוספו בנסר ואפשר שלא ינשא עליו א"ר יודן אבוי דר' מתניה תיפתר באוספו במלתרא עבה רבי בא בר ממל בעא קומי ר' אמי מה בין אדם טהור לחטאת לכלי ריקן טהור לחטאת אמר ליה ואסף איש טהור מה ת"ל איש אלא ליתן טהרה מעולה לאיש לעשותו כמי חטאת וכאפר חטאת רבי יסא בשם רשב"ל היסט שמהרתי לך בשרין טימאתי לך כאן:

הלכה ו משנה הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר הטובל למעשר והוחזק למעשר אסור לתרומה הטובל לתרומה והוחזק לתרומה אסור לקדוש הטובל לקדוש והוחזק לקדוש אסור לחטאת הטובל לחמור הותר לקל טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל:

גמרא וחולין צריכין כוונה דרובא אתא מימור לך אפילו טובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר לא כן א"ר אלעזר כמיניין החולין כן מיניין המעשר כאן לאכילה וכאן למגע הטובל סתם מותר בכולם א"ר יוחנן במזוקק לכולן עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו לכל טהרה שירצה תמן תנינן מקל שהיא מליאה משקין טמאים כיון שהשיקה למקוה טהרה דברי ר' יהושע וחכ"א עד שיטביל את כולה ר"ש בן לקיש אומר מה פליגין בטומאה קלה אבל בטומאה חמורה אף ר' יהושע מודה ר' יוחנן אמר אף בטומאה החמורה פליגין מתניתא פליגא על רשב"ל עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו בכל טהרה שירצה פתר לה באוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין לא כן א"ר יעקב בר זבדי ר' אבהו בשם רשב"ל האוכל אוכלין

[דף י"ד ע"א]

טמאין ושותה משקין טמאין גופו טהור בלא כוונה מכיון שנתן דעתו לטהרה מעולה ממנה אינו צריך כוונה מתניתא פליגא על רשב"ל מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים ומבלו שניהן טהורין זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור ועוד היא באוכל אוכלין טמאין ובשותה משקין טמאין מתניתא פליגא על רשב"ל צנון שבמעררה אשה נידה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא ותני עלה ר' יהודה מטהר משם ר' יהושע ונידה לא טומאה חמורה היא הדא פליגא על רשב"ל ולית לה קיום:

הלכה ז משנה בנדי עם הארץ מדרם לפרושים בגדי פרושים מדרם לאוכלי תרומה בנדי אוכלי תרומה מדרם לקודש יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרם לקודש יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרם לחטאת:

גמרא ר' יסא בשם ר"י במגעות שנו ר' זעירה בעא קומי ר' יסא מאיכן ניטמא הבגד הזה מדרם א"ל תיפתר שהיתה אשתו של עם הארץ יושבת עליו ערומה שמואל בר אבא בעא קומי ר' זעירה כמה דאת אמר תמן אין היסט בחולין ויש היסט בחולין ע"י מגע ודכוותה אין משא בחולין ויש משא בחולין ע"י מגע ר' שמואל אחוי דר' הושעיה א"ר ירמיה בעי ישבה על הכסא ונגעה בו מה נפשך אם משא הרי משא אם מגע הרי מגע כמה דאתא מר במשא עד שינשא רובו ודכוותה במגע עד שיגע ברובו גופו של פרוש מהו שיעשה כזב אצל התרומה התיב רבי יוחנן

[דף י"ד ע"ב]

והא תנינן המניה ע"ה בתוך ביתו לשומר בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין האוכלין והמשקין וכלי חרש פתוחין טמאין אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש מוקפין צמיד פתיל טהור אין תימר עשו גופו כזב אצל התרומה אפילו מוקפין צמיד פתיל יהיו טמאין א"ר יודה בר פזי תיפתר בעם הארץ אצל הפרוש ולית שמע מינה כלום א"ר מנא כן א"ר יוסה ר' כל מה דאנן קיימין הכא בתרומה אנן קיימין תדע לך שהוא כן דתנינן תמן אפי' מאכל ואפילו כסות הכל טמא כלום אמרו טמאים לא משם היסט לא כן א"ר יוחנן לא חצצות ולא הסיטות ולא רשות היחיד ולא עם הארץ אצל התרומה גופה של תרומה מהו שיעשה כזב אצל הקודש נישמעניה מן הדא החותך שפופרת של קודש החותכה והמטבילה טעון מטבילה ניהא חותכה מטבילה ויכרכינה בסיב ויטבילה אלא תיפתר בשחתכה על מנת להטבילה גופו של קודש מהו שיעשה כזב אצל החטאת נישמעניה מן הדא שני לגינים א' טהור לקודש ואחד טהור לתרומה שנגעו זה בזה שניהן טהורין והא מתניתא פליגא עשה את הטהור לחטאת שהיט ברקו ובשכבת זרעו של טהור לתרומה וניטמא היא טהור לתרומה היא טהור לקודש:

פרק ג

הלכה א משנה חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש אהוריים ותוך ובית צביעה בתרומה אבל לא בקודש הנושא

[דף ט"ז ע"א]

את המדרם נושא את התרומה אבל לא את הקודש בגדי אוכלי תרומה מדרם לקודש לא כמידת הקודש מידת התרומה שבקודש מתיר ומטביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל:

גמרא ר' חייא בשם ר"י מפני שאוכלי תרומה זריון ואוכלי קודש אינן זריון א"ר חנניה קומי ר' מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובוה טמא בזה וטהור בזה ודא היא מעלה א"ל תיפתר במזוקק לקדש ר' לא בשם ר"י אם היה דבר טמא כבד כליטרא אין מטבילין אותו אבא שאול אומר אף בתרומה אין מטבילין אותו אלא סל וגרנותני בלבד א"ר יוחנן אבא שאול ור' שמעון שניהם אמרו דבר א' דתנינן תמן האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאים וכשהוא מדיח את ידיו טהורין רבי שמעון אומר ירפם עד שיבוא בהן המים א"ר יוחנן מסתברא רבי שמעון יודה לאבא שאול אבא שאול לא יודי לר"ש רבנן דקיסרין בשם ר' יוחנן הלכה כאבא שאול ותני כן הלכה כדבריו א"ר יונה מתניתא דר"מ אבל דברי חכמים עושין כן אפי' בקודש שאין בית צביעה תוך כלי קודש כולן תוך רבי יונה בשם רבי חייא בר בא מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר את השנה בבקעת רימון ומי היו רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ור"ש רבי נחמיה ורבי ליעזר בן יעקב ורבי יוחנן הסנדלר אמרו

[דף ט"ז ע"ב]

כמה מעלות בקודש ובתרומה רבי מאיר אומר שלש עשרה רבי יוסי אומר שתים עשרה א"ר מאיר כך שמעתי מרבי עקיבה שלש עשרה אמר לו רבי יוחנן הסנדלר שימשתי את ר"ע עומדות מה שלא שימשתי ושיבות אמרו רבי יוחנן הסנדלר אלכסנדראי לאמיתו הוא ועמדו משם בנשיקה וכל מאן דלא ה"ל גולה הוה חבריה קטע פלגא דגולתיה ויהב ליה ולמה הוון עבדין כן דהוון כולהון דרשין הדין פסוקא מן שבע שבע אפי' (ישעיהו ה) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וקלסון לאהרייא מה אשכח אפי' בגוה אמרין ר"ש בן יוחי הוה ולמה הוון דחקין מעתה הדא מילתא דהוון דרשין מימר (שמות לד) אלהי מסכה לא תעשה לך מה כתוב בתריה את חג המצות תשמור אמרין כל מי שספיקה בידו לעבר את השנה ואינו מעברה כאילו עובד עכו"ם מי אתי מיזל לון אמרון אתוי נחוי עובדינן והוה חמי חד כסף דשייש והוה כל חד וחד נסיב חד מסמר וקבע ליה בגויה והוא נחת ושקע כהדין לייש עד כדון מיתקרי כיפא מסמרא א"ר יוחנן בית צביעה שאמרו בין בפנים בין בחוץ כדרך שהנקיים תופסין בו א"ר זעירה איפשר לומר כנגוב שאין הידים מיטמות כנגוב אבל איפשר לומר כמלוא משקה שמכיון שנגע בו מימהו אלא כי נן קיימין במלוכלך במשקה רבי יוחנן בשם רבי בנייה עשו משקה בית צביעה כמשקה בית מטבחהי כמא דאת אמר תמן משקה בית מיטבחהי טהורין במקומן וטמאין במקום אחר וכה משקה בית צביעה טהורין במקומן וטמאין במקום אחר רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי משקה בית מטבחהי שיצא לחוץ ניטמא והא תנינן משקה בית מיטבחהי שיצאו לחוץ בקדושתן הן א"ר יוסה קיימה רבי סימון רבי חננא ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי

כשיצאו וחזרו ניטמא משקה העליון והיה שותת

[דף ט"ז ע"א]

ויורד רבי בא ורבי בון בר חייה חד אמר במקומו טהור וירד למטן טמא וחורנה אמר הואיל והוא בא מכה טהרה טהור רבי אחא בשם רבי זעירה הדא דאתא אמר במשקין שניטמו באוכלין אבל במשקין שניטמו בשרץ טמאים הן תמן תנינן כל הכלים יש להן אחוריים ותוך ויש להם בית צביעה ר"מ אומר לעריבה גדולה של עין ר"ע אומר לכוסות ר"מ אומר לידיים טמאות וטהורות א"ר יוסי לא אמרו אלא לידיים טהורות בלבד ורבי מאיר היו ידיו טמאות ואחורי הכוס טהורין משקה לחוץ על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו פשיטא שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס כשם שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס כך אין משקה מיטמא מן היד לטמא ככר במקום אחר נישמעניה מן הדא משקין טהורים נתונין בקרקע נגע בהן ככר טמא מימאן לאי זה דבר מימאן לא לטמא ככר במקום אחר מפני שהן ע"ג הקרקע הא ע"ג הכוס לא אלא משקה נתון ע"ג היד ואחזו בבית צביעתו אפי' כן אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד נישמעניה מן הדא משקין טמאין נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא לא אמר אלא ככר הא יד לא וכו' יוסה היו ידיו טהורות ואחורי הכוס טמאים משקה נתון על גבי היד ואחזו בבית צביעתו פשיטא שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד וכשם שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא היד כך אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא ככר במקום אחר נישמעניה מן הדא משקין טמאין נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא לאיזה דבר ניטמא לא לטמא הככר במקום אחר מפני שהן על גבי קרקע הא על גבי היד לא אלא משקה נתון על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו אפי' כן אין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס נישמעניה מן הדא משקין טמאים נתונים בבית צביעתו של כוס נגע בהן כוס שאחוריו טהורים בבית צביעתו ניטמא: הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקודש: ר' בא בשם רב יהודה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שניקבה חביתו

[דף ט"ז ע"ב]

ופקקה בסנדלו רבי זעירה רבי יסא בשם רבי לעזר עבר ונשא טהור ואתיא כהיא דאמר רבי לעזר יש מהן שאמרו לא ישא עבר ונשא טמא ויש מהן שאמרו לא ישא ואם עבר ונשא טהור א"ר זעירה קומי ר' מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש אין תימר עשו גופו כזב אצל הקודש אפילו עבר ונשא יהא טמא אמר ליה תיפתר כמזוקק לקודש שלא כמידת הקודש מידת התרומה שבקודש מתיר את החומים ומנגב את הנקבים ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל אוכלי תרומה זריזין הן והן חצין אותה אוכלי הקודש אינן זריזין ואינן חצין אותה:

הלכה ב משנה כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ובתרומה ניטמאת אחת מיודיו חבירתה טהורה ובקודש מטביל שתיהן והיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא לתרומה:

גמרא תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד א' בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עמי בחבל באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה שוב מעשה באשה אחת שהיתה אורגת מטפחת אחת בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הן דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרין בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה החותך משפופרת הקודש חותכה ומטבילה מעון טבילה ניהא חותכה מטבילה ויכריכה בסבי ומטבילה א"ר אילא תיפתר שהתכה על מנת להטבילה א"ר יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים מיכן והילך בחולין שנעשו על טהרת הקודש א"ר יוחנן מעידותו של רבי עקיבה היא דתנינן

[דף י"ז ע"א]

תמן הוסיף רבי עקיבה הסולת והקמרת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן רשב"ל אמר יודעין היו שכלי שרת מחברים ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברין את עצמן ר' יוסה בי ר' זמינה בשם ר' יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שנוקקו לכליין רבי אחא רבי אילא בשם ר' יסא יודעין היו שכלי שרת מחברין ומה בא להעיד על הסולת ועל הקמורת ועל הלבונה ועל הגחלים ניהא סולת וקמורת ולבנה גחלים מאי א"ר בון בר כהנא תיפתר בגחלים של יה"כ שכמה שהוא חותה הוא מכנים אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן תמן נתפזר ממנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה ובשבת כופין עליו פסכתר א"ר מתניה וכי סולת וקמורת ולבונה וגחלים יש להן שיעור אצל זה לא מפני שנוקקו לכליין והכא מפני שנוקקו לכליין ר' בון בר חייה בעי קומץ מהו שיקרב בשני כלים התיב ר' חנין והא תנינן הכלי מצרף אין תימר שקומץ קרב בשני כלים וליידא מילה תנינן הכלי מצרף א"ר לעזר דרומיאי לא כן א"ר יוסי בי ר' זמינא בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן לא מפני שנוקקו לכליין והכא שנוקקו לכליין א"ר מתנייה וכי סולת וקמורת ולבונה וגחלים לא בכמה כלים הן קריבין ואת אמר הכלי מצרף והכא הכלי מצרף כהנא שאל לרבנין דתמן מנחה חלוקה

מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רְבִיעִי

א. יום הכפורים אסור באכילה, ברחיצה, ובשתיה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשיש המטה, אפלו באנפילאי של בגד. קטנים מתרין בכלן, ואסורין בנעילת הסנדל מפני מראית העין.

ב. תינוקות סמוך לפרקן - מחנכין אותן בפני שנה ובפני שתיים, בשביל שיהו רגילין במצות. רבי עקיבא היה מפטיר בבית המדרש, בשביל תינוקות שיאכילום אבותיהם. מעשה בשמאי הזקן שלא רצה להאכיל את בנו, וגדרו עליו חכמים והאכילהו בידו.

ג. האוכל ביום הכפורים פכותבת הגסה, כמזה, וכגרעניתה שבארץ ישראל - חיב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו פכותבת הנמרית? אכל עלה קנים, עלה גפנים, עלה תאנים, ועלה חרובין, וכל דבר שאין ראוי לאכילה - פטור. עלה חזרים, עלה כרשין, עלה בצלים, עלה ירקות, וכל דבר שראוי לאכילה - חיב.

ד. אכל וחזר ואכל, וחזר ואכל, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שטה, וחזר ושטה, וחזר ושטה, אם יש מתחלת שטיה ראשונה עד סוף שטיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכדי אכילת פרס, הוותה ציר ומוריס - פטור. רבי אליעזר אומר: כמה ישטה ויהא חיב? בית שמאי אומרים: רביעית. ובית הלל

אומרים: מלא לגמיו. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: כמלא לגמיו. ורבי יהודה אומר בן בתירה אומר: כדי גמיעה.

ה. מי שאחזו בלמוס - מאכילין אותו הקל. הקל כיצד? היו לפניו טבל ושביעית - מאכילין אותו שביעית. טבל ונבלה - מאכילין אותו נבלה. טבל ותרומה - מאכילין אותו תרומה. תרומה ושביעית - מאכילין אותו שביעית, עד שאורו עיניו, מנין היו יודעין שאורו עיניו? כדי שיכיר בין יפה לרע.

ו. רבי יהודה אומר: עברה שהריחה שביעית - תוחבין לה ככוש. הריחה תרומה - תוחבין לה ככוש. לא יעול אדם מעל מסמרו ויטיל בתוך הבית, אפלו ממטה למטה; דברי רבי. ורבי שמעון בן אלעזר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היו ידיו מלכלכות בטיט ובצואה - מדיחן במים, כדי שלא יטנפו כליו. היה הולך להקביל פני אביו, פני רבו, פני תלמידו - עובר כדרכו, אפלו עד צוארו, ואינו חושש.

ז. הזבין והזבות - טובלין בלילי יום הכפורים. הנדות והיולדות - טובלות כדרך בלילי יום הכפורים. בעלי קריין - טובלין כדרך בלילי יום הכפורים. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: מן המנחה ולמעלה לא יטבל אלא עד שתחשף. רבי יוסי אומר: כהנים טובלין כדרך עם חשכה, כדי שיאכלו בתרומה לערב.

ח. חטאת ואשם ודאי מכפרין על מה שכתוב בתורה. מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה, תשובה מכפרת על עברות קלות, על עשה ועל לא תעשה, חוץ מ"לא תשא" (שמות כ, ז). ואלו הן עברות חמורות: כריתות ומיתות בית דין, ו"לא תשא" עמהן. רבי יהודה אומר: כל שהוא מ"לא תשא" ולמטה - תשובה מכפרת. וכל שהוא מ"לא תשא" ולמעלה, ו"לא תשא"

1 מונה על פי הירושלמי.

2 מקום הוא בארץ מואב, והכותבת בהאה משם אינה גדולה כמו הכותבת שבארץ ישראל.

עֲמֵהֶן - תְּשׁוּבָה תּוֹלָה, יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכֶּפֶר.

ט. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, אַרְבַּעַת חֲלוּקֵי כַפָּרָה הֵן: עֶבֶר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה - אֵין זֶה מִמְקוֹמוֹ עַד שְׁמוּחֲלִין לוֹ, שְׁנֵאמַר (יְרֵמְיָה ג, יד): "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים אַרְפָּא מְשׁוּבוּתֵיכֶם"; עֶבֶר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה תּוֹלָה יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכֶּפֶר, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא טו, ל): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם" וְגו'. עֶבֶר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין, מְזִיד וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה יוֹם הַכַּפּוּרִים תּוֹלִין, וְיִסּוּרֵין שְׁבֻשְׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִמְרַקֵין, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים פט, לג): "וּפְקַדְתִּי בְשֻׁבְטֵי פִשְׁעִים" וְגו'. אֲבָל מִי שֶׁנִּתְחַלֵּל בּוֹ שֵׁם שָׁמַיִם מְזִיד, וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה - אֵין כַּחַּבְתְּשׁוּבָה לַתּוֹלֹת, וְלֹא בַיּוֹם הַכַּפּוּרִים לְכַפֵּר, אֲלֹא תְּשׁוּבָה יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכַּפְרֵין שְׁלִישׁ, וְיִסּוּרֵין מִכַּפְרֵין שְׁלִישׁ, וּמִיתָה מִמְרַקַת עִם הַיִּסּוּרֵין, וְעַל זֶה נֵאמַר (ישעיה כב, יד): "אִם יִכַּפֵּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוּן", מִלְּמַד שְׁיּוֹם הַמִּיתָה מְמַרְקֵין.

ד, חֲטָאת אֲשֶׁם וּמִיתָה יוֹם הַכַּפּוּרִים - כֵּלֵין אֵין מִכַּפְרֵין, אֲלֹא עִם הַתְּשׁוּבָה, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא כג, כז): "אִךְ בְּעֶשְׂרֵת יוֹם, אִם שָׁב - מִתְּכַפֵּר לוֹ, וְאִם לֹא - אֵין מִתְּכַפֵּר לוֹ. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֹמֵר (שְׁמוֹת לד, ז): "וְנִקְהָה" - מְנַקֵּה הוּא לְשָׁבִים וְאֵין מְנַקֵּה לְשָׁאִינִם שְׁבִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מִיתָה יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכַּפְרֵין עִם הַתְּשׁוּבָה רַבִּי אֹמֵר: יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכֶּפֶר בְּלֹא תְּשׁוּבָה, יוֹם הַמִּיתָה הַרִי הוּא כְּתוּשׁוּבָה.

יא. כָּל הַמְזַכֵּה אֶת הָרַבִּים - אֵין מִסְפִּיקֵין בִּידוֹ לְעַבּוֹר עֲבָרָה, שְׁלֹא יְהוּ תְּלַמִּידֵין נוֹחֲלִין אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹרֵד לְשִׁאוֹל, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים טו, י): "כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשִׁאוֹל" וְגו'. וְכָל הַמְחַטִּיא אֶת הָרַבִּים - אֵין מִסְפִּיקֵין בִּידוֹ לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, שְׁלֹא יְהוּ תְּלַמִּידֵין יוֹרְדֵין לְשִׁאוֹל, וְהוּא נוֹחֵל אֶת הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (משלי כח, יז): "אֲדָם עֹשֶׂה

בְּדָם נַפְשׁ" וְגו'; מְגַלְגֵּלִין זְכוֹת עַל יַדֵי זְכָאִי לְעַמֵּד הַיְמָנוּ פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל זְכוֹת הָרַבִּים הָרְאוּיּוֹת לְעַמֵּד הַיְמָנוּ. וְחוּבָה עַל יַדֵי חֵיב לְעַמֵּד פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל חוּבָה הָרְאוּיּוֹת לְעַמֵּד הַיְמָנוּ.

יב. מִפְּרָסְמִין אֶת הַחֲנִיפִין מִפְּנֵי חֲלוּל הַשֵּׁם, שְׁנֵאמַר (יחזקאל ג, ט): "וּבְשׁוּב צְדִיק מִצְדָּקוֹ וְעֲשֵׂה עוֹל וְנִתְחַי מְכַשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יְמוֹת", לְפָרְסָמוֹ. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: חוּטָא אֲדָם פְּעַם, שְׁתֵּים וְשִׁלְשׁ - מוּחֲלִין לוֹ. אַרְבַּע - אֵין מוּחֲלִין לוֹ, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת לד, ז): "נִשְׂא עוֹן וְפָשַׁע וְחַטָּאת וְנִקְהָה"; עַד כַּאֵן מְנַקֵּה, מְכַאֵן וְאֵילֶף - אֵין מְנַקֵּה, שְׁנֵאמַר (עֲמוּס ב, א): "כֹּה אָמַר ה' עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל" וְגו', וְאֹמֵר (אֵיוב לג, כט): "הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֵל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ" וְגו'. וְאֹמֵר (משלי כח, יז): "הִקָּר וְגִלְגַּף מִבֵּית רַעֲף" וְגו'.

יג. מִצְוֹת וְדוּי עֶרְב יוֹם הַכַּפּוּרִים עִם חֲשֻׁכָה, אֲבָל אֲמָרוֹ חֲכָמִים: מִתּוֹדָה אֲדָם קָדָם שְׂיֵאכֵל וְשִׁתָּה, שְׂמָא תִטְרַף דְּעִתּוֹ קָדָם אֲכִילָה וְשִׁתָּה. וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה קָדָם שְׂאֲכֵל וְשִׁתָּה - צְרִיף שִׁתּוֹדָה לְאַחַר אֲכִילָה וְשִׁתָּה, שְׂמָא אֲרַע דְּבַר קִלְקֵלָה בְּסַעֲוֵדָה. וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה לְאַחַר שְׂאֲכֵל וְשִׁתָּה - צְרִיף שִׁתּוֹדָה עֲרַבִית. וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה עֲרַבִית - צְרִיף שִׁתּוֹדָה שְׁחָרִית, וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה שְׁחָרִית - צְרִיף שִׁתּוֹדָה בְּמוֹסָף. וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה בְּמוֹסָף - צְרִיף שִׁתּוֹדָה בְּמִנְחָה. וְאֵף עַל פִּי שִׁתּוֹדָה בְּמִנְחָה - צְרִיף שִׁתּוֹדָה בְּנַעֲלָה. שְׂמָא יֵאָרַע בּוֹ דְּבַר קִלְקֵלָה, כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ.

יד. הֵיכֵן הוּא אֹמֵרוֹ? בְּתַפְלָה. וְהַעוֹבֵר לְפָנֵי הַתְּכָה - אֹמְרָה בְּרַבִּיעִית. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מִתְּפַלֵּל שְׁבַע וְחוֹתֵם בְּדוּי. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: מִתְּפַלֵּל שְׁבַע. וְאִם רָצָה לְחַתֵּם בְּדוּי - חוֹתֵם. וְצְרִיף לְפָרֵט אֶת הַחֲטָא; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בְּתִירָה, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת לב, לא): "אֲנָא חֲטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאתָה גְדֹלָה" וְגו'. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: אֵין צְרִיף, אִם כֵּן, לְמָה נֵאמַר "וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהִים זָהָב"? אֲלֹא

כך אמר המקום: מי גרם להם שיעשו להם? אלהי זקב! - אני הוא שהרביתי להם זקב.

טו. דברים שהתורה עליהן ביום הכפורים שעבר - אין צריך להתודות עליהן ביום הכפורים הבא, אלא אם כן עשה כנגדן, עבר עליהן - צריך שיתודה עליהן, לא עבר עליהן והתודה עליהן, על זה נאמר (משלי כו, יא): "ככלב שב על קאו" וגו'. רבי אליעזר בן יעקב אומר: הרי זה משבח, שנאמר (תהלים נא, ה): "כי פשעי אני אדע" וגו'. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: חמר בשעיר שאין ביום הכפורים, וחמר ביום הכפורים שאין בשעיר, שיום הכפורים מכפר בלא שעיר, ושעיר אין מכפר אלא עד יום הכפורים. חמר בשעיר שהשעיר מכפר מיד, ויום הכפורים עם חשכה.

מסכת סכה פרק ראשון

א. סכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה - פסולה, ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה. אמר רבי יהודה: מעשה בהילני המלכה בלוד, שהיתה סכתה גבוהה מעשרים אמה, והיו זקנים נכנסין ויוצאין בה, ולא אמרו לה דבר, אמרו לו: משם ראיה? אשה היתה ופטורה מן הסכה. אמר להם: והלא שבעה בניג היו לה! ועוד, כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים.

ב. סכה שחמתה מרבה מצלתה - פסולה, במה דברים אמורים? מלמעלה, אבל מן הצדדין, אפלו כלה מלאה חמה - כשרה. מפני שאמרו חמתה מחמת סכוד, ולא מחמת דפנות. רבי יאשיה אומר: אף מחמת דפנות. סכך על גבי מטה, ועל גבי אילן שהן גבוהים עשרה טפחים, אם היתה צלתה מרבה מחמתה - כשרה. ואם לאו - פסולה. סכת רקב"ש: סכת רזעים, סכת קייצים, סכת ב'רגנין, סכת שומרי פרות, סכה מכל מקום - כשרה, ובלבד שתהא מסופכת כהלכתה. סככה כהלכתה, ועטרה

בקרמים וסדינין המצויין, ותלה בה אגוזין, שקדין, אפרסקין ורמונים, פרכילי ענבים ועטרות של שבלין, יינות שמנים וסלתות - אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום-טוב האחרון של חג, ואם התנה עליהן - הכל לפי תנאו.

ג. סככה בחבלים, ובפקיעי עמיר - כשרה, סככה בהוצני פשתן - כשרה. באניצי פשתן - פסולה. בקנים ובדוקרנים - כשרה, אף על פי שדבקן זה בזה - כשרה. סוכי תאנים ובהן תאנים, פרכילין ובהן ענבים, קשין ובהן שבליים, מכבדות ובהן תמרים, כלן: אם פסלת מרבה על האוכלין - כשרה ואם לאו - פסולה. אחרים אומרים: עד שיהיה קשין מרבין על היותו ועל האוכלין. סככה בכלאי כלים - פסולה. רבי יוסי בן רבי יהודה מכשיר.

ד. סככה בנסרים של ארז, שאין בהם ארבעה - דברי הכל כשרה. יש בהן ארבעה - רבי מאיר פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי יהודה: מעשה בשעת הסכנה שהבאנו נסרים שהיה בהן ארבעה, וסככנו על גבי מרפסת, וישבנו תחתיהן, אמרו לו: משם ראיה? אין שעת הסכנה ראיה, אבל הכל מודים, שאם יש בנסר ארבעה טפחים, שיהא בינו לבין חברו כמלואו. תלה בה אגוזים, אפרסקאות, ורמונים, וגלוסקאות, פרכילי ענבים ועטרות של שבליים - כשרה. לא יאכל מהן אפלו ביום-טוב האחרון של חג, ואם התנה עליהן שיאכל מהן בחג - מתיר.

ה. חצר גדולה שמקפת עמודין - הרי עמודין כדפנות. עושה אדם את חברו דפן כדי שיאכל וישתה ושיישן, ולא עוד, אלא שאדם זוקף את המטה ופורס עליה סדין, כדי שלא תכנס החמה, לא על האוכלים ולא על המת. מודים חכמים לרבי אליעזר, שאין עושים אהל ארעי בתחלה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף, שרבי אליעזר אומר אין מוסיפין

ט. הַעֲמִיד אַרְבַּע קוֹרוֹת וְסַפָּךְ עַל גְּבִיחָן, רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: רוֹאִין אוֹתָן, כָּל שֶׁיִּחַקְקוּ וַיִּחַלְקוּ, וַיֵּשׁ בְּהֵן טַפַּח לְכָאן, וְטַפַּח לְכָאן - נִדוּן מִשּׁוּם דִּיּוֹמֵד, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: דִּיּוֹמֵדִי סָכָה טַפַּח. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: שְׁתִּים כְּהִלְכְתָן, שְׁלִישִׁית אֶפְלו טַפַּח. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שְׁלֹשׁ כְּהִלְכְתָן, וְרַבִּיעִית אֶפְלו טַפַּח. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: שְׁתִּים בִּידֵי אָדָם, וְאַחַת בְּאֵילָן - כְּשֶׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם-טוֹב.

מִסְכַּת סָכָה פָּרָק שְׁנִי

א. שְׁלוּחֵי מִצְוָה - פְּטוּרִין מִן הַסָּכָה, אִף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ: אֵין שִׁבְחוֹ שֶׁל אָדָם לְהַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בְּרַגְלָא. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלֵעִי, שֶׁהִלֵּךְ לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר רַבּוֹ בְּלוּד, בְּרַגְלָא. אָמַר לוֹ? מַה זֶה אֱלֵעִי? אֵינָךְ מִשּׁוֹבְתֵי רַגְלָא? שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר: מִשְׁבַּח אֲנִי אֶת הַעֲצָלָנִים, שְׁאִין יוֹצֵאִין מִבְּתֵיהֶם בְּרַגְלָא, מִשּׁוּם שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים טו, יד): "וְשִׁמְחֵתָ בְּחֻגְךָ".

ב. חוֹלִין וּמִשְׁמֻשִּׁיהֶן - פְּטוּרִין מִן הַסָּכָה. וְלֹא חוֹלָה מִסְכָּן, אֲלֹא אֶפְלו חֵשׁ בְּרֵאשׁוֹ, אֶפְלו חֵשׁ בְּעֵינָיו. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: פַּעַם חֲשַׁתִּי בְּעֵינֵי בְּקִיסְרִין, וְהִתִּיר לִי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי לִישׁוֹן, אֲנִי וּמִשְׁמֻשִּׁי, חוּץ לַסָּכָה. אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהֵינּוּ בְּאֵין אֲנִי וְרַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְבֵית שְׁעָרִים, וְהֵינּוּ אוֹכְלִים תְּאֲנִים וְעֹנְבִים חוּץ לַסָּכָה. וְכֵן הָיָה רַבִּי אָמַר: כָּל סָכָה שְׁאִין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת - פְּסוּלָה. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: אֵין מִחֻזְקָתָא אֲלֹא רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּלִבָּד - כְּשֶׁרָה. מַעֲשֵׂה בְּאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהָיוּ מְשַׁלְּשִׁין מִסּוּתֵיהֶן בְּחִלּוּנוֹת שֶׁגְּבוּהֵין עֲשָׂרָה, וּמִסְכָּכִין עַל גְּבִיהֶם וַיִּשְׁנִים תַּחְתֵּיהֶן, פְּסָל הַיּוֹצֵא חוּץ לַסָּכָה - נִדוּן כְּסָפָה.

ג. שׁוּמְרֵי הָעִיר בְּיוֹם - פְּטוּרִים מִן הַסָּכָה בְּיוֹם, וְחֵיבִין בְּלֵילָה. שׁוּמְרֵי הָעִיר בְּלֵילָה - פְּטוּרִין מִן הַסָּכָה בְּלֵילָה, וְחֵיבִין בְּיוֹם. שׁוּמְרֵי הָעִיר בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלֵילָה - פְּטוּרִין

בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר בַּשַּׁבָּת. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: מוֹסִיפִין בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר שֶׁשָּׁבַת בְּגַלְלִיל הַעֲלִיּוֹן בְּסָכָה שֶׁל יוֹחָנָן בְּרַבִּי אֱלֵעִי בְּקַסְרִי, וְאָמְרֵי לָהּ בְּקִיסְרִין, וְהִגִּיעָה חֲמָה לַסָּכָה, אָמַר לוֹ: מַהוּ שְׁאֶפְרוֹס עֲלֶיהָ סְדִין? אָמַר לוֹ: אֵין לָךְ כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הַעֲמִיד מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵט. הִגִּיעָה חֲמָה לְחֻצֵי הַסָּכָה, אָמַר לוֹ: מַהוּ שְׁאֶפְרוֹס עֲלֶיהָ סְדִין? אָמַר לוֹ: אֵין לָךְ כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ נְבִיאִים, שַׁבָּת יְהוּדָה וּבְנֵימִין הַעֲמִידוּ מַלְכִים, עַל פִּי נְבִיאִים. הִגִּיעָה חֲמָה לְמַרְגְּלוֹתֶיהָ שֶׁל רַבִּי אֱלֵעָזָר, נָטַל יוֹחָנָן סְדִין וּפְרַשׁ עֲלֶיהָ, הַפְּשִׁיל רַבִּי אֱלֵעָזָר טַלִּיתוֹ לְאַחוּרָיו, וַיִּרְד, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִפְלִיגוּ בְּדַבְרִים, אֲלֹא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא אָמַר דְּבַר שֶׁלֹּא שָׁמַע מִפִּי רַבּוֹ לְעוֹלָם.

ו. הַעוֹשֶׂה סָכָתוֹ כְּמִין צְרִיף, אוֹ שֶׁסְּמָכָה אֶל הַכֶּתֶל, מוֹדָה רַבִּי אֱלֵעָזָר, שְׁאֵם הַגְּבִיּה מִן הַקְּרָקַע טַפַּח, אוֹ שֶׁהִפְלִיגָה מִן הַכֶּתֶל טַפַּח - שֶׁהָיָה כְּשֶׁרָה.

ז. מִחֻצְלַת שֶׁל שִׁיפָה וְשֶׁל גְּמִי גְדוּלָה - מְסַכְכִין בָּהּ. קַטְנָה - אֵין מְסַכְכִין בָּהּ. שֶׁל קָנִים וְשֶׁל חֲלֶף, גְדוּלָה - מְסַכְכִין בָּהּ. אַרְכָּה - אֵין מְסַכְכִין בָּהּ. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו: אֶחָד זוֹ וְאֶחָד זוֹ - מְסַכְכִין בָּהּ, וְכֵן הָיָה רַבִּי דוֹסָא אָמַר כְּדַבְרֵי.

ח. סַפָּךְ עַל גְּבִי עֲגָלָה שֶׁהָיָה גְבוּהָ עֲשָׂרָה אוֹ בְּרֵאשׁ הַסְּפִינָה, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל פּוֹסֵל וְרַבִּי עֲקִיבָא מְכַשִּׁיר. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיוּ בְּאֵין בְּסְפִינָה, עֲמַד רַבִּי עֲקִיבָא וְעֵשֶׂה סָכָה בְּרֵאשׁ הַסְּפִינָה, לְמַחֵר נִשְׁבַּח הָרוּחַ וְעַקְרָתָהּ, אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: עֲקִיבָא! הֵיכֵן סָכַתְךָ? רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: הֵיִשָּׁן תַּחַת הָעֲגָלָה כִּיִּשָּׁן תַּחַת הַמָּטָה.

³ מִין עֲרֻבָה שְׁקוּלָעִים וְסוּרְגִים מִמֶּנָּה מִחֻצְלָאוֹת.

למלכות: מפני כובשי שטרות פרועין, ומפני מלוי ברבית, ומפני שפוסקין צדקה ברבים ואין נוהגין, ומפני שספק למחות ואין ממחין.

ז. בזמן שהמאורות לוקין - סימן רע לעולם. משל למלך בשך ודם שבנה פלטרין ושכללם, והתקין סעודה לעבדיו, והניח פנס לפנייהם. כעס עליהן, ואמר לעבדו: טול הנר מפניהן, ונמצאו כלן יושבין בחשכה. ה"ה רבי מאיר אומר: בזמן שהמאורות לוקין - סימן רע לשונאיהם של ישראל, מפני שמלמדין במכות. משל לסופר שנכנס לבית הספר, ואמר: הביאו לי רצועה! מי הוא דואג? מי שלמוד להיות לוקה. בזמן שהחמה לוקה - סימן רע לעכו"ם, לבנה לוקה - סימן רע לשונאיהם של ישראל, שהעכו"ם מונין לחמה וישראל מונין ללבנה. בזמן שלוקה במזרח - סימן רע ליושבי מזרח. במערב - סימן רע ליושבי מערב. באמצע רקיע - סימן רע לכל העולם כולו, בזמן שנהפכו זיוה כמין דם - פרענות של חרב בא לעולם! לשק - חצי חרב רעב בא לעולם. ולזו - חצי חרב וחצי רעב באין לעולם. בכניסתן - פרענות שוהה לבוא בעולם, ביציאתן - פרענות, ויש אומרים: חלוף הדברים, ואין לה כל אמה ואמה שלוקה שאין אלוה שלה לוקה, שנאמר (שמות יב, יב): "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים וגו'"; בזמן שישיראל עסוקין בתורה - אין דואגין מכל, שנאמר (ירמיה ה, ב): "כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו" וגו'.

ח. לולב כפוף, כוונץ, סדוק, עקם, דומה למגל - פסול. חרות - פסול. דומה לחרות - כשר. ערבי נחל, אין לי אלא ערבי נחל, של בעל ושל הרים מנין? תלמוד לומר: "ערבי נחל" מכל מקום, אם כן למה נאמר (ויקרא כג, מ): "ערבי נחל"? פרט לצפצפה.

ט. איזהו ערבה ואיזהו צפצפה? ערבה - קנה שלה אדם, ועלה שלה משוך, ופיה

מן הספה בין ביום בין בלילה. הולכי דרכים - פטורין ביום וחיבין בלילה. שומרי גנות ופרדסין - פטורים בין ביום ובין בלילה. אוכלין אכילת עראי חוץ לספה, ואין ישנים שינת עראי חוץ לספה. אמר רבי: כשהיינו באין, אני ורבי אלעזר ברבי צדוק, אצל רבי יוחנן לבית שערים, והיינו אוכלים תאנים וענבים חוץ לספה, וכן היה רבי אומר: כל ספה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות - פסולה. ותקמים אומרים: אין מחזקת אלא ראשו ורבו בלבד - כשרה. מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מטותיהן בחלונות שגבוהין עשרה, ומסככין על גביהם, וישנים תחתיהם.

ד. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: כשהייתי למד תורה אצל רבי יוחנן בן החורני, ראיתי, שהיה אוכל פת חרבה במלח בשני בצורת, באתי והודעתי את אבא, אמר לי: לך ואמר לו, חבית נקובה היתה אלא שסתמה שמרים, ואף על פי שתלמיד שמאי היה - כל מעשיו לא עשה אלא כדברי בית הלל, לעולם הלכה כבית הלל, והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה, מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע. מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד): "הכסיל בחשך הולך", אלא כדברי בית שמאי, קקוליהן וכחומריהן, או כדברי בית הלל קקוליהן וכחומריהן.

ה. היה אוכל בספה וירדו עליו גשמים, והלך לו, אף על פי שפסקו הגשמים - אין מחיבין אותו לחזור עד שיגמר סעדו. היה לשן בספה וירדו עליו גשמים, והלך לו - אין מחיבין אותו לחזור עד שיאור.

ו. מפני ארבעה דברים מאורות לוקין: מפני כותבי פלסתר, ומעדי עדות שקר, ומפני מגדלי בהמה דקה בארץ ישראל, ומפני קוצצי אילנות טובות. ומפני ארבעה דברים נכסי בעלי בתים ישראל נמסרין

חֶלֶק. צִפְצָפָה - קָנָה שְׁלָה לְבָן, וְעָלָה שְׁלָה עֵגוּל, וּפְיָה דוּמָה לְמַגְל, הִדַּס וְעֵרְבָה שְׁנַקְטָמו רֵאשֵׁן, וְעָלְתָה בְהֵן תַּמְרוֹת, הַעוֹלוֹת מֵתוֹכֵן - כְּשֵׁרוֹת, שְׁעוֹר הִדַּס וְעֵרְבָה שְׁלֵשָׁה טְפָחִים, וְלוּלָב אַרְבָּעָה טְפָחִים. רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמֵר: בְּאֵמָה שֶׁל חֲמֶשֶׁה טְפָחִים.

זוּו. נָטְלוּ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וַיֵּצֵא בּוֹ, וּנְתַנּוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּמִתְנָה. נָטְלוּ רַבִּי יְהוּדָה וַיֵּצֵא בּוֹ, וּנְתַנּוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה בְּמִתְנָה. נָטְלוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וַיֵּצֵא בּוֹ, וּנְתַנּוּ בְּמִתְנָה לְרַבִּי עֲקִיבָא וַיֵּצֵא בּוֹ, וְהַחֲזִירוּ לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל.

מִסְקָת סִפְה פָּרְק שְׁלִישִׁי

א. לוּלָב דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת בְּתַחֲלֹתוֹ וְעֵרְבָה בְּסוּפוֹ. פַּעַם אַחַת חָל שְׁבִיעֵי שֶׁל עֵרְבָה בְּשֶׁבֶת, וְהִבִּיאוּ מְרִבּוּיֹת שֶׁל עֵרְבָה מֵעֵרֵב שֶׁבֶת וְהִנְיָחוּם בְּעֵזְרָה, וְהִפְּרִיּוּ בְהֵם בִּיתוֹסִין, וּנְטְלוּם, וּכְבָּשׁוּם תַּחַת אֲבָנִים. לְמַחֵר, הִפְּרִיּוּ בְהֵן עֲמֵי הָאֶרֶץ, שְׁמֵטוּם מִתַּחַת הָאֲבָנִים, וְהִבִּיאוּם הַכֹּהֲנִים וְזָקְפוּם בְּצִדֵי הַמְּזֻבַּח, לְפִי שְׂאִין בִּיתוֹסִין מוֹדִים שְׁחָבוּט עֵרְבָה דּוּחָה שֶׁבֶת.

ב. עֵרְבָה - הִלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֶאֱמַר (ויקרא כג, מ): "וְעֵרְבֵי נַחַל" - שְׁתִּים, אַחַת לְלוּלָב וְאַחַת לְמְזֻבַּח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כִּף הָיָה אוֹמְרִין: "לֵיָהּ וְלָךְ מְזֻבַּח". רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצְדָק: שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר יָמִים בְּשָׁנָה יַחֲדִי גוֹמֵר בְּהֵן אֶת הַהִלָּל, וְאֵלּוּ הֵן: שְׁמוֹנֶת יְמֵי הַחֵג, וְשְׁמוֹנֶת יְמֵי הַחֲנֻכָּה, וְיוֹם-טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְיוֹם-טוֹב שֶׁל עֲצֵרֶת, וּבִגּוּלָה עֶשְׂרִים וְאַחַד יוֹם, תְּשַׁעַת יְמֵי הַחֵג, וְשְׁמוֹנָה יְמֵי הַחֲנֻכָּה, וְשְׁנֵי יָמִים שֶׁל פֶּסַח, וְשְׁנֵי יָמִים שֶׁל עֲצֵרֶת.

ג. לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ 'שַׁעַר הַמַּיִם'? שְׁבוּ מִכְּנִיסִין צְלוּחִית שֶׁל מַיִם שֶׁל נְסוּף בְּחָג. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בּוֹ "מַיִם מְפַכִּים" (יחזקאל מז, ב) - מְלַמֵּד שְׁמִפְכִּיּוֹן וַיֵּצֵאֵן כְּמוֹ הַפֶּךְ הַזֶּה, וַעֲתִידִין לֵהִיּוֹת יוֹצֵאֵן מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שם מז, ג): "בְּצֵאת הָאִישׁ קָדִים וְקוֹ בְּיָדוֹ וַיִּמַּד אֶלֶף בְּאֵמָה וַיַּעֲבֵרֵנִי בְּמִים מֵי אֶפְסָיִם" - מִכָּאן שְׁמַתָּר לַעֲבֹר עַד בְּרַפְּסִים. "וַיִּמַּד אֶלֶף וַיַּעֲבֵרֵנִי בְּמִים מֵי מְתַנָּים" - מִכָּאן שְׁמַתָּר לַעֲבֹר עַד מְתַנָּים. מִכָּאן וְאֵילָף:

י. אַרְבָּעָה מִינֵין הִלְלוּ, כְּשֵׁם שְׂאִין פּוֹחֲתִין מֵהֵם, כִּף אֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם, לֹא מְצָא אֶתְרוּג - לֹא יְבִיא, לֹא פְרִישׁ וְלֹא רִמּוֹן, וְלֹא דָבָר אַחֵר. הָיָה כְּמוֹשִׁין - כְּשֵׁרִין. יְבִשִׁין - פְּסוּלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף אִם הָיָה יְבִשִׁין - כְּשֵׁרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּאִנְשֵׁי כְּרַפִּין שְׁהָיָה מוֹרִישִׁין לוּלְבִיָּהֵן לְבָנֵי בְּנֵיהֵן בְּשַׁעַת הַדְּחַק. אָמְרוּ לוֹ: מַשֵּׁם רְאִיָּה? אֵין שַׁעַת הַדְּחַק רְאִיָּה.

יא. לוּלָב, בֵּין אֲגוּד בֵּין שְׂאִינוֹ אֲגוּד - כְּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲגוּד - כְּשֵׁר, וְשְׂאִינוֹ אֲגוּד - פְּסוּל. לֹא יִאֲגָדְנוּ בְיוֹם-טוֹב, אֲבָל נוֹטֵל הֵימָנוּ שְׁרַבִּיט וְאוֹגְדוֹ. אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלוּלָב אֲלֵא בְּמֵינוּ; דְּכַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: אֶפְלוּ בְּחוּט בְּמִשְׁיָחָה. אָמַר רַבִּי מְאִיר: מַעֲשֵׂה בְּיַקִּירֵי יְרוּשָׁלַיִם, שְׁהָיָה אוֹגְדִין אֶת לוּלְבִיָּהֵן בְּגִימוּנִיּוֹת שֶׁל זֶהָב. אָמְרוּ לוֹ: הֵם בְּמֵינוּ הָיָה אוֹגְדִין אוֹתוֹ בְּמֵינוּ, מִלְּמַטָּה.

יב. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוּק: כִּף הָיָה מְנַהֵגֵן שֶׁל אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם - אֲדָם וַיֵּצֵא מִבֵּיתוֹ וְלוּלְבוֹ בְּיָדוֹ, קוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל וְלוּלְבוֹ בְּיָדוֹ, קוֹרָא בְּתוֹרָה וְנוֹשֵׂא אֶת כְּפִיו, מְנִיחוֹ עַל גְּבִי קֶרֶקַע. הוֹלֵךְ לְבַקֵּר חוֹלִים וּלְנַחֵם אֲבָלִים - לוּלְבוֹ בְּיָדוֹ. נִכְנַס לְבֵית הַמְּדַרְשׁ - מִשְׁגֵּר לוּלָב בְּיָד בְּנוֹ, וְכִיד עַבְדוֹ, וְכִיד שְׁלוּחוֹ.

יג. אֵין אָדָם יוֹצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ בְיוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חָג בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֲלֵא אִם כֵּן נְתַנּוּ לוֹ בְּמִתְנָה. וּמַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא, שְׁהָיָה בְּאֵין בְּסִפְיָנָה, וְלֹא הָיָה לוּלָב אֲלֵא לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּלִבְדוֹ, שֶׁלְקַחוּ בְּאֵלֶף

"וַיִּמַּד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר".
 דָּבַר אַחֵר: מִי בִרְפִים - שְׁמַתְבָּרְכִין וְהוֹלְכִין,
 יְכוּל לֹא יַעֲבֹרנוּ בְּרִגְלָא אֲבָל יַעֲבֹרנוּ
 בְּסִיחוּן? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "כִּי גָאוּ הַמַּיִם מִי
 שָׁחוּ", יְכוּל לֹא יַעֲבֹרנוּ בְּסָחוּ אֲבָל יַעֲבֹרנוּ
 בְּסִפְיָה קִטְנָה? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "כִּי גָאוּ
 הַמַּיִם מִי שָׁחוּ" - מְלָשׁוּט. יְכוּל לֹא יַעֲבֹרנוּ
 בְּסִפְיָה קִטְנָה, אֲבָל יַעֲבֹרנוּ בְּסִפְיָה
 גְּדוּלָה? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (יִשְׁעִיָּה לֵג, כֵּא): "בַּל
 חִלְף בּוֹ אֲנִי שֵׁיט". יְכוּל לֹא יַעֲבֹרנוּ בְּסִפְיָה
 גְּדוּלָה אֲבָל יַעֲבֹרנוּ בְּבוּרְנֵי גְּדוּלָה? תְּלַמּוּד
 לּוֹמַר: "וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבֹרנוּ". וְאוֹמַר (זְכַרְיָה
 יד, ח): "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מֵיָם חַיִּים
 מִירוּשָׁלַיִם" וְגו'. יְכוּל יַתְעַרְבוּ בָּם מַעֲיֵנוֹת
 אֲחֵרִים? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (זְכַרְיָה יג, א): "בַּיּוֹם
 הַהוּא יִהְיֶה מְקוֹר נִפְתָּח" וְגו' - מְקוּם אֶחָד
 - "לַחֲטָאת וְלַנְּדָה". וְלֹאֲן הוֹלְכִין? לַיָּם
 הַגְּדוֹל, וְלִימָה שֶׁל טְבַרְיָא, וְלִימָה שֶׁל סוּדוּס
 - כְּדֵי לְרַפְאוֹת אֶת מִימֵן, שְׁנֵאמַר (יְחֻזְקָאֵל מו,
 ח): "וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל
 הַגְּלִילָה הַקְּדוּמוֹנָה וְיִרְדּוּ עַל הָעַרְבָה וּבָאוּ
 הַיָּמָה אֶל הַיָּמָה" וְגו'. הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים
 אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדוּמוֹנָה - זֶה יָמָה שֶׁל סוּדוּס.
 "וְיִרְדּוּ עַל הָעַרְבָה" - זֶה יָמָה שֶׁל טְבַרְיָא.
 וּבָאוּ הַיָּמָה אֶל הַיָּמָה הַמוֹצְאִים וְנִרְפְּאוּ
 הַמַּיִם - זֶה הַיָּם הַגְּדוֹל. וְאוֹמַר (יְחֻזְקָאֵל מו, ט):
 "[וְהָיָה] כֹּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר יִשְׂרָף אֶל כָּל
 אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נִחְלִים יִחְיֶה וְהָיָה הָאֵלֶּה
 רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שְׁמָה הַמַּיִם הָאֵלֶּה
 וַיִּרְפְּאוּ וְחַי כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שְׁמָה הַנִּחְלִי".
 וְאוֹמַר (שֵׁם, שֵׁם יא): "וְהָיָה וְעַמְדוֹ עָלָיו
 דְּוָגִים". וְאוֹמַר: "בְּצֵאתוֹ וּגְבָאִיו" וְגו'.
 וְאוֹמַר (שֵׁם, שֵׁם יא): "וְעַל הַנִּחְלִי יַעֲלֶה עַל
 שְׁפֹתָו" וְגו' - מְלַמֵּד שֶׁכָּל מִימֵי בְּרֵאשִׁית
 עֲתִידִין לִהְיוֹת יוֹצְאִין כַּמְפִי הַפֶּךָ הַזֶּה. וְכִּף
 הַיָּתָה הַבְּאֵר שֶׁהִיָּתָה עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר
 דּוּמָה, לְסַלַע מְלֹא נֶקְבִים כַּכְּבָרָה, מְפַרְפֶּרֶת
 וְעוֹלָה כַּמְפִי הַפֶּךָ הַזֶּה, עוֹלָה עִמָּהֵן הַקְּרִים
 וְיִוֹרְדָת עִמָּהֵן לַגְּאִיוֹת, מְקוּם שִׁישְׂיָאֵל
 שׁוּרִין - הוּא שׁוּרָה כְּנַגְדָן, בְּמְקוּם גְּבוּהָה
 כְּנַגְדָּ פֶתְחוֹ שֶׁל אֶהֱל מוֹעֵד, נִשְׂיָאֵי יִשְׂרָאֵל
 בָּאִין וְסוֹבְבִין אוֹתָהּ בְּמַקְלוֹתֶיהֶן, וְאוֹמְרִים

עָלֶיהָ אֶת הַשִּׁירָה (בַּמִּדְבָּר כֵּא, זי): "עָלִי בְּאֵר
 עֲנוּ לָהּ, עָלִי בְּאֵר". וְהַמַּיִם מִבְּעֵבְעֵין וְעוֹלִין
 כְּעַמּוּד לְמַעְלָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מוֹשֵׁף
 בְּמַקְלוֹ, אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וְאִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ,
 שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר כֵּא, יח): "בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים"
 וְגו'. וְגַם הִיא סוֹבְבַת אֶת כָּל מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל,
 וּמִשְׁקָה אֶת כָּל הַיִּשְׁיָמוֹן, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר כֵּא,
 ז): "וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיִּשְׁמִי'ן" וְהִיא נַעֲשֶׂה
 נִחְלִים, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים עח, ז): "וְנִחְלִים
 יִשְׁטַפּוּ". הֵן יוֹשְׁבֵין בְּאִסְפַּקְאוֹת, וּבָאִין זֶה
 אֲצֵל זֶה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קה, מא): "הִלְכוּ
 בְּצִיּוֹת נְהַר". הַעוֹלָה דְרָף יָמִין - עוֹלָה דְרָף
 יָמִין. הַעוֹלָה דְרָף שְׂמָאל - עוֹלָה דְרָף
 שְׂמָאל. כֵּן הַעַמּוּד שֶׁל מַיִם - מִתְמַצֵּין אֵלָיו
 וְהוּא נַעֲשִׂית נַחַל גְּדוֹל, וְהוֹלְכִין לַיָּם
 הַגְּדוֹל, וּמִבְּיָאִין מִהֵן כָּל חֲמֵדַת הַעוֹלָם,
 שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אֲרַבְעִים שָׁנָה ה'
 אֶלְהִיף עִמָּךְ לֹא חִסְרַת דְּבָר".

ז. שְׁנֵי סְפָלִים שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ:
 אֶחָד שֶׁל מַיִם וְאֶחָד שֶׁל יַיִן, מְזַרְחֵי שֶׁל יַיִן
 מַעֲרָבִי שֶׁל מַיִם, וְדֶרֶךְ הַרְגִילָה שֶׁל יַיִן
 לְמִזְרָחוֹ, עָרָה שֶׁל מַיִם בְּתוֹךְ שֶׁל יַיִן, אוֹ שֶׁל
 יַיִן בְּתוֹךְ שֶׁל מַיִם - יֵצֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר:
 שֶׁל סִיד הָיָה, אֶלָּא שֶׁמִּשְׁחָרִין מִפְּנֵי הַיַּיִן,
 וּמִנְקָבִין כַּמִּין שְׁנֵי חוֹטְמִין דְּקִין, שְׁבָהֵן
 יוֹרְדִין לְשִׁיתִין וְנִבְלָעִין בְּתוֹכוֹ, שְׁנֵאמַר
 (בַּמִּדְבָּר כח, ז): "בְּקֶדֶשׁ הַסֶּף נִסְף" - שְׁעֵשֶׂה לוֹ
 מְקוּם שִׁיבְלַע בְּקֶדֶשָׁה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר:
 שִׁיתִין מְחוֹלְלִין וְיִוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, וְנִבְרָאוּ
 מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וְעָלִיָּהֶן כְּרַה דוֹד
 שְׁשֵׁה עֶשֶׂר אֶלֶף אַמָּה, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה ה, א-ב):
אֲשִׁירָה נָא לַיִּדֵי שִׁירַת דּוּדֵי לְכַרְמוֹ וְגו',
וַיַּעֲזָקוּהוּ וַיִּסְקָלְהוּ כו', וַיִּכֶן מִגְּדָל בְּתוֹכוֹ -
זֶה הֵיכַל. יָקֵב חֲצֵב בּוֹ - זֶה מִזְבֵּחַ. וְגַם יָקֵב
- אֵלוֹ הַשִּׁיתִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק
אוֹמַר: לוֹל קִטְן הָיָה בֵּין כֶּבֶשׂ וְלִמְזִבְחַ,
בְּמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה -
פּוֹרְחֵי כְּהוֹנָה יוֹרְדִין לְשֵׁם וּמְלַקְטִין מִשֵּׁם יַיִן
קְרוּשׁ, שְׂדוּמָה לַעֲגוּלֵי דְבִלָּה, וּבָאִין
יְשׁוּרְפִין אוֹתוֹ בְּקֶדֶשָׁה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר כח, ז):

מִסְכַּת סָבָה פֶּרֶק רְבִיעִי

א. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ נָשִׁים מִבְּפָנִים וְאֲנָשִׁים מִבַּחוּץ, וְהָיוּ בָּאֵין לַיְדֵי קָלוֹת רֹאשׁ, הַתְּקִינּוּ, שִׁהָיוּ נָשִׁים יוֹשְׁבוֹת מִבַּחוּץ וְאֲנָשִׁים מִבְּפָנִים, וְעָשׂוּ גְזוּזוֹטְרָאוֹת בְּעֶזְרָה, כַּנִּגְדָּה שֶׁלֹּשׁ רוֹחוֹת, וְעִדְדִין הָיוּ בָּאֵין לַיְדֵי קָלוֹת רֹאשׁ, הַתְּקִינּוּ, שִׁהָיוּ נָשִׁים יוֹשְׁבוֹת מִלְּמַעְלָה וְאֲנָשִׁים מִלְּמַטָּה.

ב. חֲסִידִים וְאֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה הָיוּ מְרַקְדִין לְפָנֵיהֶם בְּאֲבוֹקוֹת, וְהָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרֵי תִשְׁבָּחוֹת. מָה הָיוּ אוֹמְרִים? אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁלֹּא חָטָא! וְכָל מִי שֶׁחָטָא - יִמְחַל לוֹ. וַיֵּשׁ מִהֵן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אֲשֶׁרֵי יִלְדוּתְנּוּ שֶׁלֹּא בִּישָׁה אֶת זְקֵנֹתְנּוּ, אֱלוֹ חֲסִידִים וְאֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה. וַיֵּשׁ מִהֵן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אֲשֶׁרֵי זְקֵנֹתְנּוּ שֶׁכִּפְּרָה עַל יִלְדוּתְנּוּ, אֱלוֹ בְּעַלֵי תִשְׁבּוּכָה. אֱלוֹ וְאֱלוֹ אוֹמְרִים: אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁלֹּא חָטָא, וְמִי שֶׁחָטָא - יִשׁוּב וְיִמְחַל לוֹ. אָמְרוּ עֲלָיו עַל הַלֵּל הַזֶּקֶן, כִּשְׁהִיָּה שִׁמַּח בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֲבָה, אָמַר כֵּן: אִם אֲנִי כָּאֵן - הַכֹּל כָּאֵן, וְאִם אֵין אֲנִי כָּאֵן - מִי כָּאֵן? הוּא הִיָּה אוֹמֵר: לְמָקוֹם שֶׁאֲנִי אוֹהֵב - שֵׁם רִגְלֵי מוֹלִיכוֹת אוֹתִי, אִם תְּבוּא לְבֵיתִי - אֲנִי אָבֵא אֶל בֵּיתְךָ. אִם אֲתָה לֹא תְּבוּא אֶל בֵּיתִי - לֹא אָבֵא אֶל בֵּיתְךָ. הַלֵּל הַזֶּקֶן אוֹמֵר: לְמָקוֹם שֶׁלְּבִי אוֹהֵב - לְשֵׁם רִגְלֵי מוֹלִיכוֹת אוֹתִי. אִם אֲתָה תְּבוּא לְבֵיתִי - אֲנִי אָבֵא לְבֵיתְךָ, אִם אֲתָה לֹא תְּבוּא לְבֵיתִי - אֲנִי לֹא אָבֵא לְבֵיתְךָ, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת כ, כא): "בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכֵּיר אֶת שְׁמִי אָבֵא אֵלָיְךָ וּבְרַכְתִּיךָ".

ג. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, כִּשְׁהִיָּה שִׁמַּח בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֲבָה, הִיָּה נוֹטֵל שְׂמוֹנָה אֲבוֹקוֹת שֶׁל אוֹר, וְזוֹרֵק אוֹתָן, וְאֵין נוֹגְעוֹת זוּ בְּזוּ, וְכִשְׁהוּא מִשְׁתַּחֲוֶה, נוֹעֵץ שְׁנֵי גוּזְלֵי בְּאָרֶץ, וְשׁוֹחֶה וְנוֹשֵׁק אֶת הַרְצָפָה וְזוֹקֵף, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת כֵּן. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא בֶּן חֲנַנְיָא: כִּשְׁהִיָּנוּ שְׂמִחִים בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֲבָה - לֹא רָאִינוּ שְׁנָה בְּעֵינֵינוּ, כִּיצַד? שְׁעָה רֵאשׁוֹנָה, תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר, מִשָּׁם לְתַפְלָה, מִשָּׁם לְקֶרֶב

"בְּקֹדֶשׁ הַסֵּף נִסְךְ שֶׁכָּר לָהּ"; כִּשְׁם שְׁנוֹסְכוֹ בְּקֹדֶשׁ - כֶּף שְׂרַפְתּוֹ בְּקֹדֶשׁ.

ה. מֵאִמְתִּי מְנַסְכִין אוֹתָן עִם אֵיבְרֵי הַתְּמִיד? מַעֲשֵׂה בְּצִדוֹקֵי אַחַד שְׁנוֹסֵךְ עַל גְּבִי רִגְלָיו, וְרַגְמוּהוּ כָּל הַעַם בְּאֲתְרוּגֵיהֶן, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִפְגְּמָה קֶרֶן הַמִּזְבֵּחַ, וּבִטְלָה עֲבוּדָה, וְהִבִּיאוּ בּוֹל שֶׁל מֶלַח וּסְתֻמוּהוּ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִכְשֵׁר לְעֲבוּדָה, אֲלֹא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה מִזְבֵּחַ פְּגוּם, שֶׁכָּל מִזְבֵּחַ, שְׂאֵין לוֹ, לֹא כֶּכֶשׁ, וְלֹא יִסוּד, וְלֹא רְבוּע - פְּסוּל. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַסּוֹבֵב.

ו. נִסוּף הַמַּיִם - כָּל שִׁבְעָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שְׂמֹנֶה, אֲלֹא שְׂרַבֵי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּלוֹג הִיָּה מְנַסֵּף כָּל שְׂמֹנֶה. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: שְׁלֹשָׁה לוּגִין. נִמְצְאָת אוֹמֵר: הַמְרַבָּה בְּמַיִם - מִמַּעַט בְּמַיִם, וְהַמְרַבָּה בְּמַיִם - מִמַּעַט בְּמַיִם.

ז. מִי הַחֵג - חִיבִין עֲלֵיהֶן: מִשׁוּם לָן, יוֹצֵא וְטָמֵא. לְפִיכֶךָ, אִם לָנוּ אוֹ שִׁיבְצָאוּ, אוֹ שְׁנִטְמָאוּ - יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרַפָּה. אָבֵל חִבִּית וְצִלוּחִית עֲצָמָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שְׁגוּפָן הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה הִבִּיאוּ עִמָּר בְּפִסְחָה? מִפְּנֵי שֶׁהִפְסִיחַ זְמַן תְּבוּאָה הִיא. אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'הִקְרִיבוּ לְפָנַי עִמָּר בְּפִסְחָה, כְּדֵי שֶׁתִּחַבְּרֶךָ לָכֶם תְּבוּאָה שֶׁבְּשָׂדוֹת'. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה: 'הִבִּיאוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּעֶצְרַתְךָ? מִפְּנֵי שֶׁעֲצַרְתָּ זְמַן פְּרוֹת הָאֵילָן הוּא. אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'הִקְרִיבוּ לְפָנַי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּעֶצְרַתְךָ, כְּדֵי שֶׁתִּחַבְּרָכוּ לָכֶם פְּרוֹת הָאֵילָן. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה: 'נִסְכּוֹ מַיִם לְפָנַי כִּיחָה? כְּדֵי שֶׁתִּחַבְּרָכוּ לָכֶם גְּשָׁמֵי שָׁנָה'. וְאוֹמֵר (זְכוּרִיָּה יד, י-יב): וְהִיָּה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחוֹת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלַם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמַלְכָּהּ ה' צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יְהִיָּה הַנְּשָׁם; וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא כָּאֵה וְלֹא עֲלֵיהֶם.

מוסף, משם לבית המדרש, משם לאכילה ושתייה, משם לתפלת המנחה, משם לתמיד של בין הערבים, מכאן ואילך לשמחת בית השואבה.

ד. רבי יהודה אומר: כל מי שלא ראה דיופלוסטין⁴ של אלכסנדראי של מצרים - לא ראה כבודן של ישראל. אמרו: כמין בסילקין⁵ גדולה היה, סטיו לפניו מסטיו, פעמים שהיה בה ששים רבוא על ששים רבוא, כפלים פיוצאי מצרים. והיו בה קתראות של זה, כנגד שבעים ואחד זקנים של סנהדרין גדולה, כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד רבוא כפרי זהב, ובמה של עץ באמצעותה, וחזן הכנסת עומד עליה, והסודרין בידו, וכיון שהגיע לענות "אמן", הלה מניף בסודר, וכל העם עונים "אמן". ולא היו יושבין מערבין, אלא זהבם בפני עצמן, וכספים בפני עצמן, ונפחים בפני עצמן, טרסיים בפני עצמן, וגרדיים בפני עצמן, וכשעני נכנס לשם - היה מכיר בעלי אמנותו ונפנה לשם, ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו.

ה. ולוים בכנורות, ונבלים וכל כלי שיר, מהן אומרים (תהלים קל"א): "שיר המעלות הנה ברכו" וגו'. ומהן היה שהיו אומרים (ש"ס, ש"ב): "שאו ידיכם קדש" וגו'. וכשנפטרו זה מזה, היו אומרים (ש"ס, ש"א): "יברכה ה' מציון וגו', וראה בנים" וגו'. שתי חצוצרות בידם, קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו, הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. רבי יהודה אומר: אין פחות משבע, ולא יותר על עשרה. שלש לפתיחת שערים. האומר על פתיחתן - אינו אומר על נעילתן. האומר על נעילתן - אינו אומר על פתיחתן. שלש למעלה העשירית. האומר למעלה עשירית - אינו אומר על

גבי המזבח, האומר על גבי המזבח - אינו אומר למעלה עשירית.

ו. שלש להבטיל את העם מן המלאכה, כיצד? חזן הכנסת נוטל חצוצרת, ועולה לראש הגג גבוה שבעיר, התחיל לתקוע תקיעה ראשונה, הסמוכין לעיר בטלין. הסמוכין לתחום מתכנסין ובאין לתוך התחום, ולא היו נכנסין מיד, אלא ממתינין עד שיבואו כלן ויתכנסו כלן בבת אחת, ועדין חגיות פתוחין ותרסין מנחין, התחיל לתקוע תקיעה שניה, נסתלקו התרסין וננעלו החגיות, ועדין חמין על גבי הכירה וקדרות מנחות על גבי כירה. התחיל לתקוע תקיעה שלישית - סלק המסלק, והטמין המטמין, והדליק המדליק, ושוהה כדי צלית דג קטן, או כדי להדביק פת בתנור.

ז. שלש להבדיל בין קדש לחול, כיצד? חזן הכנסת נוטל חצוצרת, ועולה לגג גבוה שבעיר, נוטל לקרות, מעבירין ממנו תבשיל מעל גבי הכירה, וטומנין לו מיחם, ומדליקין לו את הנר, גמר מלקרות, אפלו מיחם בידו - אין טומנו, אלא מניחו על הארץ. אמר רבי יוסי בן רבי חנינא: שמעתי, שאם בא להדליק אחר שש תקיעות - מדליק, שהרי נתנו חכמים שעור לחזן בית הכנסת להוליך שופרו לביתו. אמר לו: אם כן, נתת דבריך לשעורין! אלא מקום צנוע יש לו לחזן בית הכנסת בראש הגג, ששם מניח שופרו, לפי שאין מטלטלין לא את השופרות ולא את החצוצרות.

ח. יום טוב שחל להיות בערב שבת - תוקעין ולא מבדילין, מוצאי שבת - מבדילין ולא תוקעין, יום הכפורים שחל להיות ערב שבת - לא היו תוקעין. ובמוצאי שבת - לא היו מבדילין, כיצד תוקעין? תוקע פשוטה ואינו מריע, החליל דוחה את השבת בתחלתו; דברי רבי יוסי

⁴ אולם ואכסדרה בפולה.

⁵ פלטריין.

ברבי יהודה. וחקמים אומרים אף יום-טוב אינו דוחה.

ט. כל המשמרות שונות ומשלשות בפרים, חוץ משתים אחרונות, ששונות ולא משלשות. רבי אליעזר בן פרטא ורבי אליעזר בן יעקב אמרו: לא היה פיס לחלבי שעיר, אלא מי שמעלה אברי הכבש הוא מעלה את חלבי שעיר. אבא יוסי בן חנן אומר: לא היה פיס אלא לראשי משמרות, ושאר כל משמרות חוזרות חלילה. רבי אליעזר בן אנטיגנוס אומר: לא היה פיס אלא ליום-טוב הראשון של חג בלבד, ושאר כל ימי החג חוזרות חלילה. כיצד מפיסין? נכנסין ללשכת הגזית, וכמין בסילקי גדולה היתה, פיס במזרחיה, וזקן יושב במערבה, והכהנים מוקפין ועומדין כמין כוליא, והממנה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהם, ויודעין שממנו פיס מתחיל. ולא היו מוציאין שתים שתים, אלא אחד אחד בלבד, במה דברים אמורים? בבריא, אבל בחולה, אפלו שנים מוציאין, והיחידים מוציאין שתים, ואין מונין להן אלא אחת.

י. רבי יהודה אומר: לא היה פיס למחטה אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו: 'זכה עמי במחטה'. יום-טוב אחרון של חג: פיס לעצמו, זמן לעצמו, רגל לעצמו, קרבן לעצמו, שיר לעצמו, ברכה לעצמו, שנאמר (מלכים א ח, טו): "ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך", יכול לא היו טעונין לינה? תלמוד לומר (דברי הימים ב ז, ט): "וביום עשרים ושלושה לחדש השביעי שלח את העם לאהליהם". הא כיצד? נפטר מבעוד יום והשפיעו והלכו להם.

יא. התמידין, והנדרים, והנדבות, והבכורות, והמעשרות, ומוספי שבת, חטאת הצבור, ועולותיהן, ועולות חובה של יחיד - עבודתן ואכילתן במשמר הקבוע. שתי הלחם - עבודתן ואכילתן בכל המשמרות, מפני שהן באין חובת הרגל.

לחם הפנים - עבודתן במשמר הקבוע, ואכילתו בכל המשמרות. כיצד הוא עושה? נותן חצי חלה לכל משמר ומשמר, והן מתחלקין ביניהן. רבי יהודה אומר: המחלק עומד על הרבד שבאולם, מפריש ומניח, מפריש ומניח, וכל אחד ואחד בא ונוטל חלקו, ולבעלי מומין שבכהונה - מוציאין להם חלקם בחוץ, מפני שאין יכולין להכנס בין האולם ולמזבח.

יב. משמר היוצא - מקריב תמיד של שחר ומוספין, הנכנס - מקריב תמיד של בין הערבים. ובזיכין - ארבעה כהנים היו נכנסים, שנים ממשמר זו ושנים ממשמר זו. ולחם הפנים - מפני מה משמר הנכנס חולק בצפון? מפני שקרוב לעבודה! עשרים וארבע טבעות היו שם, כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה, עשרים וארבע חלונות היו שם כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה.

יג. בלגה - לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה, וחלונה סתומה, מפני מרים בת בלגה, שהמירה דתה ונשאת לסרדיוט - אחד ממלכי נכרים, וכשנכנסו נכרים להיכל, היתה מבעטת על גבי המזבח ואמרה: לוקסי! לוקסי! אתה החורבת ממונם של ישראל, ולא עמדת להם בעת צרתם. ויש אומרים: משמרתו שוהה לבוא, ונכנס ישבב אחיו עמו, ושמש תחתיו, אף על פי ששכני רעים לא נשתכרו, שכני בלגה נשתכרו! והלכה, לעולם חולקת בדרום וישבב אחריו בצפון.

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (פיצה) פָּרָק ראשון

א. פיצה שנולדה ביום-טוב, אחרים אומרים משום רבי אליעזר: תאכל היא ואמה. נולדה בשבת - תאכל ביום-טוב, נולדה ביום-טוב - תאכל בשבת. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: עדין היא מחלקת, שבית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל. כשם שאסורה לאכל - כך אסורה לטלטל,

בלילי ימים טובים, תאמר בכסוי שנוהג בלילי יום-טוב? אמר רבי אבא: זה אחד מן הדברים שאמר רבי חיאי - אין לי עליהם תשובה, והשיב רבי אלעזר הקפר ברבי תשובה.

ה. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל שמולכין את הסלם משוכך לשוכך, לא נחלקו, אלא להחזיר, שבית שמאי אומרים: אין מחזירין, ובית הלל אומרים: אף מחזירין. רבי יהודה אומר, עזריה אומר: מטלטלין את הסלם. במה דברים אמורים? בסלם של שוכך, אבל בסלם של עליה - דברי הכל אסור לטלטל, אפלו בעליה. רבי דוסא אומר: מטהו מחלון לחלון. אחרים אומרים משום רבי דוסא: אף מדיין בו.

ו. רבי שמעון אומר: בית שמאי אומרים: לא יטול אדם גזול עד שיקשר. ובית הלל אומרים: עד שינענע, והמקשרין והמנוענעין, בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות - מתרין. ובאילנות - אסורים, משום שמא יעלה ויתלש. והמקשרין והמנוענעין, בכל מקום - אסורין משום גזל.

ז. זמן בתוך הקן ומצא לפניו - אסורין. על פתחה - מתרין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל, על שהזמין בתוך הקן ומצא לפניו הקן שהן אסורין. במה דברים אמורים? ביוני שוכך ויוני עליה, וצפרים שקננו בטפחים ובבירה, אבל ארזין, ותרנגולין, ויוני הרדסאות, וחייה שקננה בפרדס - מתרין ואין צריכין זמון, מפני שהן ברשות אדם. וצפור דרוו - צריכה לקשר בכנפיה שלא תחליף באמה. ושונים, שאם קצב עליו בשר - שאסור לטלטלו. ושזין, שאין מולחין עליו בשר ביום-טוב, אבל מולחין עליו בשר לצלי. וחייה שקננה בפרדס - צריכה זמון, מפני שאינה ברשות אדם.

וספקה אסורה. וכשם שספקה אסורה - כך כל ספק מוכן אסור. נתערבו במאה - כלן אסורות. אפרוח שנולד ביום-טוב - מתר. עגל שנולד ביום-טוב - מתר. זה מוכן אגב אמו, וזה מתיר עצמו בקדרה. אפרוח שנולד ביום-טוב - מתר לשחטו ביום-טוב, מפני שהוא מתיר את עצמו.

ב. השוחט את התרנגולת, ומצא בה ביצים גמורות - הרי אלו מתרות לאכלן ביום-טוב. ביצה שיצאה רבה מערב יום-טוב - מתרת לאכלה ביום-טוב. נולדה בשבת - תאכל ביום-טוב, ביום-טוב - תאכל בשבת. רבי יהודה אומר בשם רבי אלעזר: עדין מחלקת במקומה, כשם שאסורה לאכל - כך אסורה לטלטל, כשם שספקה אסור - כך ספק מוכן אסור, נתערבה במאה - כלם אסורות.

ג. בית שמאי אומרים: שאור בכזית וחמץ בככותבת. ובית הלל אומרים: זה וזה בכזית. איזהו שאור? המחמץ את אחרים. איזהו חמץ? המתחמץ מאחרים. קרוי שאור? משיפסל מאכילת כלב. אפר שהסיקו ביום-טוב - אין מכסין בו ביום-טוב, לפי שאינו מן המוכן. היה לו עפר בתוך ביתו להטיח בו גגו, סיד לסוד בו ביתו - אין מכסין בו.

ד. רבי יוסי אומר: כוי אין שוחטין אותו ביום-טוב מפני שהוא ספק, ואם שחטו - אין מכסין את דמו, מקל וחמר ממילה. אמר רבי יוסי: ומה מילה שודאה דוחה שבת, אין ספקה דוחה את יום-טוב, כסוי הדם שאין ודאו דוחה שבת - אינו דין שאין ספקה דוחה את יום-טוב? אמרו לו: תקיעת שופר שבגבולין תוכיח! שאין ודאה דוחה שבת, אפלו הכי ספקן דוחה את יום-טוב, הן יוכיחו לכסוי הדם, שאף על פי שאין ודאו דוחה את השבת - שיהא ספקו דוחה את יום-טוב. השיב רבי אלעזר בנו של רבי אלעזר הקפר ברבי תשובה: מה למילה, שכן אינה נוהגת

אחרים אומרים: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על התרומה שאין מוליכין, לא נחלקו אלא על המתנות, שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין.

יא. הלש עסה ביום-טוב, בין טמאה בין טהורה - מתר לטלטלה, ומתר להפריש ממנה חלה. לשה מערב יום-טוב, ושכח ולא הפריש ממנה חלה - אסור לטלטלה, ואסור להפריש ממנה חלה.

יב. אמר רבי מאיר: מודים בית שמאי ובית הלל, שהתבלין נדוכין במדוך של עץ ומלח עמהן, על מה נחלקו? על המלח בפני עצמו, שבית שמאי אומרים: בפך ובעץ פרוור לצלי, ובית הלל אומרים: לכל דבר. והתפללין - הרי הן כתבלין. בית שמאי אומרים: מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה, ולא מדוכה אצלן. ובית הלל אומרים: מוליכין זה אצל זה, וזה אצל זה, ואין חוששין.

יג. בית שמאי אומרים: מוליכין סכין וטבח אצל בהמה, ולא בהמה אצלו. ובית הלל אומרים: מוליכין זה אצל זה, וזה אצל זה ואין חוששין. אין עושין טיטני, ואין כותשין במכתשת ביום-טוב, ואין כותשין את המלח במדוך של עץ, אבל מרסק הוא ביד של סכין, ובעץ הפרור, ואין חושש. אין מרסקין דבלה וגרוגרות וחרובין לפני הזקנים בשבת, אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש. המולל מלילות מערב שבת - מנפח מיד ליד ואוכל, אבל לא בקנון ובתמחוי. המולל מלילות מערב יום-טוב - למחר מנפח על יד על יד ואוכל, אפלו בקנון, אפילו בתמחוי, אבל לא בטבלא ולא בנפה

⁶ הינו שכותש את ההפסה עד שנהלקת לארבעה, ולפי שבתישה זו היא טרח גדול - אין עושים אותה ביום-טוב אפלו במכתשת קטנה.

ח. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל, שמסלקין את התרסין ביום-טוב. לא נחלקו, אלא להחזיר, שבית שמאי אומרים: אין מחזירין, ובית הלל אומרים: מחזירין; במה דברים אמורים? בשיש להם ציר, אבל אין להם ציר, דברי הכל: מתר. דלת שיש לה ציר - פותחין ונועלים בה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

ט. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מודים בית שמאי ובית הלל, שמוליכין כלים מלאים לצרך, וריקנין למלאותן, על מה נחלקו? על ריקנים שלא לצרך, שבית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין. יוצא אדם במפתח שבאצבעו לרשות הרבים, ואינו חושש. דלת שיש לה ציר - פותחין ונועלין בה בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. נשבר צירה - אין פותחין ואין נועלין בה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

י. אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על מתנות שמוליכין כשהורמו מערב יום-טוב עם המתנות שהורמו ביום-טוב מהיום. על מה נחלקו? להוליקם בפני עצמן, שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין. וכך היו בית שמאי דנין: חלה ומתנות מתנה לכהן, ותרומה מתנה לכהן, כשם שאין מוליכין את התרומה - כך אין מוליכין את המתנות. אמרו להם בית הלל: לא! אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמטה, תאמרו במתנות שזכאי בהרמטתן? אמר רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שמוליכין, לא נחלקו אלא על התרומה, שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין. וכך היו בית הלל דנין: חלה ומתנות מתנה לכהן, והתרומה מתנה לכהן, כשם שמוליכין את המתנות - כך מוליכין את התרומה, אמרו להם בית שמאי: לא! אם אמרתם במתנות שזכאי אני בהרמטתן, תאמרו בתרומה שאינו זכאי בהרמטתה?

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (פּוֹרָתָא) פְּרָק שְׁנַי

א. יום-טוב שֶׁחַל לְהֵיוֹת בְּעֶרְב שַׁבָּת, אֵין מְעַרְבִין, לא עֲרוֹבֵי תַחֲמוּמִין וְלֹא עֲרוֹבֵי חֲצֵרוֹת. רַבִּי אֹמֵר: מְעַרְבִין עֲרוֹבֵי חֲצֵרוֹת, אָבֵל לֹא עֲרוֹבֵי תַחֲמוּמִין, מִפְּנֵי שְׂאֵתָהּ אוֹסְרוּ בְּדַבָּר הָאֶסּוּר לוֹ, וְאֵי אֵתָהּ אוֹסְרוּ בְּדַבָּר הַמֵּתָר לוֹ. מְעַרְבִין בַּפֶּת לַשַּׁבָּת, וּבַתְּבִשְׁלֵי לְיוֹם-טוֹב. תְּבִשְׁלֵי שְׂאֵמְרוֹ, אֶפְלוֹ צְלִי, אֶפְלוֹ כָבוֹשׁ, אֶפְלוֹ שְׁלוֹק וּמְבִשֵׁל, אֶפְלוֹ קוֹלֵיִים הָאִיסְפָּנִין שֶׁנִּתְּנוּ עֲלֵיו חֲמִין מְעַרְב יוֹם-טוֹב, תַּחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ - אֵין לוֹ שַׁעוֹר.

ב. הַעוֹשֶׂה תְּבִשְׁלֵי מְעַרְב יוֹם-טוֹב - הֵרִי זֶה אוֹפֵה וּמְבִשֵׁל עֲלָיו לַשַּׁבָּת, וּמִטְמִין עֲלָיו אֵת הַחֲמִין, וְרִשְׁאֵי לֹא אוֹכְלוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וְרִשְׁאֵי לִתְנוּ בַמִּתְנֶה. אֶכְלוּ - וְרִשְׁאֵין בְּנֵי חֲצֵר לַעֲשׂוֹת תְּבִשְׁלֵי, וְלֹא פוֹת וּלְבִשֵׁל עֲלָיו לַשַּׁבָּת, וְרִשְׁאֵין לַעֲשׂוֹת לוֹ שֶׁתּוֹף לְמִבּוֹי. הֵרִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֲרַב, אֲחֵרִים שֶׁעֲרָבוּ מִתְרִים לַעֲשׂוֹת לוֹ, הוּא עֲצָמוֹ שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֲרַב - מִתָּר לְמִלְאוֹת לוֹ חֲבִית שֶׁל מִים, וְלִהְדָּלִיק לוֹ אֵת הַנֵּר.

ג. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר: מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל שְׁנֵי תְּבִשְׁלִין שֶׁצָּרִיךְ, עַל מֵה נִחְלָקוּ? עַל הַדָּג וּבִיצָה שֶׁעֲלָיו, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תְּבִשְׁלֵי אֶחָד. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: שְׁנֵי תְּבִשְׁלִין. וּמוֹדִים, שְׂאֵם בִּשְׁלֵי שְׁנֵי מִינִין בְּקִדְרָה, אוֹ שֶׁפָּרַפְר בִּיצָה עַל גְּבֵי הַדָּג, אוֹ שֶׁרֶסֶק קְפִלוּטוֹת תַּחַת הַדָּג - שֶׁהֵן שְׁנֵי תְּבִשְׁלִין. אֵין אוֹפִין מִיּוֹם-טוֹב לְמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב, אָבֵל מִמְּלֵאָה אֲשֶׁה כָּל הַקִּדְרָה בָּשׂוּר, אֶפְלוֹ לֹא תֹאכַל מִמֶּנָּה אֵלֹא דָּבָר מֵעֵט, וּמִמְּלֵא לּוֹ מִחֵם מִים, אֶפְלוֹ לֹא שְׂתֵה הֵימְנוֹ אֵלֹא כּוֹס אֶחָד. אָבֵל הָאוֹפֵה - אֵינּוּ אוֹפֵה אֵלֹא כְּדֵי צָרְכּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר אוֹמֵר: מִמְּלֵאָה אֲשֶׁה כָּל הַתְּנוּרָה פֶּת, מִפְּנֵי שֶׁהַפֶּת נֹאפֵה יָפֵה בְּזִמְן שֶׁהַתְּנוּרָה מְלֵא.

ד. אֵין עוֹשִׂין, לֹא לְאֶכִילַת כּוֹתֵי, וְלֹא לְאֶכִילַת כְּלָבִים בְּיוֹם-טוֹב. מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעוֹן הַתִּימְנִי, שֶׁלֹּא בָּא בְּלִילֵי יוֹם-טוֹב לְבֵית הַמְּדַרְשׁ. בְּשַׁחֲרִית מְצָאוּ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן

וְלֹא בַּכְּבָרָה כְּדָרְךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַחֹל. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת בַּשַּׁבָּת - מְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל, אָבֵל לֹא בַקְּנוֹן וְלֹא בַתַּמְחוּי.

יד. הַבוֹרֵר קִטְנִית בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִם הָיוּ צְרוּרוֹת מְרַבִּין עַל הָאוֹכְלִין - בוֹרֵר אֵת הָאוֹכְלִין, וּמְנִיחַ אֵת הַפֶּסֶלֶת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: בוֹרֵר אֵיזָה מִהֵן שִׁרְצָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא נִחְלָקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, שֶׁהַתְּבִלִּין נְדוּכִין כְּדָרְכָן וּמְלַח עִמָּהֶם בְּמִדּוּף שֶׁל עֵץ, לֹא נִחְלָקוּ אֵלֹא לְדוּכָן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְלַח בַּפֶּךְ וּבַעֲץ הַפְּרוּר לְצִלֵי אָבֵל לֹא לְקִדְרָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לְכָל דָּבָר. וְהַפְּלִפְלִין - הֵרִי הֵן כְּתַבְלִין. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: שֶׁל בֵּית רַבִּין גְּמִילֵאל הָיוּ מְבִיאִין דְּלֵי מְלֵא עֲדָשִׁים, וְהָיוּ נִצּוֹפִין עֲלָיו מִים, וְנִמְצָא אֶכָּל מִלְמִטָּה וּפְסִלַת מְלַמְעֵלָה. וְרַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר בַּשַּׁחַר וְאוֹסֵר בַּלָּבָן, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ בִּיצַת הַגִּיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בַּשַּׁחַר, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְצַחְצַחוֹ.

טו. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מוֹלִיכִין מְנַעֵל שַׁחַר וְלֹא מְנַעֵל לָבָן, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ אוֹמֵן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מְשַׁלְּחִין חֲטִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְאָכֵל עֵסִיסוֹת. פּוֹל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְאָכֵל לְדֵיוֹת. שְׁעוּרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִן לְבַהֲמָה. אֵין עוֹשִׂין טִיסְנֵי, וְאֵין כּוֹתְשִׁין בַּמְּכַתְּשַׁת בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין כּוֹתְשִׁין אֵת הַמְּלַח בְּמִדּוּף שֶׁל עֵץ, אָבֵל מְרֶסֶק הוּא בִּיד שֶׁל סָכִין וּבַעֲץ הַפְּרוּר וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹלִיכִין טַבַּח וְסָכִין אֲצֵל בַּהֲמָה, וְלֹא בַּהֲמָה אֲצֵל טַבַּח וְסָכִין. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מוֹלִיכִין זֶה אֲצֵל זֶה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹלִיכִין תְּבִלִּין וּמִדּוּף אֲצֵל מְדוּכָה, וְלֹא מְדוּכָה אֲצֵל תְּבִלִּין וּמִדּוּף. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מוֹלִיכִין זֶה אֲצֵל זֶה וְאֵין חוֹשֵׁשִׁין.

7 גיר - מִיּוֹן קִרְקַע הַמְּשַׁחֵר (רש"י בִּיצָה טו ע"א).

לא יטיל בה ביום-טוב. עושין כל צרכי מילה, דברים שאין עושין לה בשבת - עושין לה ביום-טוב. שוחקין לה כמון, וטורפין לה זין ושמן. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ובלבד שלא יקרע לה סמרטוטין בתחלה. מרגילין ביום-טוב ואין מרגילין בחול, בככור ובכפסולי המקדשין.

ח. של בית רבן גמליאל לא היו זוקפין את המנורה ביום-טוב. ומעשה ברבן גמליאל וזקנים, שהיו מסבין ברומי, ונפלה מנורה בלילי יום-טוב, ועמד רבי עקיבה וזקפה. אומר ליה רבן גמליאל: עקיבה! מה לך, אתה מכניס ראשך בין המחלקת? אומר לו: למדתנו רבנו - "אחרי רבים להטות", אף על פי שאתה אוסר והן מתירין, הלכה כדברי המרובין! רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: מטלטלין את המנורה ביום-טוב, אבל אין זוקפין אותה.

ט. של בית רבן גמליאל היו מכבדין בין המטות. אומר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעמים הרבה אכלנו בבית רבן גמליאל, ולא ראינו שהן מכבדין בין המטות! אלא סדינין היו פורסין מערב יום-טוב, כשאורחין באין ונכנסין - מסלק את הסדינין, ונמצא הבית מתכבד מאלי.

י. של בית רבן גמליאל היו מכניסין את המגמר במגופה. אומר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעמים הרבה אכלנו בבית רבן גמליאל, ולא ראינו שהיו מכניסין את המגמר במגופה, אלא ערדסקאות של ברזל, היו מביאין ומעשנין אותן מערב יום-טוב, ופוקקין נקביהן, וכשאורחים נכנסין - פותחין את נקביהם, ונמצא הבית מתגמר מאלי. אמרו לו: אם כן, אף בשבת מתר לעשות כן.

יא. איזהו גדי מקלס? בלו צלי, ראשו וכרעיו וקרבו, בשל הימנו כל שהוא, שלק הימנו כל שהוא - אין זה גדי מקלס. עושין גדי מקלס ביום-טוב הראשון, וביום-טוב האחרון של חג. עגל מקלס ביום הראשון

בבא. אומר לו: מפני מה לא באתה אמש לבית המדרש? אומר לו מצוה אחת ארע לי ועשיתיו, בלשות של נכרים נכנסה לעיר, והיינו מתרראין שמא יצריבו את בני העיר, עשינו להם עגל, והאכלנום, והשקיננום, ופטרנום לשלום. אומר לו: תמהני עליך אם לא יצא שרך בהפסדך, שהרי אמרה תורה: "לכם" - ולא לכלבים.

ה. אומר רבי שמעון בן גמליאל: מודים היו בית שמאי ובית הלל, שאין כהן טובל לתרומתו בו ביום. אבל מטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום-טוב. כיצד מגב לגב? הרוצה לעשות גתו על גב בדו, ובדו על גב גתו. כיצד מחבורה לחבורה? רצה שלא לעשות עסתו על גב בדו של חברו - הרי זה מטביל את פליו, אין מטבילין את הכלי על גב מימו לטהרו, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת; דברי רבי. וחכמים אומרים: מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא להטבילן.

ו. כלים שננטמו באב הטמאה - אין מטבילין אותן ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. בולד הטמאה - מטבילין אותו בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. אבל ממלא הוא כוס דלי, כוס וקיתון, לשותת, וחושב עליהן ומטבילן וטובל כדרכו, מטמאה חמורה, ואין צריך לומר מטמאה קלה.

ז. אין משתטפין בחמין שהוחמו ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת, אבל רוחץ הוא פניו ידיו ורגליו בחמין שהוחמו מערב שבת - בשבת, ואין צריך לומר בחמין שהוחמו מערב יום-טוב - ביום-טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טרקלין שהסיקה מערב יום-טוב - מטיל בה ביום-טוב. לא הסיקה מערב יום-טוב -

8 שישללו ויבזו.

שֶׁל פֶּסַח, אָבֵל לֹא גָדִי מְקַלֵּס. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: תּוֹדוֹס אִישׁ רוֹמִי הִנְהִיג אֶת בְּנֵי רוֹמִי לְקַח טְלָאִים בְּלִילֵי פֶסַחִים, וְלַעֲשׂוֹתָן מְקוֹלְסִין. אָמְרוּ לוֹ: אַף הוּא קְרוֹב לְהֶאֱכִיל קְדָשִׁים בַּחוּץ, מִפְּנֵי שְׁקוֹרִין אוֹתָן 'פֶּסַחִים'.

יב. שֶׁל בֵּית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ שׁוֹחֲקִין אֶת הַפְּלִפְלִין בְּרַחֲמֵי שְׁלֵהָן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוּק: פַּעַם אַחַת הָיָה אָבָא מְסַב לְפָנָי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְהִבִּיאוּ לְפָנָיו אַנְגְּרִין וְאַכְסָגְרוֹן⁹, וְעָלִיָּהֶן פְּלִפְלִין שְׁחוֹקוֹת, וּמִשָּׁךְ אָבָא אֶת יָדוֹ מֵהֶן. אָמְרוּ לוֹ: אַל תַּחֲוֹשׁ לָהֶן, מַעֲרַב יוֹם-טוֹב הֵן שְׁחוֹקוֹת! אִיזְהוּ קְרוּד? אֵלּוֹ קְטַנִּים שְׁעוֹשִׂין חֲבוּרָה. קְרָצוּף - אֵלּוֹ הֵן גְּדוֹלִים שְׁאִין עוֹשִׂין חֲבוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כֶּסֶף וְסַפְסָל וְקַתְדָרָא אָצְלוּ בַשַּׁבָּת, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. דְּלַת הַנְּגַרְרָת וּמַחְצֶלַת הַנְּגַרְרָת, וְקַנְקְלָא הַנְּגַרְרָת - פּוֹתְחִין וְנוֹעְלִין בְּהֵם בַּשַּׁבָּת, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

⁹ מִיָּמֵי שְׁלוֹקִים.

<p>2 Mar</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ב 2</p>	<p>בבלי: סנהדרין עה ירושלמי: חגיגה י תוספתא: יומא ד כ"ך: שמואל ב א-כב רמב"ם: טומאת אוכלין יא</p>	<p>נץ החמה..... 6:28 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:18 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:14 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:01</p>	<p>עלות השחר..... 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:50 שקיעה..... 5:48</p>
<p>3 Mar</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ג 3</p>	<p>בבלי: סנהדרין עו ירושלמי: חגיגה יא תוספתא: סכה א כ"ך: שמואל ב כ-כד רמב"ם: טומאת אוכלין יב</p>	<p>נץ החמה..... 6:27 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:14 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:02</p>	<p>עלות השחר..... 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:50 שקיעה..... 5:49</p>
<p>4 Mar</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ד 4</p>	<p>בבלי: סנהדרין עד ירושלמי: חגיגה יב תוספתא: סכה ב כ"ך: מלכים א א-ב רמב"ם: טומאת אוכלין יג</p>	<p>נץ החמה..... 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:13 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:03</p>	<p>עלות השחר..... 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:49 שקיעה..... 5:50</p>
<p>5 Mar</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ה 5</p>	<p>בבלי: סנהדרין עח ירושלמי: חגיגה יג תוספתא: סכה ג כ"ך: מלכים א ג-ד רמב"ם: טומאת אוכלין יד</p>	<p>נץ החמה..... 6:24 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:12 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:05</p>	<p>עלות השחר..... 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:48 שקיעה..... 5:52</p>
<p>6 Mar</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>ו 6</p>	<p>בבלי: סנהדרין עט ירושלמי: חגיגה יד תוספתא: סכה ד כ"ך: מלכים א ה-ו רמב"ם: טומאת אוכלין טו</p>	<p>נץ החמה..... 6:22 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:12 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:06</p>	<p>עלות השחר..... 5:09 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:48 שקיעה..... 5:53</p>
<p>7 Mar</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ז 7</p>	<p>בבלי: סנהדרין פ ירושלמי: חגיגה טז תוספתא: יום טוב (ביצה) א כ"ך: מלכים א ז-ח רמב"ם: טומאת אוכלין טז</p>	<p>נץ החמה..... 6:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:11 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:07</p>	<p>עלות השחר..... 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:47 שקיעה..... 5:54</p>
<p>8 Mar</p>	<p>הפטרה: כה אמר ה' שב"ק Shabbos</p>	<p>ח 8</p>	<p>בבלי: סנהדרין פא ירושלמי: חגיגה טז תוספתא: יום טוב (ביצה) ב כ"ך: מלכים א ט-י רמב"ם: כלים א</p>	<p>Shabbos Zachor נץ החמה..... 6:19 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:12 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:10 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:08</p>	<p>תצוה, זכור עלות השחר..... 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 סו"ז תפלה - מג"א ... 9:46 שקיעה..... 5:55</p>

סיי ווי אזוי אַ איד זעט נאר אויס, דאַרף ער זיך שטענדיג האַלטן פּריליק, ער קען זיך פּרײַען בלויז מיט דעם אַז ער איז פּאַשאַפּן געוואָרן אַלס איד און ער איז נישט קיין גוי. (שיחות תר"ן סיקון מ"ג)